

ZLOČINI PAPSTVA

Pokopana istorija

David A. Plaisted

© 2006

SADRŽAJ

Uvod	3
GLAVA 1. Neki pokazatelji vezano za broj pobijenih	5
GLAVA 2. Vjerodostojnost masivnih progona	18
GLAVA 3. Brojka od 50 miliona	29
GLAVA 4. Španska inkvizicija	70
GLAVA 5. Aletijeva procjena	79
GLAVA 6. Procjena na osnovu rasta stanovništva	95
GLAVA 7. Indirektni dokaz progonstva	101
GLAVA 8. Zatvoreni manastiri	107
GLAVA 9. Ratovi	120
GLAVA 10. Zaključak	123
BIBLIOGRAFIJA	126

Uvod

Dva ili tri vijeka mnogi protestanti su davali brojke vezano za ukupni broj ljudi pobijenih direktno ili indirektno od Papstva tokom Srednjeg vijeka. Te brojke uključivale su 50 miliona, 68 miliona, 100 miliona, 120 miliona i 150 miliona. Rimokatolici evidentno daju mnogo manje brojeve. Često su te brojke navođene bez ikakvih informacija odakle potiču ili kako se došlo do njih. Svrha ovog dokumenta je da opiše odakle neke od tih brojki potiču, uz komentare na njihovu pouzdanost. Izvjesno je da skoro svi rimokatolici kao i protestanti ne odobravaju vjerska progonstva u prošlosti, tako da se ova diskusija ne bi trebala negativno odraziti na sadašnje članove Rimo-katoličke crkve. Međutim, događaji u nacističkoj Njemačkoj pokazuju kako lako progonstvo može ponovo oživjeti, tako da je neophodno biti na oprezu protiv njega i održavati svijest o njegovoj istoriji. Naravno, progonstvo su vršile i mnoge druge grupe osim Papstva. I svi mi, bez Hrista, imamo korjene grijeha u nama. Razlog zašto se Papstvo ističe je to što je ono vladalo toliko dugo vremena nad vrlo velikim područjem, ispoljavajući toliko puno moći i polažući pravo na božanska prava i privilegija za svoja progonstva. Veličina tih progonstava važna je iz sledećeg razloga: Moglo bi se opravdati nekoliko hiljada slučajeva kao izuzetak, ali milioni i milioni žrtava mogu biti samo rezultat sistemat-ske politike, te otuda pokazuju štetne rezultate saveza crkva-država.

U ovoj studiji pokušao sam, uz određeni uspjeh, da probijem veo tame koja okružuje Srednji vijek kako bi se odredila prava istorija tog perioda.

Da bi razmatrali ovaj predmet, neophodno je prisjetiti se mnogih neželjenih događaja. Užasna uništenja, procjene i primjeri koji slijede

nijesu za one slaba srca. Te grozote nemaju svrhu toliko da nas osvje-
doče u zla određenog vjerskog sistema koliko u izopačenost grešnog
ljudskog srca i navedu nas da se obratimo Hristu za pokajanje i spase-
nje kako bih mogli imati nova srca i bili očišćeni od grijeha.

Glava 1.

Neki pokazatelji vezano za broj pobijenih

Evo nekih mjesta gdje su date brojke o vjerskim progonstvima. Dauling (Dowling) u svojoj „Istoriji romanizma“ kaže:

„Od rođenja Papstva 606. godine do danas, pažljivi i kredibilni istoričari procjenjuju da je više od pedeset miliona pripadnika ljudske porodice pogubljeno zbog zločina jeresi od strane papških progonitelja, što je u prosjeku više od četrdeset hiljada vjerskih ubistava svake godine od postanka papstva.“

-- „*History of Romanism*,“ pp. 541, 542. New York: 1871.

U komentaru na ovaj navod, jedan fundamentalistički baptistički web sajt kaže sledeće:

Na primjer, promišljeni i ugledni istoričari katoličke inkvizicije procijenili su da je 50 miliona ljudi pogubljeno za zločin „jeresi“ od strane rimskih progonitelja između 606. godine n.e. i sredine 19. vijeka. Ovo je broj koji je naveo Džon Dauling, koji je objavio klasičnu „Istoriju romanizma“ 1847. godine (knjiga VIII, poglavlje 1, fusnota 1). Samo sedam godina nakon njenog prvog izlaska iz štampe, o Daulingovoj knjizi je rečeno „da je već u opticaju znatno širem od ijedne druge velike knjige ikad objavljene u Americi o predmetu kojim se bavi; ili čak u Engleskoj, sa izuzećem Foksove Knjige Mučenika.“ Klarkova Martiologija računa samo broj valdenških mučenika tokom prve polovine 13. vijeka u Francuskoj na oko dva miliona.

Između 1160-1560. godine, valdenzi koji su živjeli u italijanskim Alpima suočili su se sa 36 različitih surovih progonstava koja nijesu

štedjela ni dob ni pol (Tomas Armitaž, Istorija baptista, „Post-apostolska vremena – Valdenzi“, 1890). Oni su skoro potpuno uništeni kao narod, a najveći dio njihovih literarnih zapisa bio je izbrisan sa lica zemlje. Od 1540. do 1570. godine, „dokazano je putem nacionalnih autentičnih svjedočanstava da je skoro milion protestanata bilo javno predato na smrt u raznim državama Evrope, pored svih onih koji privatno uništeni, i o kojima ne postoje ljudske bilješke.“ (*J.P. Callender, Illustrations of Popery, 1838, p. 400*). Katolički historičar Vergerius likujući priznaje da tokom pontifikata pape Pavla IV (1555-1559) „sama inkvizicija putem mučenja, izgladnjivanja ili u ognju, pobila više od 150.000 protestanata.“ Ovo su samo mali primjeri brutalnosti koja se izlila na hrišćane „disidente“ od Rimo-katoličke crkve za vrijeme inkvizicije.

Vezano za brojku od dva miliona pobijenih, Born piše:

Bertrand, papinski legat, napisao je pismo papi Honorijusu, želeći da bude opozvan iz krstaškog rata protiv primitivnih svjedoka i boraca za vjeru. U ovom autentičnom dokumentu, on je naveo da su u roku od petnaest godina 300.000 tih vojnika krstaša postali žrtve vlastite fanatične i slijepe jarosti. Njihova neumoljiva i nezasićena žeđ za hrišćanskom i ljudskom krvlju nije poštedjela nikoga u krugu njihovog žestokog despotizma i nesputanog nasilništva. Na rijeci Žaron, došlo je do sukoba između krstaša sa njihovim crkvenim vođama, prelatima Tuluzom i Komingsesom, koji su svečano obećali svim svojim vazalima puni oproštaj grijeha i neodložni nebeski posjed ako budu pogubljeni u bici. Španski monarh i njegovi saučesnici priznali su da su morali izgubiti 400.000 ljudi u tom strašnom sukobu, i odmah nakon toga papisti su se hvalisali da su uključujući žene i djecu masakrirali više od dva miliona ljudi u tom pojedinačnom krstaškom pohodu protiv jugozapadnog dijela Francuske.

-- Bourne, George, *The American Textbook of Popery*, Griffith & Simon, Philadelphia, 1846, pp. 402-403.

U samo jednom krstaškom pohodu, ubijeno je dva miliona Albigenza. Koliko ih je moralo biti ukupno, i koliki mnogi milioni su morali biti pobijeni tokom čitavog Srednjeg vijeka!

Drugi izvor piše:

Katolički vojni pohod protiv Albigenza u južnoj Francuskoj (od 1209 do 1229), pod papama Inoćentijem III, Honorijusem III i Grgurom IX, bila je jedna od najkrvavijih tragedija u ljudskoj istoriji... Broj Albigenza koji su postradali u dvadesetogodišnjem ratu procjenjuje se na jedan do dva miliona.

-- *Cushing B. Hassell, History of the Church of God, Chapter XIV.*

V. E. H. Leki kaže:

„Da je Rimska crkva prolila više nevine krvi od ijedne druge institucije koja je ikad postojala među ljudskim rodovima, nijedan protestant koji ima kompetentno znanje iz istorije ne dovodi u pitanje. Uistinu, istorijska svjedočanstva o mnogim njenim progonstvima sada su tako oskudna da je nemoguće oblikovati kompletnu koncepciju mnoštva njenih žrtava, i sasvim je izvjesno da nikakva moć mašte ne može adekvatno shvatiti njihova stradanja.“

-- *History of the Rise and Influence of the Spirit of Rationalism in Europe, Vol. II, p. 32. London: Longmans, Green, and Co., 1910.*

Sledeći citat je potiče iz „Slavne reformacija“ od S.S. SCHMUCKER, D. D., Javni govor na komemoraciji Slavne reformacije Šesnaestog vijeka, koji je održan pred Evangeličkim Luteranskim sinodom Zapadne Pensilvanije od strane velečasnog S.S. Šmukera, doktora teologije i profesora na Teološkom seminaru u Getisburgu. Objavili Gould i Newman, 1838.

Treba li da vam govorim o tridesetogodišnjem ratu u Njemačkoj, koji su uglavnom izazvali jezuiti kako bi lišili protestante prava na slobodnu vjersku službu, koja im je bila zajamčena Augzburškim sporazumom? Ili o irskoj pobuni, o nehumanom kasapljenju oko petnaest miliona Indijanaca u Južnoj Americi, Meksiku i Kubi, od španskih papista? Ukratko, autentični historičari su izračunali da je papski Rim prolio krv šezdeset osam miliona ljudskih života kako bi uspostavio svoja neutemeljena prava na religijsku dominaciju. (citirano iz Dr Braunlijeve knjige „Papstvo neprijatelj građanskoj slobodi“, str. 105).

Procjene se kreću između 7 i 12 miliona ljudi koji su lišeni života i tridesetogodišnjem ratu, ili više:

Ovo je bio vijek poslednjih vjerskih ratova u „hrišćanstvu“, tridesetogodišnji rat u Njemačkoj, koji su izazvali jezuiti, što je svelo ljude na nivo kanibalizma, a stanovništvo Bohemije smanjilo sa 4.000.000 na 780.000 i Njemačke sa 20.000.000 na 7.000.000 i od južne Njemačke napravilo gotovo pustinju...

-- *Cushing B. Hassell, History of the Church of God, Chapter XVII.*

Što se tiče irske pobune, „Prava objektivna istorija Irske pobune iz 1641“ Džona Templa, napisana 1644. godine, iznosi cifru od 300.000 žrtava, ali druge procjene su mnogo manje. Neke procjene su veće:

Osim jezuitskih i katoličkih zvjerstava iz ovog vijeka koja su već nabrojana uz neke pojedinosti, oni su masakrirali 400 protestanata u Grosotu, u Lombardiji, 19. jula 1620. godine; priča se da su uništili 400.000 protestanata u Irskoj 1641. godine, putem otvorenih ubistava, smrzavanja i gladi i davljenja...

-- *Cushing B. Hassell, History of the Church of God, Chapter XVII.*

Ustvari, procjenjuje se da se stanovništvo Irske smanjilo sa 2 miliona 1640. na 1,7 miliona 1672. godine, prema R.F. Fosteru, „Moderna Irska 1600-1972“ (1988). Međutim, ovo je u određenoj mjeri moglo rezultirati iz britanskih represalija i zbog emigracije, prisilne ili dobrovoljne. Populacija je trebala porasti za oko 200.000 ljudi tokom tog perioda, pod pretpostavkom stope prirasta od 30 procenata po vijeku. To podrazumijeva da je 500.000 ljudi više od normalnog ili umrlo ili napustilo Irsku tokom ovog vremena i slaže se sa 300.000 ili više protestanata ubijenih 1641. godine.

Cifra od 68 miliona javlja se u Šmukerovom govoru iz 1838, u Braunlijevoj knjizi iz 1836, i takođe u knjizi „Odbrana Zapada“ od Lajmena Bičera (*Plea for the West, Lyman Beecher - Cincinnati, Truman and Smith, 1835*), pp. 130-131:

I dozvolite da opet upitam, da li se katolička religija, u svom savezu sa državom, pokazala tako neambicioznom, smjernom i neslavoljubivom, tako slabom i lakom za izmoliti, da opravda ponos i prezir svoje otvorene namjere i sistematskih pokreta u osiguravanju nadmoći i kontrole nad ovom nacijom? Da li je slučajno što je u savezu sa despotskim vladama gospodarila gvozdenim žezlom nad skoro jednom trećinom populacije na planeti, i nasilnom smrću zbrisala sa zemlje oko šezdeset osam miliona njenih stanovnika, i što sada drži u tami i ropstvu gotovo pola civilizovanog svijeta?

Isti takav navod dao je Braunli:

Jednostavno rečeno, Rimaska crkva je potrošila nebrojeno blago i prolila krv ubijajući šezdeset osam miliona i pet stotina hiljada članova ljudske rase, kako bi uspostavila pred zapanjenim i zgroženim svijetom svoju čvrstu riješenost da poništi svaki zahtjev koji je ljudska porodica iznosila ka slobodi, i pravo na nesputanu slobodu savjesti.

-- *Popery an enemy to civil liberty, 1836, pp. 104-105.*

Takođe, u svom drugom djelu Braunli konstatuje:

Papski Rim je prolio krv pedeset miliona hrišćana u Evropi!

-- *The Roman Catholic Religion viewed in the light of Prophecy and History, New York, Charles K. Moore, 1843, page 60.*

I kasnije u istom tom djelu:

Najbolji pisci računaju da je pedeset miliona hrišćana istrijebljeno ognjem i mačem i inkvizicijom, petnaest miliona urođenika na Američkom kontinentu i ostrvima, tri miliona Mavara u Evropi, i milion i po Jevreja. Dakle, to je šezdeset devet miliona i pet stotina hiljada ljudskih bića koje je pobila „žena sa rimskih brežuljaka, pijana od krvi svetih.“ I ovaj užasni spisak ne uključuje one koji su joj bili podređeni, koji su pali kao krstaši u Aziji, u njenim ratovima protiv evropskih hrišćana i u Južnoj Americi!

-- *page 97.*

Ovi navodi razjašnjavaju da se cifra od 50 miliona odnosi samo na hrišćane u Evropi i da ona ne uključuje hrišćane pobijene na drugim mjestima. Takođe je jasno da Braunli ne uzima ove brojke samo od jedne osobe, već najmanje od dva „najbolja pisca“, i ignoriše druge za koje misli da su manje kvalifikovani. Mnogi drugi takođe su morali biti ubijeđeni u reputaciju tih pojedinaca, sudeći po učestalosti navođenja brojke od 50 miliona.

Braunli dalje komentariše broj pobijenih od Papstva u svom drugom djelu na sledeći način:

Prilikom invazije Langdoka od ovih monstruma, stotinu hiljada

Albigenza palo je u jednom danu! Vidjeti Bruys vol. iii. 139.

-- page 346

Pod papom Julijanom postradalo je 200.000 hrišćana, a u francuskom masakru, po savremenoj računici, za tri mjeseca, 100.000. Pobijenih valdenza bilo je 150.000, albingeza 150.000. Samo pobijenih od jezuita za 30 godina bilo je 900.000. Vojvoda od Alve pogubio je samo putem običnog vješanja 36.000 osoba; Grotije iznosi podatak da je on pobio 100.000 ljudi! Inkvizicija u Španiji, Italiji i Francuskoj je ognjem i mučenjem pogubila 150.000... U Irskom masakru pobijeno je 150.000 protestanata!

Kad se sve sabere, Rimo-katolička crkva je upropastila i uništila milion i po Mavara u Španiji, kao i gotovo dva miliona Jevreja u Evropi. U Meksiku, uključujući ostrva Kubu i Sv. Domingo, petnaest miliona Indijanaca, koji su za 40 godina pali kao žrtve papstva. A u Evropi, južnoj i jugoistočnoj Aziji i Americi, pobili su najmanje 50 miliona protestanata!

Tako Rimski crkva stoji pred svijetom kao „žena u skerletu na crvenoj Zvijeri“. Crkva koja tvrdi da je hrišćanska nakvašena je krvlju šezdeset osam miliona i pet stotina hiljada ljudskih bića!

-- W. C. Brownlee, *Letters in the Roman Catholic controversy, 1834*, pp. 347-348.

Braunli je očito revidirao brojku od 69 miliona i spustio je na 68 miliona. Tako cifra od 68 miliona ima nekoliko izvora u ranim 1800-im. Izvor za neke Braunlijeve brojke javlja se u sledećem navodu:

Prisilna krštenja i prateći zahtjevi koje je papa postavio nad „svojim robovima“ prouzrokovali su smrt milion i pet stotina hiljada Mavara, i, prema najumjerenijim kalkulacijama, dva miliona Jevreja! Vidjeti: *Dr. M. Geddes's Tracts on Popery, vol. i.*

-- *W. C. Brownlee, Popery the Enemy of Civil and Religious Liberty, J. S. Taylor, New York, 1836, p. 88.*

Navedeni radovi Majkla Gedsa mogu biti Razni traktati..., treće izdanje, London, 1730, 3. tom. Godine 1678, Geds je otišao u Lisabon, i vratio se u Englesku 1688. Tokom njegovog boravka u Lisabonu, prikupio je brojna dokumenta vezano sa špansku i portugalsku istoriju, a 1714. objavio „Traktate o različitim predmetima“ u tri toma, prevod najinteresantnijih dokumenata do kojih je došao. Godine 1715, pojavilo se posthumno izdanje traktata protiv Rimo-katoličke crkve. Osim onih koji su pobijeni, mnogi su bili prognani:

Računa se da je od vremena zauzimanja Granade do 1609. godine tri miliona Arapa bilo prognano sa španskog tla; i ravnice Valensije, Mursije i Granade nikad nijesu povratile aspekt procvata koji su nosile dok su bile kultivisane od svojih pređašnjih gospodara. Dekret iz 1609. bio je fatalan za Španiju kao što je bio opoziv Edikta iz Nanta za Francusku skoro stotinu godina kasnije.

-- *Williams, Henry Smith, The Historian's History of the World, vol. 8, p. 259.*

1492. počelo je progonstvo protiv Jevreja, od kojih je 500.000 bilo prognano iz Španije a njihovo bogatstvo konfiskovano. Za sedamdest godina populacija Španije bila je smanjena sa 10 na 6 miliona protjerivanjem Jevreja, Mavara i Moreskona („hristijanizovanih“ Mavara), najbogatijih i najinteligentijih stanovnika te zemlje.

-- *Cushing B. Hassell, History of the Church of God, Chapter XV.*

U stvari, populacija Španije bila je u jednom vremenu dvadeset miliona veća:

Procjenjuje se da je ukupna populacija sredinom desetog vijeka bila oko trideset miliona, a nevjerovatan rast populacije značio je sam po sebi i vrlo visok stepen civilizacije. Normalno je da se populacija, uz pristojne zdravstvene mjere i higijenske uslove, duplira za četvrt vijeka. To nam govori u jednoj riječi šta su Mavri postigli, i šta su Španci nakon toga upropastili, ako znamo da španska populacija, koja je u desetom vijeku brojala trideset miliona, sada ima samo dvadeset dva miliona. Brojka od trideset miliona u desetom vijeku predstavlja izvanredan priznanje nauci i mudrosti Mavara. Na primjer, Engleska je tada imala oko dva ili tri miliona stanovnika.

-- *Joseph McCabe, The Story of Religious Controversy, Chapter XXV.*

Ovo sugeriše da je hrišćansko ponovno osvajanje Španije koštalo samo ovu zemlju preko 20 miliona života. Ovaj gubitak ne može biti rezultat kuge, jer gubitak od kuge se nadomjestio do 1500. godine.

Cifra od 68 miliona javlja se ponovo u jednom kasnijem djelu:

Aleksandar Kempbel, dobro poznati vjerski vođa iz devetnaestog vijeka, izjavio je 1837. godine u debati sa Džonom B. Purselom, biskupom Sinsinatija, da izvještaji istoričara i martiologa pokazuju da može biti opravdana procjena da je od pedeset do šezdeset osam miliona ljudskih bića umrlo, podnijelo mučenja, gubitak svoje imovine, ili na drugi način bilo satrto od Rimo-katoličke crkve tokom strašnih godina inkvizicije. Biskup Pursel nije se puno trudio da opovrgne ove brojke. (*Citing A Debate on the Roman Catholic Religion, Christian Publishing Co., 1837, p. 327.*)

Valter M. Montano, bivši katolički sveštenik, tvrdi u svojoj knjizi „Iza purpurne zavjese“ da se procjenjuje da je oko pedeset miliona ljudi umrlo zbog svoje vjere tokom hiljadu i dvjesta godina Mračnog

doba. (*Citing Walter M. Montano, Behind the Purple Curtain, Cowman Publications, 1950, page 91.*)

-- *The Shadow of Rome, by John B. Wilder; Zondervan Publishing Co., 1960, page 87.*

Kempbel se moguće poziva na martiologiju Semjuela Klarka, napisanu 1651. godine. Možda ova brojka od 68 miliona dolazi od Braunlija ili odnekud drugdje, vjerovatno Ljorenteovih spisa ili Klarkove martiologije, prethodno citirane.

Takve brojke ponekad se pojavljuju u novijim knjigama, kao Vajlderovoj, ali generalno, sve cifre o broju pobijenih od Papstva idu mnogo godina unazad i imaju uvažene izvore. Zanimljivo je da Kempbel nagovještava da brojka od 68 miliona uključuje mnoge koji nijesu bili ubijeni, već samo progonjeni, dok tri ranija izvora, uključujući Braunlija, konstatuju da je to broj pobijenih. Kempbel je možda uzeo raniju brojku i pogrešno je protumačio da uključuje one koji su bili progonjeni ali ne ubijeni. Evo još nekih navoda o broju pobijenih od Papstva:

Za ispovijedanje vjere suprotno od učenja Rimske crkve, istorija bilježi mučeništvo više od sto miliona ljudi. Milion valdenza i albigenza [švajcarski i francuski protestanti] pogubljeno je tokom krstaškog pohoda koji je objavio papa Inoćentije III 1208. godine. Počevši sa osnivanjem Jezuita 1540. do 1580. godine, uništeno je devet stotina hiljada. Inkvizicija je pogubila sto pedeset hiljada za trideset godina. U roku od trideset osam godina nakon edikta Karla V protiv protestanata, pedeset hiljada osoba je obješeno, obezglavljeno ili spaljeno živo zbog hereze. Još osamnaest hiljada je pogubljeno tokom uprave Vojvode od Alve za pet i po godina.

-- *Brief Bible Readings, p. 16.*

Ova velika antihrišćanska sila lišila je crkvu njene jevanđeoske svjetlosti i gurnula svijet u Mračno doba. Ona je predala na smrti i tako oduzela živote između pedeset i stotinu miliona svetaca Najvišega.

-- *Bunch, Taylor, The Book of Daniel, 1950, p. 170.*

Hiljadu godina pokriva vrhunac progonstva kada je 50.000.000 do 150.000.000 mučenika umrlo od mača, na kocu, u tamnicama i od gladi zbog konfiskacije njihove zemaljske imovine.

-- *Bunch, Taylor, The Book of Daniel, 1950, p. 185.*

Na isti način krv stotinu miliona mučenika vapi za pravdom Onog koji kaže: „Moja je osveta, ja ću naplatiti, govori Gospod.“ Rim. 12:19.

-- *Bunch, Taylor, Studies in the Revelation, 1933?, p. 105.*

Hajde da napravimo smislenu razmjenu. Hronika hrišćanstva od dana kad je ono zadobilo moć da progona jedna je od najjezivijih u istoriji. Ukupan broj maniheja, arijevac, priskilijanaca, pavličana, bogumila, katara, valdenza, albigenza, vještica, lolarda, husita, Jevreja i protestanata pobijenih zbog njihove pobune protiv Rima jasno vodi mnogim milionima; a pored tih stvarnih egzekucija ili masakara ogroman je broj onih koji su mučeni, zatvarani ili opljačkani. Ali mene više brine pozitivni istorijski aspekt svega ovoga. U skoro svakoj zemlji velik broj ljudi je nastojao odbiti hrišćansku religiju, i, da je u tim zemljama postojala sloboda kakvu mi uživamo danas, Rimokatolicizam bi, uprkos sveopštem neznanju, odavno spao na sektu. Religijska istorija Evrope nikad zaista nije napisana.

-- *The Story Of Religious Controversy Chapter XXIII by Joseph McCabe (ateista) koji je živio od 1867. do 1955.*

‘Crkva’, kaže [Martin] Luter, ‘nikad nije spaljivala jeterike’... Odgovaram da ovaj argument ne dokazuje mišljenje, već neznanje ili bezočnost Lutera. Pošto je skoro beskonačan broj ili spaljenih ili pobijenih na drugi način, Luter ili to ne zna, i stoga je neupućen, ili nije bio u neznanju već ubijeđen u drskost i laž – jer da su jeretici često bili spaljivani od [katoličke] crkve može se dokazati iz mnogih primjera.

-- Robert Bellarmine, *Disputationes de Controversiis*, Tom. ii, Lib. III, cap. XXII, “*Objections Answered*,” 1682 edition. (Belarmin je bio rimo-katolik.)

Neki su izračunali da je od 1518. do 1548. godine petnaest miliona protestanata pogubljeno od rata i inkvizicije. Ovo je možda prenaduvano, ali izvjesno je njihov broj za tih trideset godina gotovo nevjerovatan. Ovima možemo dodati nebrojene mučenike kroz stari, srednji i novije vjekove, u Bohemiji, Njemačkoj, Holandiji, Francuskoj, Engleskoj, Irskoj, i mnogim drugim djelovima Evrope, Afrike i Azije.

(Iz komentara na knjigu Otkrivenje u Veslijevim “*Explanatory Notes on the New Testament*,” peto izdanje, 1788), u kojima su komentari knjige Otkrivenje prevedeni iz rada njemačkog naučnika Džona Bengela, gdje Vesli konstatuje da nužno ne brani sve Bengelove izjave.)

Pišući u jezuitima, Lord konstatuje:

Oni se terete za obezbjeđivanje opoziva Edikta iz Nanta – jedan od najvećih zločina u istoriji savremenog doba, što je dovelo do protjerivanja četiri stotine hiljada protestanata iz Francuske, kao i egzekucije još četiri stotine hiljada.

-- John Lord, *Beacon Lights of History*, volume VI, p. 325.

Neki procjenjuju da je milion ili čak dva miliona Hugenaota pobjeglo

iz Francuske kao rezultat ove akcije, a milion i po se konvertiralo, voljno ili drugačije u katolicizam. U stvari, čak i prije Edikta iz Nanta, ratovi protiv Hugenota dogodili su se u Francuskoj i mnogi su izginuli. Nekih dva miliona života je pogubljeno od izbijanja građanskih ratova. -- *James A. Wylie, The History of Protestantism, Vol. 2, Book 17, Chapter 19.*

Marijehol procjenjuje čak do četiri miliona. Godine 1660, bilo je oko 1.200.000 Hugenota (protestanata) u Francuskoj, prema jednom izvoru. 1562, 10 do 20 procenata francuske populacije od 16 miliona bili su Hugenoti. Jednom je (katolički) kardinal od Sent-kroa procijenio da su više od polovine francuskog stanovništva bili Hugenoti. Smatra se da je više od milion Hugenota pogubljeno dok su pokušavali da umaknu ili su postali robovi na galijama kralja Francuske.

Konačna brojka:

Mede je izračunao od pouzdanih autoriteta „da u ratu sa albingezima i valdenzima samo u Francuskoj je pobijeno ovih ljudi jedan milion.“

-- *Christ and Antichrist, by Samuel J. Cassels, 1846, page 257.*

Mogli bi se navesti i drugi slični pokazatelji.

Glava 2.

Vjerodostojnost masivnih progona

Sledeći citati pokazuju stav papstva prema „jerecima“, što daje veliki kredibilitet velikom broju progonjenih i pobijenih u Srednjem vijeku:

Veleizdaja. Sledeći pasus iz „Pregleda principa i istorije Papstva“ sadrži precizni sažetak romanizma, pošto uključuje interes i sigurnost protestantskih vlada i nacija.

„Tvrdoglavi prinčevi koji nijesu bili raspoloženi da se predaju na zadovoljenje nezasićene žeđi Rima za hrišćanskom krvlju, ili koji se nijesu saglasili sa papističkim uzurpacijama i arogantnim zahtjevima, nijesu doživjeli milost. Pravo na nasleđe bilo je odbačeno i oboreno, čak i za najmanju ličnu uvredu romanizmu, ili za toleranciju istog kod drugih; neopisive teškoće su uvijek bile nametnute protiv pobunjeničkih vladara koji bi željeli da obnove moć čak i nakon što bi učinili svako moguće odricanje i ponizili sebe do najnižeg ispaštanja i primili dovoljno veliki papski oprost. Za jeres za koju se sumnja ili je stvarna, kazna ekskomuniciranja i uklanjanja bila bi bijesno primijenjena protiv vladara, nego za bilo koji drugi slučaj. Izdajničke zavjere, spletke i pobune bile bi spremljene i primijenjene, i pod lažnim izgovorom bile opravdane i slavljene. Ovakvi postupci bili su bogohulno pripisani Božjem nadahnuću i bilo koja uspješna spletko prikazivana kao božansko odobravanje i bespogovorna čudesna intervencija. Izvršiti ove izdajničke mahinacije ili umrijeti u pokušaju njihovog izvršenja, bilo je prikazivano kao nepogrešiv dokaz najuzvišene pobožnosti i siguran put ka vječnom blaženstvu; proglašivši aktera za sveca i davši mu

slavnu krunu mučenika. Na drugoj strani, poslušnost i odanost pap-skog sledbenika protestantskim vladarima smatrani su gnusnim grijehom za koji nema oprostjenja ni na ovom svijetu niti u večnosti. Da bi se ubijedile netrpeljive pristalice papstva da su ovakve izdaje djelo uzvišene pobožnosti, korišćene su lažne molitve, predanja, sakramenti, crkvene zabrane, oprosti, zakletve i zavjeti, sa svime što je očigledno sveto i zadivljujuće u religiji; sve što je uzbudljivo i fascinirajuće u sujevjerju bilo je uspješno korišćeno među rimskim kaluđerima koji su bili lišeni svakog religioznog osjećaja, vrline ili čovječnosti. Apsolutna dužnost da se ubije protestantski vladar, naročito nakon presude koju bi papa donio protiv njih, bila je neprestano naučavana i žestoko proklamovana; sa najpromišljenijom odlukom i nakon naj-svečanijih priprema, taj opasni kriminal bio bi stalno ponavljan; iako bi često bio i neuspješan: u svim slučajevima te ubice bez trunke griže savjesti bile bi uzvišavane od strane pape do najviše časti a neki su bili obožavani gotovo isto kao i rimski kanonizovani sveci.“

-- Bourne, George, *The American Textbook of Popery, Griffith & Simon, Philadelphia, 1846, pp. 410-412.*

Naredni izvještaj u vezi sa Engleskom oko 1400. godine daje još dublji uvid o obimu ovih progona.

„Ovim se potvrđuje da svako koga je crkveni sud proglasio krivim ili strogo sumnjivim zbog jeresi treba biti predat vlastima i na osnovu dokumenta biti javno spaljen. [*fusnota, str. 298*] Primijećeno je da je Engleska bila jedina zemlja u kojoj je bio potreban ovakav dokument, dok su u drugim zemljama sekularne vlasti odmah izvršavale kaznu.“

-- James C. Robertson, *History of the Christian Church, The Young Churchman Co., 1904, p. 297.*

Ovi progoni nisu neophodno bili vođeni od strane crkvene hijerarhije, već su velikim dijelom podsticani na nižem nivou od strane „crkvenih feudalaca“ Srednjeg vijeka, kao što opisuje Williams:

Abbes (sveštenstvo u Francuskoj) i biskupi zajedno postaju feudalni gospodari, privremeni suvereni, imajući bezbroj vazala spremnih da pruže ruke za njihov interes – privilegije koje su uživali veliki zemljoposjednici. ... Crkveni feudalizam je bio tako obiman, tako moćan, da je u Francuskoj i Engleskoj tokom Srednjeg vijeka posjedovao više od polovine ukupne zemlje; u Njemačkoj skoro trećinu.

-- *Williams, Henry Smith, The Historian's History of the World, vol. 8, p. 487.*

Vjerovatno najveći broj onih koji su pobijeni od strane papstva u Evropi su tako prošli od ruku ovih lokalnih vlasti, na osnovu sumnje da su jeretici ili zbog suprotstavljanja crkvi a ne neophodno naredbom pape, nijesu prošli kroz suđenje niti su zabilježeni u dosijeima. Ko je mogao da spriječi akcije ovih lokalnih sveštenika i biskupa? Neprekidna eliminacija nekoliko jeretika ovdje, nekoliko tamo, na mnogim mjestima, nastavljena kroz mnogo godina, mogla je lako da dostigne cifru u milionima bez da se napravi neki značajan otisak na zabilježenu istoriju. Tokom Srednjeg vijeka, kako su crkveni posjedi rasli, tako su i broj i moć ovih vinovnika rasli, zajedno sa brojem njihovih žrtava. Tokom Krstaških ratova, njihova pažnja bila je usmjerena na osvajanje vani, ali se ovo završava negdje oko 1272. i broj mučenika u Evropi mogao je značajno da se poveća. Pogubljenja nisu uvijek bila ograničena na Inkviziciju, već su imala više oblika. Mnogi od žrtava ubijeni su tajno, bez da su ikada izašli na sud. Ove smrti nikada se neće pojaviti u zvaničnim dosijeima Inkvizicije. Ovakva pogubljenja bila su praktikovana čak do poslednjih vremena, kao što to pokazuje sledeći citat *W. C. Brownlee-ja, u Popery the Enemy of Civil*

and Religious Liberty, J. S. Taylor, New York, 1836, strana 124:

„Molim da vas dovedem u istoriju Španije, koja je po dužini počela da podiže svoju glavu iz prašine; i Austrije, Italije i Napulja. Tamo je sve ekskluzivno i krvavo. Izustiti jednu jedinu riječ protiv sveštenika, njegove nerazgovetne pantomime, ili odbiti da kleknete pred hostijom, znači da će bodež biti zariven u vaše srce!“

Zapazite da je u Braunlijevim danima ovo pogubljenje disidenata bilo opšte poznato. Sledeći citat od Braunlija, strana 115, daje još veću podršku ovoj činjenici:

„Čujte, preklinjem vas vašim sugrađanima koji su se vratili sa svojih putovanja u Italiji, Austriji i Napulju i Južnoj Americi. U ovim zemljama produženi mač papskih surovih vojnika stavljen je na vrat svakog javnog govornika, urednika ili autora! Jedna ne-papska ideja – jedna jedina opaska protiv despotizma – jedna riječ u korist slobode, - jedan nagoveštaj protiv sveštenstva, čak iako nijeste rekli ništa više osim što ste ih vidjeli u njihovim sveštениčkim odorama u borbama pjetlova, duboko uključenim javno u kockanje, sa njihovim ljubavnicama i razuzdanim društvom: jedan apel, čak i slabije izjavljen, za slobodnu štampu – za čisto hrišćanstvo, i pravo ljudske savjesti – koštaće čovjeka njegove slobode, ili života, i to tako brzo, za sat vremena!

Ljudi mogu biti onoliko zli koliko i bilo koji sablažnjavajući vođa; ljudi mogu da hule na Boga i da pakao suprotstavljaju raj; i sve to mogu da čine uz učtivost sveštenstva: mogu biti dovoljno rasipnici, ali to mora biti po kanonskim pravilima. Kriminal i poroci ne krše zakon ako obezbjeđuju crkvi da bude poštovana i članarina prema njoj plaćena! Ali teško patrioti koji će šapnuti nagovkeštaj, ili napisati nešto što je izliv jednog plemenitog duha i buknuti sa svetim revoltom

protiv licemjerstva, sveštenečke špijunaže i despotizma papstva! Ovo je jedini neoprostivi grijeh u Rimu. Tom čovjeku se nikada ne može oprostiti, ni na ovom svijetu, ni u čistilištu! Tamničke ćelije napravljene po papskom nalogu, o kojima brinu biskupi, u svakoj katedrali; ćelije inkvizicije, agonije i jada, krici zlostavljanih, koji su izusteni na uvo neba – ovo – ovo su nadmoćni dokazi papskog smrtonosnog neprijateljstva prema slobodi govora i štampe!“

Opis progona potiče iz svedočanstava mnogih putnika u katoličke zemlje tog vremena. Ako su se takva progona dešavala na početku devetnaestog vijeka, koliko ih je tek onda bilo u Srednjem vijeku kada je papstvo bilo na vrhuncu svoje moći! Na primjer, M' Crie povezuje (*Reformacija u Španiji, pp. 181-188*) kako se jedan Španac 1546. godine obratio u protestantizam i zbog toga bio ubijen od strane svog brata koji nikada nije bio kažnjen za to djelo. Mora da je bilo puno takvih ubistava u Srednjem vijeku od strane lojalnih katolika koji su revnovali za čast Djevice Marije. Ustvari, prijetnje i progona su se dešavali čak i u Sjedinjenim državama, prema Braunliju, *str. 210-211*:

Ko ima tamničke ćelije ispod svojih katedrala, u koje žele, kao sudije svojih parohija, da zatoče slobodne ljude u našoj republici? Strani papski biskupi! Činjenice u vezi sa jednim čovjekom koji je bio zatvoren i bičevan u ćeliji u Baltimoru sve dok nije promijenio mišljenje bile su objavljene i do današnjeg dana nisu opovrgnute! ... Ko su ti koji praktikuju svirepost „da ubiju i spale“ one protestante koji se uspješno opiru romanizmu? Strani papisti! Posjedujem dokaz od ne manje od šest takvih neljudskih postupanja protiv mene lično.

Progonstvo je takođe poprimilo oblik ubistava od strane potplaćenih vlasti, kao što to potvrđuje sledeći tekst iz *Peter's Tomb Recently Discovered in Jerusalem, by F. Paul Peterson, 1960, p. 45*:

Posle dugog vremena, splavar iz Slavonije je došao do palate sa potresnom pričom. Rekao je da one noći kada je knez nestao, dok je posmatrao neko deblo na rijeci, vidio je dvojicu ljudi kako prilaze obali i pažljivo osmatraju okolo da li ih neko posmatra. Pošto nikoga nisu primijetili, dali su znak drugoj dvojici od kojih je jedan vodio konja koji je na leđima nosio mrtvo tijelo. Došao je do rijeke, bacio leš u dubinu vode i otišao. Nakon što je bio upitan zašto ovo nije ispričao ranije, splavar je odgovorio da je ovo bilo nešto što se često događalo i da je vidio više od stotinu tijela koja su bačena u Tibar na sličan način.

Čak i nedavno, usred dvadesetog vijeka, protivnici katolicizma bili su u opasnosti, prema sledećoj izjavi:

„Da još približimo stvari, jedna poznanica mi je pomenula nedavni razgovor između njenog protestantskog rođaka i rimokatolika. Katolik je rekao: „Volio bih da vidim rijeku protestantske krvi kako protiče niz ulice ovog grada.“ Protestant je bio vidno uznemiren i rekao: „Kako to možeš da kažeš, mi smo prijatelji i ti znaš da sam ja protestant?“ Katolik je odgovorio: „Da, znam, ali što veća žrtva, to je veća nagrada.“ Pošto katolici uče djecu od malena da ubiti protestanta znači činiti službu Bogu, bolje da pripazimo kada katolicima dajemo javne službe“ (međutim, imamo sa druge strane i citate u kojima se vidi da se mnogi katolici danas suprotstavljaju ovakvom progonu).

Dok sam nedavno bio u Ohaju, čuo sam istu priču od dvojice ljudi u različito vrijeme, o pastoru koji je držao predavanja. Dok je propovijedao Jevanđelje, ovaj pastor bi s vremenom imao rimokatolike koji bi mu govorili o svojim problemima i tražili od njega savjet. Jedan slučaj je bio sa gospođom koja je uplela sveštenika u skandal. Ovaj pastor bi svakog ko bi došao k njemu uvijek savjetovao u skladu sa

Pismom i podsticao sve da vjeruju samo u Isusa Hrista za svoje spase-nje. Nekoliko puta je imao nepoznate telefonske pozive. Jednog ga je nazvala žena i savjetovala da nikada ne treba da ima komunikaciju sa katolicima koji ga zovu ili mu pišu. On je odgovorio da je to njegova dužnost pred Bogom da pomaže kako je god moguće svakome ko dođe k njemu i da se ne može složiti sa njenim zahtjevom. Onda je ona rekla da on može biti fizički povrijeđen ili oni katolici koji komu-niciraju sa njim. Pastor je odgovorio da sigurno Katolička crkva ne može biti kriva za takav nehrišćanski čin. Sa druge strane žice došao je odgovor da je sigurno Katolička crkva previše „sveta“ da bi prolivala krv, ali oni imaju svoje agente koji bi to uradili. Sami ocijenite, kakva bi to bila uvreda za ljudsku inteligenciju ostaviti utisak da su podstre-kači prolivanja krvi nevini. Ovo je savršen primjer kako oni čine svoja opaka djela, bilo prema pojedincima ili nacijama, i uspijevaju da budu sakriveni od očiju javnosti.

-- *Peterson, 1960, pp. 50-51.*

Putujući vozom kroz Španiju, razgovarao sam sa jednim brojem španskih katolika, i neki od njih su tihim glasom rekli, dok su naoružani vojnici prolazili kroz vagon: „Ja sam katolik, ali se ne slažem sa načinom na koji sveštenici progone protestante.“ Čujete takve izjave u katoličkim zemljama. Prije šest mjeseci, u Brazilu, grupa fanatika predvođena sveštenikom uništila je jednu baptističku i jednu prezbi-terijansku crkvu. Pogledao sam štampu i vidio kako su pošteni katolici širom zemlje podigli glas protiv takvog varvarstva. Isto se dogodilo i kada je riječ o ubistvima hrišćana od strane sveštenika u Kolumbiji. Ali Rim ne mari i nije ni ispitao taj slučaj.

-- *"The Rise and Fall of the Roman Catholic Church" by F. Paul Peter-son, published privately, 1959, page 21.*

Pastor u Britaniji, koji je bio misionar u Libanu, ispričao mi je sledeću priču: „Jedan mladi čovjek je posjetio Ameriku na početku Drugog svjetskog rata i ostao tamo do kraja rata. Zatim se vratio u Liban i pokušao da pronađe svoje rođake. Rečeno mu je da je jedino jedna rođaka preostala i da je otišla u manastir. Otišao je tamo, vidio je i odlučili su da se vjenčaju, što je u Libanu bilo zakonom dozvoljeno. Razgovarali su o toj odluci sa igumanicom manastira i dogovorili se da sutradan dođe po nju i odvede je. Kada je došao narednog dana, igumanica mu je rekla da mu je već dala djevojku. Odgovorio joj je: „Nijeste mi predali djevojku.“ Igumanica je insistirala na svojoj priči i pozvala dvije kaluđerice i pitala ih da je tačno da su mu dali djevojku a one su posvjedočile da jeste.“ Prvo što mu je palo na pamet jeste da pozove policiju, ali onda je shvatio da protiv sebe ima svjedočanstvo nekoliko osoba. Ipak se dogodilo ubistvo. Neposredno do manastira živio je stari bračni par. Čovjek se nije osjećao dobro i zamolio je svoju ženu da mu skuva čaj od limunovih cvjetova sa drveta koje su gajili u dvorištu. Žena se popela na drvo, ubrala cvjetove, kada je zapazila da iza visokog zida kaluđerice kopaju veliku rupu u zemlji. Rekla je svom mužu za ovaj čudan događaj a on ju je optužio da je poludjela time što govori da u noći kaluđerice kopaju veliku rupu u zemlji. Ali je ipak izašao da se uvjeri. Prijavili su ovo u policiji, koji su došli na mjesto događaja, otkopali rupu i pronašli u njoj djevojku. Bila je otrovana. Ovaj manastir bio je zatvoren i pretvoren u državnu instituciju a kaluđerice su bili osuđene po zakonu. U vezi sa ovakvim novijim događajima može biti napisana pozamašna knjiga. Rim se nikada ne mijenja.

-- *Peterson, 1959, pp. 44-45.*

Jednom mom dobrom prijatelju britanski konzul u Jugoslaviji ispričao je sledeći događaj koji se dogodio u ranim danima Maršala Tita. Postojala je škola za dječake koju su vodili sveštenici a nedaleko odatle bilo je jedno malo selo koje su sačinjavali protestanti. Jednog

dana sveštenici su rekli dječacima da protestante treba pobiti i tako su zajedno izvršili užasan masakr. Tito je, čuvši o ovome, poslao voj-sku koja je ubila svakog sveštenika i dječaka u toj školi.

-- *Peterson, 1959, p 50.*

Nedavno sam posjetio razne gradove u Eireju (Južna Irska), i dok sam putovao tamo razgovarao sam sa preko 15 sveštenika u vezi sa spasenjem kroz Hrista. Shvatio sam da sam gazio po opasnom tlu, ali izgleda da je to jedan Irac tada to shvatio bolje nego ja. Bio sam u kupeu sa oko šesnaestoro ljudi, između kojih je jedan bio sveštenik. Podijelio sam sa njim jedno dobro iskustvo u vezi sa mojim obraće-njem. Nakon što sam ga upitao o njegovim iskustvima sa Bogom (što je bilo prilično neprijatno pitanje), Irac koji je sjedio pored njega ušao je u razgovor, ali je brzo skrenuo razgovor sa teme na nešto drugo. Kasnije, kada je trebalo da promijeni voz, ovaj Irac mi je prišao i izvinio mi se zbog načina na koji je promijenio temu razgovora. Ali upitao me je: „Zar nisi znao da je ono bio sveštenik?“ Rekao sam mu da sam znao. Onda je rekao: „Bio si u opasnosti, jer ovo je Južna Irska.“

-- *Peterson, 1959, p. 111.*

Tokom rasta svoje vlasti, papstvo je takođe potpuno istrijebilo He-rule ubrzo nakon 493. god. n.e., Vandale uskoro nakon 533. god. n.e., i Ostrogote 554. god. n.e., sve one koji su se držali arijanskog vjero-vanja. Međutim, Limborch (u *Istoriji Inkvizicije, str. 95*) sumnja da je Arije imao takvo vherovanje koje mu se pripisuje. Po pitanju Vandala, Bunch piše:

„Računa se da je tokom vladavina Justinijana Afrika izgubila pet miliona stanovnika; tako je arijanizam ugušen u tom regionu, ne time što mu je bio nametnut konformizam već pogubljenjem same rase koja je to uvela i ispovijedala.“ – *History of the Christian Church, J.C.*

Robertson, Vol. 1, p. 521.

-- *Bunch, Taylor, The Book of Daniel, p. 101.*

Naravno, i Heruli i Ostrogoti kojih je nesumnjivo bilo na milione, bili su istrijebljeni. Gdje god se pogleda postoje dokazi o pobijenim milionima i milionima ljudi od strane papstva u raznim periodima njegove istorije. Husiti su takođe bilo skoro istrijebljeni:

[fusnota, govor pape Inoćentija VIII] Iako je na papskom tronu glumio zilota protiv Germana koje je optuživao za magiju, u svojoj buli *Summis desiderantes affectibus*, itd., on takođe optužuje Husite koje je skoro doveo do istrebljenja.

-- *Williams, Henry Smith, The Historian's History of the World, vol. 8, p. 643.*

Kao nastavak ovome, u fusnoti koja govori o tridesetogodišnjem ratu koji je započeo u Bohemiji gde su živjeli Husiti, Krus i Webb pišu:

„Po intenzitetu, ovaj konflikt iznenađuje u odnosu na bilo koji drugi oružani sukob. U Bohemiji, na primher, bilo je čitavih krajeva zemlje u kojima nije bilo nijednog preostalog da sahrani mrtve. Ukupna populacija Bohemije smanjena je u 17. vijeku sa oko 3 miliona na 500.000. Ove populacione promjene zbog Tridesetogodišnjeg rata bile su prisutne i u drugim oblastima Centralne Evrope.“

-- *Krus, D.J., & Webb, J.M. (1993) Quantification of Santayana's cultural schism theory. Psychological Reports, 72, 319-325.*

Zapravo, mnoge sekte bile su istrijebljene tokom istorije Rima:

Inkvizitor Reinerius, koji je umro 1259. godine, ostavio je zapis o tome: „U vezi sa sektama starih jeretika, zapazite da ih je bilo više od

sedamdeset: od kojih su sve, osim sekte Manihejaca, Arijanaca, Runkarijanaca i Leonista koji su zarazili Njemačku, Božjom milošću, uništene.“

-- *Broadbent, E.H., The Pilgrim Church, Gospel Folio Press, 2002, p. 90 (originally published in 1931).*

Jedna od ovih sekta izgubila je sto hiljada ljudi u progonu:

Pod vladavinom Teodore, izdat je edikt po kojem Pavličani treba da budu istrijebljeni vatrom ili mačem ili da se privedu nazad Grčkoj crkvi. ... Ovo su potvrdili građanski i crkveni istoričari, da je za kratak period njene vladavine, sto hiljada Pavličana bilo ubijeno.

-- *Andrew Miller, Short Papers on Church, London, Chapter 16.*

Glava 3.

Brojka od 50 miliona

Protestantski historičari često tvrde da je od strane papstva poginulo 50 miliona ljudi ili više. Na primjer, Buck (*Buck, Charles, A Theological Dictionary, containing Definitions of All Religious Terms; ... , Philadelphia, Thomas Cowperthwait & Co., 1838, article "Persecution", p. 335*) piše: „Izračunato je da su pedeset miliona protestanata u različito vrijeme bili žrte progona papista i pogubljeni zbog njihovih religijskih stavova.“ Međutim, većina ljudi danas nema predstavu o tome kako se zapravo došlo do ove brojke od 50 miliona. Neki ljudi danas tvrde da ova brojka od 50 miliona nema osnova u činjenicama i da je preuveličana pod uticajem anti-katoličkog raspoloženja. Zato je važno saznati kako se zapravo došlo do ove procjene da bi se evaluirala njena pouzdanost. Ova studija otkriva neke historijske aspekte koji su danas zanemareni i takođe nam daje uvid u stepen u kojem je prava historija religija izgubljena. Ova studija takođe pokazuje kako se došlo i do nekih drugih brojčanih podataka. Postoje brojni pokušaji da se izračuna broj pobijenih od strane papstva. Albert Barnes, u svom komentaru na Otkrivenje 11:14, kaže: „Obavljana su računanja, manje ili više tačna u vezi sa brojem ljudi koje je papstvo ubilo...“ Mi iznosimo jedan pouzdan metod računanja za često navođenu brojku od 50 miliona pobijenih od papstva u Evropi. Kao početnu tačku, John Wesley pominje „da je potpun broj žrtava koje su stradale u Evropi od početka reformacije? Kako ratom, tako inkvizicijom i hiljadama drugih metoda rimske svireposti? Za samo četrdeset godina, ako je računanje eminentnog autora ispravno, to će biti 45 miliona!“ *John Wesley, "Doctrine of Original Sin", Part I, section II.8, 1757, Wesley's*

Works, edited by Thomas Jackson, vol. 9, pp. 217-19. Takođe je napisao: „Neki su izračunali da je od 1518 – 1548. godine petnaest miliona protestanata nestalo putem rata ili inkvizicije. Možda se sa ovim može pretjerati, ali sigurno je njihov broj u ovih trideset godina nevjerovatan. Ovome možemo dodati bezbroj mučenika iz drevnih vremena, srednjeg vijeka i poslednjeg vremena, u Bohemiji, Njemačkoj, Holandiji, Francuskoj, Engleskoj, Irskoj i mnogim drugim djelovima Evrope, Afrike i Azije.“ (*iz komentara na knjigu Otkrivenje u Wesley's "Explanatory Notes on the New Testament," fifth edition, 1788*). Takođe, Bennet (*Bennet, Benjamin, Several discourses against popery, Lawrence and Midwinter, London, 1714, p. 459*) piše: „

I neki koji su vršili izračunavanje, potvrđuju da je u periodu od 40 godina Rim pobijao 30 miliona ljudi.

Takođe, Helleyjev Biblijski priručnik, izdanje iz 1965, na str. 726, navodeći mnoge starije radove o crkvenoj istoriji izjavljuje: „Istoričari procjenjuju da je u srednjem vijeku i periodu rane reformacije, više od 50.000.000 mučenika ubijeno.“ Dalje, govoreći o papi Inocentiju III, Helley piše (str. 776): „Više krvi je proliveno pod njegovom vlašću i vlašću njegovih naslednika nego u bilo kom periodu crkvene istorije, osim perioda kada je papstvo pokušalo da slomi reformaciju u 16. i 17. vijeku. U uvodu svog djela (Berg, *Lectures on Romanism*, D. Weidner, Philadelphia, 1840, p. 6), Brownlee piše: „Rim je bio 'pijan od krvi' pedeset miliona mučenika Kaldija (Culdee – srednjovekovni hrišćani u Irskoj, Škotskoj i Engleskoj), valdenza, albigenza, bohemijske braće, viklifita i protestanata!“ Ova lista je najmanje što može biti uključeno u računanje 50 miliona pobijenih. Volter piše (*Traite sur la Tolerance, 1763, Chapter XVII*) da je zbog teologije masakrirano više od 50 miliona ljudi: „*depuis environ quatorze cents ans, la théologie a procuré le massacre de plus de cinquante millions d'hommes.*“

Ovo pokazuje da je jedna od ovih računanja od 50 miliona ubijenih bila prihvaćena od Voltera i u prosjeku obuhvatala period između 350. god. n.e. i 1750. god. n.e. U komentaru na ovu brojku, na web stranici koju vodi profesor James MacLean iz Odjeljenja za francuski i španski na Memorial univerzitetu u Njufaundlendu je objavljeno:

„*allusion aux Guerres de Religion, aux Croisades, etc.*“ (u prevodu: koji se odnosi na vjerske ratove, na krstaške ratove, itd.)

Ovim profesor MacLean spekuliše da brojka od 50 miliona obuhvata vjerske ratove, krstaške ratove i druge događaje.

Ovi navodi nam daju važne indicije o porijeklu brojke od 50 miliona ubijenih od strane papstva u Evropi. Jedan drugi autor podsjeća da ovu brojku od 50 miliona uglavnom sačinjavaju oni koji su pobijeni nakon početka reformacije, sugerišući da ova brojka od 50 miliona sadrži brojku od 45 miliona. Zbog toga što je Wesley naveo brojku od 15 miliona pobijenih ratom i inkvizicijom, razumno je zaključiti da je ovo dio brojke od 45 miliona, i da ova brojka od 45 miliona predstavlja dio čak veće brojke koja obuhvata 50 miliona. Brojka od 30 miliona pobijenih tokom 40 godina vjerovatno se odnosi na period koji uključuje Tridesetogodišnji rat od 1618 – 1648. god. Zato je brojka od 45 miliona vjerovatno zbir ovih dveju brojki od 15 miliona pobijenih od 1518 – 1548. god. i 30 miliona pobijenih tokom 40 godina uključujući period od 1618 – 1648. Zanimljivo je da se čak 1714. godine došlo do takvog izračunavanja. Uopšteno gledajući, u rekonstruisanju izračunavanja od pomoći je sjetiti se da broj pobijenih nastoji da se smanji kroz vrijeme zbog uticaja Katoličke crkve, tako da su one smrti koje se smatraju visokim brojem danas vjerovatno korišćene u izračunavanju. Na primjer, Lockman (*A history of the cruel sufferings of the pro-*

testants, and others, by Popish persecutions, in various countries: together with a view of the reformations from the Church of Rome. London: printed. And, Dublin: re-printed by J. Potts, 1763, p. 226) piše da je tokom rata protiv Hugena u Francuskoj, čak i kada je manji broj protestanata na silu bio preobraćen u katoličanstvo, „rimski kler“ tvrdio da su ova obraćenja bila potpuno dobrovoljna. Tako katolička verzija historije nastoji da smanji veličinu progona iz prošlosti. Štaviše, specifični događaji obuhvaćeni u izračunavanju brojke od 50 miliona vjerovano su pominjani od strane kasnijih protestanata, čak i da sama brojka nije pominjana. Zato je najbolje ograničiti izračunavanje na liste pokolja, na primjer, po Braunliju i ostalima.

Vremenski period obuhvaćen brojkom od 45 miliona sada je rezonski ustanovljen, ali ne i mjesto. Za ovo, Burton (*Burton, Robert, Martyrs in flames: or, the history of Popery, Bettsworth and Batley, London, 1729*) navodi listu sledećih progona: Piedmont, Francuska, Oranž, Bohemija, Njemačka, Poljska, Litvanija, Italija, Španija, Portugalija, Holandija, Flandija, Škotska, Irska i Engleska. Ovo je izgleda najiscrpnija lista progona od bilo kog istraženog izvora, koja ukazuje na oblasti u kojima je princip progona bio preduziman. Zapravo, Buck (*Buck, Charles, A Theological Dictionary, containing Definitions of All Religious Terms; ..., Philadelphia, Thomas Cowperthwait & Co., 1838, article "Persecution"*) piše, govoreći o vremenu nakon protestantske reformacije:

„Inkvizicija, koja je uspostavljena u 12. vijeku protiv valdenza, ... sada je bila mnogo efikasnija. Užasna progona bila su sprovedena u raznim djelovima Njemačke i čak u Bohemiji, što je trajalo oko tri-deset godina i tekla je rijeka prolivene krvi svetih. Zemlje Poljske, Litvanije i Mađarske bila su na sličan način poplavljene protestantskom krvlju“ (str. 333)

Ovo ukazuje da su glavne oblasti progona uključivale Njemačku, Bohemiju, Poljsku, Litvaniju i Mađarsku. Takođe, Bennet (*Bennet, Benjamin, Several discourses against popery, Lawrence and Midwinter, London, 1714, p. 457*) piše:

„Njemačka, Bohemija, Poljska, Litvanija itd. su zauzvrat bile poplavljene krvlju.“

Zato su vrijeme i mjesto glavnih progona obuhvaćenih u brojci od 50 miliona ustanovljeni sa razumnom pouzdanošću. Ostaje da se utvrdi broj pobijenih u svakom od ovih progona i pokaže da ih ukupno sabranih ima 50 miliona. Iako i dalje nije moguće uraditi precizno izračunavanje, ipak je razumno računati ove progone do brojke od 50 miliona.

Veliki dio brojke od 45 miliona obuhvata Tridesetogodišnji rat, sukob u Bohemiji, građanski rat i progone u Francuskoj, i 15 miliona pobijenih od 1518 – 1548. godine. Tridesetogodišnji rat trajao je od 1618 – 1648. godine i procijenjen broj poginulih u ovom konfliktu kreće se do 14 miliona. Tridesetogodišnji rat započeo je kada je Ferdinand II (1578 – 1648) pokušao da uguši protestantizam u Svetom rimskom carstvu. Kako je Ferdinand II dobio za to motivaciju? „Car Ferdinand II, od doma Habzburga, školovan je od strane jezuita; uz njihovu pomoć započeo je gušenje protestantizma.“ (*Halley, p. 792*) „Jezuiti su nastojali svim sredstvima da sinove i kćeri bogataša i plemića stave pod svoj uticaj, i tako bi oni uskoro bili omiljeni ispovjednici u carskom sudu i mnogim drugim sudovima po Evropi. ... Njihova politika je bila da u njihove umove uliju vječnu mržnju prema bilo kom obliku suprotstavljanja katoličkoj vjeri. ... Kada bi jednom formirali

kontrolu njihove volje i načinili ih pokornim instrumentima svoje politike, onda bi im diktirali šta treba da preduzmu u istrebljivanju jeresi i reformi papske vlasti po jezuitskom obrascu, tako da su oni bili spremni, sa punim papskim autoritetom, da sprovode inkvizitorski posao.“ (Newman, pp. 374-375) Lindsay (*A History of the Reformation, Charles Scribner's Sons, New York, 1922, pp. 607-608*) piše: „Mnogi rimski prinčevi nisu imali želju za progonom, još manje da vide svoje pokrajine sve manje naseljenim zbog progona. ... Jezuiti su toleranciju prema protestantizmu prikazivali kao neoprostiv grijeh. U mnogo slučajeva uspjeli su da ubijede rimske vladare da povuku zaštitu svojim protestantskim podanicima. ... Liga je bila simbol kontra-reformacije u Francuskoj. ... oni (jezuiti) bili su neumorni i nemilosrdni u organizovanju ove Svete lige.“ Clarke (*Clarke, Samuel, A looking-glass for persecutors, London, Printed for W. Miller, 1674, p. 52*) piše: „Car Ferdinand II bio je veliki progonitelj protestanata u Bohemiji i Njemačkoj, i nakon pobjede nad Frederikom, princom Palatinom i bohemijskim državama, uspio da iskorijeni protestantsku religiju u ovim zemljama i pretvori je u klanicu, ne štedeći godine, pol, ni položaj onih koji su se odrekli „istine“. Dok je bio na vrhuncu svoje moći, Bog je protiv njega doveo prezrene ljude (Šveđane) čijim mačevima je pobijena većina ovih napaćenih ljudi; oni su bili bohemijski bičevi, tako da je veliki dio Njemačke i carskih pokrajina postao sama Akeldama, krvna njiva.“ Jedna ozbiljna procjena Tridesetogodišnjeg rata kaže da je populacija Njemačke sa 20 miliona pala na 7 miliona, računajući 13 miliona pobijenih (*Cushing B. Hassell, History of the Church of God, Chapter XVII*); zapravo tokom ovih godina stanovništvo se povećalo za 3 miliona, tako da možemo računati 16 miliona pobijenih. Ploetz (*Epitome of Ancient, Medieval, and Modern History, 1884, p. 312*) piše o „užasnim pustošenjima od strane bandi Wallenstein-a“ u Saksoniji u Njemačkoj 1632. Takođe, 1648, Ploetz (*str. 315*) piše: „Užasno

stanje Njemačke. Nepopravljivi gubici ljudi i imovine. Smanjenje populacije; povećanje siromaštva; retrogradacija na svim nivoima.“ Rat se proširio na druge evropske djelove gdje je došlo do ogromnog gubitke populacije, tako da ne bi bilo nerazumno procijeniti da je ukupno bilo pobijeno 18 miliona ljudi. U stvari, jedno izdanje Helleyjevog Biblijskog priručnika navodi da je u ovom ratu poubijano do 20 miliona ljudi:

„Tridesetogodišnji rat započeo je kao vjerski rat; završio se kao politički; za posledicu je imao smrt između 10 do 20 miliona ljudi. Jezuitski istreniran Ferdinand II započeo ga je sa ciljem da slomi protestantizam.“

--Halley, Henry H., *Pocket Bible Handbook, Chicago, 13th edition, 1939, p. 418.*

Procjene brojke pobijenih u hugenotskim ratovima u Francuskoj penju se do 4 miliona i vjerovatno su gotovo svi oni bili pobijeni od strane katolika. Pierre Miquel (*Les guerres de religion, Paris : Fayard, c1980, p. 396*) piše:

„*Henri IV n'était pas plus riche. Son royaume était dévasté: en quarante ans de guerres civiles étrangères, la France avait sans doute perdu plusieurs millions d'hommes et de femmes (4 millions, selon Mariéjol).*“ (Henri IV više nije bogat. Njegovo kraljevstvo je razoreno: za četrdeset godina građanskog rata Francuska je verovatno izgubila nekoliko miliona muškaraca i žena (4 miliona prema Mariéjolu).

Govoreći o ovoj brojki, Albert Barnes u svom komentaru Otkrivenja 11:14 piše:

„U Francuskoj je nekoliko miliona uništeno u brojnim masakrima

koji su se odigravali u tom kraljevstvu.“

Ako je za svega četrdeset godina u Francuskoj pobijeno četiri miliona ljudi, ukupan broj pobijenih u Francuskoj je mnogo veći. Govoreći o progonu u Francuskoj, Southwell (*Southwell, Henry, The new book of martyrs; or complete Christian martyrology. Containing an authentic and genuine historical account of the many dreadful persecutions against the Church of Christ, in all parts of the world, ... Imprint London : printed for J. Cooke, 1765?*) piše:

„Tako je papska zloba progonila reformatore sa raznim imenima u većem dijelu Francuske ali su za rimokatolike u to vrijeme, oko 16. vijeka, najodvratniji bili hugenoti, protestanti, luterani i kalvinisti; kako su ove riječi bile sinonimi u svom značenju i ukazivale na zablude Rimске crkve, tako su svi za koje se smatralo da pripadaju bilo kome od njih, takođe bili ubijeni. Ipak je reformacija procvjetala pod progonoštvom... „ (str. 93)

„Kralj Francuske javno je izjavio da će istrijebiti protestante iz Francuske...“ „Zvaničan apel bio je ‘obratite se u papiste, ili umrite.’“ (str. 108)

„Oni koji nijesu ubijeni bili su bačeni u tamnice, njihove kuće porušene, njihova zemlja opustošena, imovina opljačkana a njihove žene i ćerke, nakon što su bile silovane, poslate u manastire... Ukoliko su neki uspjeli da pobjegnu od ovih surovosti, bili bi proganjani kroz šume, lovljeni i upucani kao divlje zvijeri... Na čelu vojnih četa, u svim francuskim provincijama, marširali su biskupi, sveštenici, fratri i drugi kojima je bilo naređeno da održavaju surov duh vojnika. Izdato je naređenje za uništenje svih protestantskih crkava...“ (str. 108-109)

Dodajući 15 miliona tokom perioda 1518 – 1548, 18 miliona tokom Tridesetogodišnjeg rata i 3 miliona u Bohemiji i 4 miliona u Francuskoj, dolazimo do 40 miliona, skoro se slažući sa Wesleyjevom procjenom. Preostalih 5 miliona ljudi može se odnositi na pobijene u Poljskoj, Mađarskoj, Litvaniji i drugim mjestima. Uglavnom su uzeti u obzir veći pokolji dok su izostavljeni oni manji, kao što je to bila Irska pobuna 1641. i ubistvo vjerovatno milion vještica. Sledeći primjer je progonstvo valdenza; Halijev Biblijski priručnik iz 1965. godine procjenjuje da je 900.000 protestanata pobijeno od 1540 – 1570 u progona valdenza. Na kraju, ovaj metod izračunavanja daje nam brojku od 45 miliona i razbija misteriju oko njenog porijekla.

Wesley, takođe, u svom dnevniku od 16. januara 1760. godine citira Sir John Davisa iz njegovih „Istorijskih odnosa u Irskoj“ navodeći da „od 1600 – 1641. godine, glavni masakr koji je doveo do rata, opet smanjujući njihovu brojnost; ništa manje od milion ljudi, žena i djece, uništenih tokom četiri godine.“ Pobuna u 1641. dovela je do pogubljenja više od 150.000 protestanata u Irskoj, po izračunavanju samih sveštenika, a takođe je mnogo njih poginulo kasnije. Ovo pokazuje koliko brzo vjerski ratovi uzimaju živote. Sličan je broj ubijen za kratko vrijeme u Francuskoj, Bohemiji i posebno Njemačkoj. Zato se s pravom može zaključiti da je u zemljama Poljske, Mađarske i Litvanije, najmanje četiri miliona ljudi ubijeno tokom trideset godina rata. Sa milion ljudi ubijenih u Irskoj i brojke od 40 miliona koje smo pomenuli maloprije, dolazimo do 45 miliona pobijenih tokom reformacije. Gotovo svi su bili protestanti, zato što protestanti obično nisu ubijali katolike, ali su katolici u prošlosti često znali da izvrše pokolj nad protestantima. Na sličan način, u vjerskim sukobima koji su nastali u Evropi od 1518 – 1548. razumno je prihvatiti da je tada pobijeno 15 miliona ljudi.

U 50 miliona treba obuhvatiti one koji su ubijeni prije protestantske reformacije. U prilog ovome, procjene za Stogodišnji rat od 1337 – 1453. kreću se do 10 miliona poginulih i ovaj ratni sukob je izazvalo papstvo, gotovo kao i sve ostale evropske ratove. (Vidjeti *Philip Pre-gill, Lanscapes in History, 2nd Ed.*, Procena gubitka populacije u Francuskoj od 6,3 miliona i Frederic J. Baumgartner, Francuska u šesnaestom vijeku, gde se procjenjuje gubitak u Francuskoj od 10 miliona, uzeto sa veb strane Matthew White-a. Oba izvora negiraju da je „crna smrt“ izazvala većinu ovih smrti.)

U stvari, ponovno osvajanje Španije od muhamedanaca trajalo je nekoliko vjekova, tako da je razumno uzeti u obzir da je broj poginulih u ovom rata bio preko 10 miliona. W. C. Brownlee izračunava broj pobijenih Saracena u Španiji na 3 miliona, dok drugi procenjuju da ih je bilo više. Joseph Berg piše (*Lectures on Romanism, D. Weidner, Philadelphia, 1840, p. 260*):

„Glupe svađe koje su nastale od djetinjastih rasprava u vezi sa obredima natopile su Evropu krvlju... ‘Rasprave u vezi sa obredima (davanje posjeda prelatima), koje su koštale 63 bitke i života miliona ljudi. Fra. Paolo kaže da je samo u Njemačkoj to izazvala 80 bitki. Ovo pitanje izazvalo je velike probleme, posebno u Njemačkoj i Engleskoj...’ Rečnik *Dictionnaire des Sciences* navodi da je pod okriljem Henrija IV bilo 60 bitki i 68 pod okriljem njegovog nasljednika Henrija V, gdje je pobijeno 2 miliona ljudi.“

Takođe postoji lista katoličkih ratova protiv albigenza u Južnoj Francuskoj (1209 – 1229) sa jednim do dva miliona ubijenih. Newman (*A Manual of Church History by Albert Henry Newman, The American Baptist Publication Society, Philadelphia, 1902, p. 461*) govori o mno-

gim ratovima protiv jeretika u Evropi: „Bilo je puno ratova protiv jeretika u Evropi, kao na primer protiv albigenza (1208 – 1249) i husita (1420 – 1431). Njih su pratili nasumični pokolji nedužnog stanovništva u napadnutim oblastima.“ Takođe, Brownlee na jednom mjestu govori o „milionima albigenza i valdenza“ koje je Rim pobio. Izračunavanje ukupnog broja pobijenih valdenza može lako da pređe u nekoliko miliona, što se može vidjeti u drugim izvorima.

Ovo može dovesti do bilansa od 50 miliona pobijenih u Evropi. Ali progoni samo povećavaju njihov broj, rasijavajući ih u više zemalja. Konačno je bio objavljen rat protiv njih. Kao primjer ovakvog progona, Morant piše (*Morant, Philip, The cruelties and persecutions of the Romish church display'd .... James and John Knapton, London, 1728, p. 52*): „Ponovo, 1235. godine, vojska albigenza bila je potpuno poražena blizu Španije, tako da nijedan od njih nije utekao. Baš kao u Njemačkoj, bio je ogroman broj pobijenih.“ U vezi sa progonom u Bohemiji prije reformacije, Southwell (*Southwell, Henry, Nova knjiga mučenika; ili Kompletno hrišćansko mučeništvo. Sadrži autentične i originalne istorijske činjenice o mnogim smrtonosnim progona Hristove Crkve, u svim delovima sveta, ... Imprint London : printed for J. Cooke, [1765?]*) piše:

„Godine 1460. kralj Bohemije izdao je nekoliko strogih edikta protiv svih protestanata; naređujući bohemijском plemstvu i sudijama ne samo da ih uhvate gde god da ih nađu na njihovim posjedima već i da ih progone i love u njihovim zabačenim mjestima i da učine sve što mogu kako bi ih uništili.“ (*str. 184*)

„Godine 1510. bio je pripremljen edikt kojim se naređuje momentalan i opšti pokolj svih protestanata koji se budu našli u Bohemiji... „ (*str. 185*)

Po pitanju katarata, koji su bili slični valdenzima, pri kraju 12. vijeka „Dominician Rainerius izračunava da ih je sigurno bilo 4.000.000 i izjavljuje da je to bilo na osnovu popisa koji su uradili sami katari.“ (*Philip Schaff, History of the Christian Church, 8 volumes (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1910; reprint, 1978), Volume V, Chapter X*). Naravno, gotovo svi katari bili su pobijeni. Za njih je rečeno da su veoma revni za svoju vjeru i da se samo nekoliko njih odreklo vjere. Zatim, ako su katari vršili popis, mora da su bili kohezivna grupa. Mora da je bilo mnogo drugih „jeretika“ koji su imali slično vjerovanje a da nisu pripadali katarima; bilo bi razumno izračunati da ih je bilo 8 miliona zajedno sa njima. Ovo ukazuje da je prije reformacije bilo 8 miliona ili više pobijenih od strane papstva, posebno kada se uzmu u obzir stotine godina koje su prošle prije nego što je papstvo bilo zvanično uspostavljeno.

U prilog tome da je tokom ovog perioda bilo puno sekta i da su bile veoma brojne i spremne da umru za svoju vjeru prije nego da je se odreknu, Neander (*General History of the Christian Religion and Church: Translated from the German of Dr. Augustus Neander by Joseph Torrey, Volume VI, London: George Bell & Sons, York Street, Covent Garden, 1889*) piše:

„Ova sekta (tondrakijani, sekta pavličana), iako se suočila sa nemilosrdnošću biskupa, pod čijim podstrekivanjem je bila progonjena, oživjela je i proširila se (*str. 343*) u Jermeniju. U jedno vrijeme, posebno oko 1002. doživjela je alarmantan napredak...“ (*str. 342*)

Pokvarenost sveštenstva dala je jereticima najvažnije uporište sa kojeg su mogli da napadnu dominantnu crkvu i njene sakramente. Neznanje ljudi po pitanju vjerskih stvari izlagalo ih je neprestanim

prevarama od strane onih koji su nastojali, na bilo koji način, da utiču na umove mnoštva. Nepostojana masa bila je ponekad uzbuđena vatrenim apelima jeretika... da osjećaju gađenje prema pokvarenom sveštenstvu... ; a ponekad, pod uticajem sveštenika, postajali bi fanatična rulja protiv jeretika koji su bili prikazivani kao potpuni nevjernici i bezbožni ljudi. (str. 348)

Osim u slučaju jednog sveštenika i jedne časne sestre, sva mučenja koja su im sprovedenja u cilju njihovog odvraćanja od zabluda, drugim riječima, da ih podstaknu da se „obrate“, nijesu imala nikakvu svrhu. Ostali, njih trinaestoro, bili su osuđeni na lomače i tamo umrli. (str. 354, govoreći o sekti u Orleansu).

Patnje kojima su (sekta gerarda) bili izloženi zbog svojih doktrina, prihvatili su radosno, smatrajući to načinom na koji ispaštaju grijeha iz prošlosti i sadašnjosti... Zato oni koji su bili lišeni privilegije da umru kao mučenici, umrli su radosno od mučenja koja su sami sebi nanosili. (str. 361)

... Bijes kojim su katari bili progonjeni u trinaestom vijeku dao je doprinos promovisanju ovog fanatičnog hrljenja u smrt među njima; i nalazimo primjere koji pokazuju da su sami sebi nanosili smrtnu povredu kako bi izbjegli da postanu pale žrtve inkvizicije. (Vol. VIII, p. 319)

Katari su bili revnosni u širenju svojih vjerovanja svuda; bili su pažljivi da usavrše svaku okolnost koja bi im omogućila da to čine i iskoriste svaki događaj u tu svrhu... jeretici, koji su rizikovali svoje živote putujući od sela do sela i od kuće do kuće. Kao trgovci bili su česti na vašarima i pijacama... (str. 320)

Neustrašivost i mirnoća sa kojom su katari podnosili bolnu smrt vršili su snažan uticaj u njihovu korist prema onima koji nisu bili tako snažno očvrslili u fanatizam progona. ... Progoni su zapravo pomogli širenju katara koji su često održavali svoje sastanke u zamračenim skloništima, katakombama i podzemnim pećinama. ... 1231. mnogi su sveštenici bili zaraženi tom jeresi, i najoštrije mjere bile su preduzete kako bi se to zaustavilo. (*str. 330*)

Njihova hrabrost je bila takva da su, u otvorenom otporu prema crkvi, oni (katari) sami sebi izabirali papu koji je predstavljao vrhovnog poglavara nad njihovim razbacanim zajednicama. Takav papa pojavio se u Južnoj Francuskoj, u Nekuinti. On je 1167. održao crkveni sabor u Tuluzu na koji su se okupili ljudi i žene ... Postavljeno je devet biskupa ... Kasnije, oko 1223. sekta je izabrala sebi papu sa sjedištem u Bugarskoj ... Posjećivali su ga delegati sekte iz svih oblasti da bi razgovarali sa njim o spornim pitanjima. (*str. 331*)

... Nijesu samo ljudi na položajima ostavljali svoje posjede i pridruživali im se, već su njihove pristalice bili i sveštenici, kaluđeri i časne sestre. Takođe je zabilježeno kao karakteristična činjenica da je i najprostiji i najnepismeniji seljak koji bi se pridružio njihovoj sekti, za manje od osam dana stekao toliko znanja o Pismu da ga u argumentima nijedan čovjek nije mogao pokolebati. (*str. 337, govoreći o drugoj sekti*)

... Nakon što je deset godina radio u ovim oblastima (Tuluz i Albi), Bernard od Clairvauxa, pišući jednom plemiću, mogao je da kaže: „Crkve su bez stada a stada bez sveštenika, sveštenici se nigdje ne tretiraju sa poštovanjem, crkve su srozane na nivo sinagoga, sakramenti se ne drže za svete, praznici se više ne proslavljaju.“ ... on (Bernard) misli da su sveštenici prešli kod henrikijana ... (*str. 349*)

Pokvarenost sveštenstva stvorila je, čak i u mjestima gdje je sistem doktrina bio i dalje čvrsto držan, nevjerovatno veliko nezadovoljstvo i žestoke primjedbe, što se očito moglo vidjeti u pesmama trubadura koji su dolazili iz ovih oblasti gdje je ta muzička nota vjerno odražavala pravo osjećanje. *(str. 351)*

Od tada ... crkva je morala da se uključi u žestok sukob sa tendencijama duhovnog opiranja opozicije koja se neprestano množila i širila – sukob kakav se nikada ranije nije dogodio – morala je biti tako vođena ... da iskoristi svako sredstvo pod svojom komandom u cilju sprečavanja pobune koja se nije mogla zaustaviti samo duhovnom moći. *(str. 399)*

... Biskupi ... u zajednicama nisu dobijali zahtijevano poštovanje. Ovo je posebno bio slučaj u Južnoj Francuskoj, u Languedocu, na teritoriji grofa od Tuluza ... Sveštenici i crkvena služba se i sada, na posletku dvanaestog vijeka, tretiraju sa prezirom i sa podsmjehom. *(str. 400)*

Inoćentije III ... je dobro razumio da su neophodne posebne mjere da bi se zaustavile jeretičke tendencije koje su tako naglo rastle i prijetile da prekinu vezu između ovih oblasti i Rimske crkve. ... za svoje instrumente izabrao je monahe ... klicu buduće inkvizicije. *(str. 401)*

Nakon što je zemlja bila opustošena trideset godina, prolivena krv hiljade ljudi, opšta pokornost konačno je bila silom nametnuta 1229., ali se vjera i dalje održala. Sekte uništene vatrom i mačem ponovo su iznikle iz iste potrebe za duhom iz koje su se pojavile na početku. *(str. 404)*

Mnoge od ovih sekta u suštini su bile protestantske, tako da se mnogi od njihovih mučenika mogu ubrojati u 50 miliona protestanata koje je papstvo pobilo. Perrin, koji je bio vodeći valdenški sveštenik, piše (*History of the Waldenses, Book I, Chapter III, 1618*) da su valdenzi bili nazivani raznim imenima uključujući albigenzi, josifovci, loldardi, henrikijani i arnoldisti i da su protiv njih načinjene mnoge lažne optužbe kako bi se sekularne vlasti naterale da ih progone. Takođe su nazivani katarima, arijancima i manihejcima. U VI i VIII poglavlju Perrin pokazuje da je vjerovanje valdenza bilo veoma slično kasnijim protestantima. U VIII poglavlju Perrin ukazuje kako je učenje valdenza bilo prošireno u Englesku gdje ga je prihvatio Viklif a od njega Jan Hus. Takođe su i bohemijanci prihvatili njihovo vjerovanje nešto ranije od valdenza. Stoga postoji jedna direktna veza između valdenza i kasnijih protestanata.

Odakle je došla brojka od 15 miliona pobijenih u periodu od 1518 – 1548. u ratu i inkviziciji? To je moguće pretpostavili imajući u vidu ogroman broj ljudi čak i u katoličkim zemljama koje su prihvatile protestantizam. Jortin piše: „... u vrijeme reformacije, kada je mnoštvo jeretika i šizmatika, kako su ih zvali, izniklo u svim mjestima ...“ (*Jortin, John, 1698-1770. Sermons on different subjects, by the late Reverend John Jortin, ... London : printed for Benjamin White, 1771-72., p. 127*) Bilo je puno protestanata u Mađarskoj zato što je „pod Maksimilijanom II reformacija nesmetano napredovala“ (*Kurtz, History of the Christian Church from the Reformation to the Present Time, 1872, p. 105*). Takođe, „reformacija je bila najsrdačnije prihvaćena u pruskoj Poljskoj“ i „pod Poljacima, pokret se širio sa velikom snagom“ (*Kurtz p. 103*). Isto je bilo i u Bohemiji: „Zato je Bohemija postala jevanđeoska zemlja; među stotinama stanovnika bilo je ne više od jednog ili dva katolika“ (*Kurtz p. 105*)... Jedan komentator je rekao da su u jed-

nom trenutku više od polovine Francuza bili hugenoti. Tako i za Španiju: „Oko 1550. reformatorski pokret dobio je tako opšti i napredan karakter da španski historičar tog vremena izražava vjerovanje da će cijela Španija pasti kao plijen jeresi ako inkvizicija zakasni sa lijekom samo tri mjeseca“ (*Kurtz p. 106*)... U Italiji se isto dogodilo zato što je trebalo više godina da se iskorijeni protestantizam: „1542. u cilju gušenja protestantizma u Italiji, bila je uspostavljena specijalna inkvizicija sa nerazumnim, fanatičnim bijesom kažnjavajući svaku pojavu protestantizma zatvorima, odvođenjem na galije, gubilišta i lomače; ipak, on nije ugušen sve do kraja vijeka“ (*Kurtz p. 108*). Naravno, protestantizam je bio preovlađujući u protestantskim zemljama Evrope. Svuda je mnoštvo prihvatilo pravo jevanđelje. Papstvo se osjetilo ugroženim i najodlučnijim mjerama sukobilo se sa prijetnjom.

Gdje god da se protestantizam pojavio, bio bi žestoko proganjen kako u periodu od 1518. do 1548. tako i kasnije. Kada je riječ o periodu 1518 – 1548., R. B. piše: (R.B., *The scarlet whore, or, the wicked abominations, horrid cruelties and persecutions of the Pope and Church of Rome ...*, Macnair, Glasgow, 1779):

„Oko godine 1523. Martin Luter je počeo da sija kao velika svjetlost u Njemačkoj i njegovo učenje uskoro se proširilo Bohemijom i ostalim susjednim djelovima; što je toliko razjarilo papu i njegovo sveštenstvo da su neprestano protiv njih podizali surove progone u kojima je mnoštvo dobrih hrišćana izgubilo svoje živote od strane Ferdinanda I i Čarlsa V, njemačkih careva.“ (*str. 36*)

Njemačka je bila bedno pokidana i podjeljena u delove surovošću i žestinom koju su sproveli da ugase svjetlost jevanđelja. ... Godine 1523. papa je oduševio cara Čarlsa V da uništi protestante kao jere-

tike i odobrio mu 200.000 kruna da podigne vojsku u tu svrhu ... Vojvoda od Saksonije i pokrajinski grof Hesse stali su na stranu protestanata i odvedeni su u zatvor 1547. godine. Gdje god su papisti preovladali, sve vrste surovosti ... progonile su protestante, tako da je cijela Njemačka bila u plamenu, neki su bili spaljivani a drugi doživljavali smrt na svakoj strani zbog svoje savjesti i religije. (str. 39)

Takođe, 1521. godine Luter je bio proglašen jeretikom i određene su kazne protiv njega i njegovih sledbenika. 1522. Hadrijan VI je podstaknuo njemačke kneževe da iskorijene Luterovo učenje. Ubrzo nakon toga luterizam se raširio gotovo čitavom Evropom (*Garrido, Fernando, and C. B. Cayley, A history of political and religious persecutions : from the earliest days of the Christian church, London, 1870?, p. 499*) 1525. Kliment VII je uticao na Senat u Parizu da kazni luteransku jeres koja se proširila među njima. Takođe, u Njemačkoj, nakon pobjeda Karla V (oko 1546.), protiv Luterana su sprovedeni gorki progoni u mnogim mjestima; vlast naoružana zakonima i energičnom zlobom nasrnula je protiv jednostavne istine. I propovjednici i ljudi, bili su razbacani od mjesta do mjesta; neki su napuštali svoju domovinu, drugi otjerani u šume i natjerani da žive u pećinama; neki su mučeni a drugi spaljeni vatrom i u gomilama suvog pruća. (*The true spirit of popery, or, The treachery and cruelty of the Papists exercis'd against the Protestants ...*, London : Printed for Richard Baldwin ..., 1688, p. 22)

„Kralj Karlo V, godine 1547. naredio je da svi dekreti koncila u Trentu protiv protestanata budu primijenjeni sa krajnjom strogošću u svakom dijelu njegove vladavine. Ova žestoka naredba dovela je do najstrašnijeg progona u najvećem dijelu Evrope; zbog toga što je njega moć bila veoma rasprostranjena, surovosti koje su se primjenji-

vale bile su bezbrojne. Niko, međutim, nije toliko patio kao protestanti u Bohemiji... Siromašni, bez novca da plate za umanjeње surovosti, zato što razmišljaju i postupaju ispravno, bili su (ovaj dio citata je veoma eksplicitan, tako da oni preosjetljivi ne bi trebalo da ga čitaju) mučeni, spaljivani, presjecani napola, bacani sa stijena, rastrgani divljim konjima, sječeni u djelove, vješani, davljeni, probadani, kuvani u ulju, zatvarani i izgladnjivani, obezglavljivani, uzavrelo olovo im je sipano kroz grlo, bacani na koplja, vješani za rebra, ili razapinjani sa glavom okrenutom nadole.“ (*Southwell, op. cit., p. 185*)

(Govoreći o Njemačkoj posle 1517.) „Zaista, papa je bio toliko zatrašen uspjehom ovog hrabrog reformatora (Lutera), da je odlučio da angažuje kralja, Karla V, po bilo kojoj cijeni, kako bi napravio plan za njihovo uništenje... Car je odmah preuzeo korake za uništenje protestanata...“ (Govoreći o porazu protestanata u bici 1547.) „Ovaj fatalni udarac bio je praćen strašnim progonom i velikom žestinom da se izgnanik mogao smatrati onim koji ima mlaku vjeru a utočište u šumi srećom... Oni koji su bili uhvaćeni doživjeli su najsurovija mučenja koja paklena mašta može da smisli; pokazanom postojanošću pravi hrišćanin može savladati svaku teškoću i može da prezre svaku opasnost, kako bi dobio krunu mučenika.“ (*Southwell, op. cit., p. 195*)

Kako je sve više ljudi prihvatilo protestantizam, tako se mogao povećavati ukupan broj pobijenih. Kurtz (*Istorija crkve, str. 162*) kaže: „U Mađarskoj je broj protestanata bio prepolovljen raznim spletkama i mamcima.“ Freeman (*str. 281*) piše: „U međuvremenu, na drugom kraju Ferdinandove vladavine, protestanti Mađarske su se pobunili i za neko vrijeme ga izgnali iz tog carstva.“ Takođe, (*str. 303*) „Car Leopold je u međuvremenu, pored rata sa Francuskom, imao puno toga da uradi u svom mađarskom carstvu, kako u ratu protiv Turaka tako i sa pobunom Mađara, koji su se podigli zbog njegovog progona nad

protestantima.“ Sledeće je od *W. C. Brownlee, Popery the Enemy of Civil and Religious Liberty, J. S. Taylor, New York, 1836, p. 102:*

Slijedi deo iz Jezuitskog priznanja vjere – zakletve koja je nametnuta papistima u Mađarskoj, a objavljena u Njemačkoj u Berlinu 1829. i prevedena u Londonskom protestantskom žurnalu iz 1831: „Takođe se zaklinjemo da ćemo progoniti ovu prokletu evangeličku doktrinu, sve dok postoji i poslednja kap krvi u našim tijelima; i da ćemo je iskorijeniti tajno i javno; nasilno ili na prevaru, riječima i svim sredstvima; što ne isključuje mač.“ (*Land. Prot. Jour. p. 210*)

Jedan izvor (Wylie *The History of Protestantism, Volume Third - Book Twentieth, Chapter 3*) kaže da je Mađarska izgubila preko milion ljudi u religijskim progonima reformacije. Drugi izvor („*Mađarska*“ *LoveToKnow 1911 Online Encyclopedia. © 2003, 2004 LoveToKnow. <http://3.1911encyclopedia.org/H/HU/HUNGARY.htm>*) kaže da je stanovništvo Mađarske bilo 5 miliona oko 1500. godine i 3 miliona u 1715. godini. Da nije postojao smišljen napor da se pogube ljudi, rat ne bi izazvao toliko gubitak populacije. Oni navode da je milion i više ljudi bilo pobijeno u progonima u Mađarskoj. Zahvaljujući takvim progonima, Bohemija je izgubila oko 3 miliona, što je bilo preko polovine njenog stanovništva. U Španiji „u prvih dvadeset od trideset godina jevanđeoski pravac bio je ugušen“ od strane inkvizicije (*Kurtz, str. 106*). Slični gubici vjerovatno su se dogodili u rimokatoličkim zemljama širom Evrope. Newman (*A Manual of Church History by Albert Henry Newman, The American Baptist Publication Society, Philadelphia, 1902, p. 234*) piše u vezi sa francuskim hugenotima:

„Romanisti su u svojim rukama imali sva sredstva agresije. Protestanti su se mogli nadati, u najboljem slučaju, ničemu boljem od

postepenog izumiranja. Ovde su na djelu bili jezuiti, i kao i svuda, svojim dijaboličnim principima su radili na uništenju bespomoćnih neprijatelja.“

Govoreći o Siebenbuergenu, Newman (*str. 305*) piše:

„1523. i 1525. bili su donijeti strogi carski zakoni protiv širenja novog učenja. „Svi Luterani treba da se iskorijene iz carstva, i gdje god budu pronađeni slobodno treba da ih uhvate i spale ne samo sveštenici već takođe i obični ljudi.“ (*Diet of Pesth, 1525*)

Siebenbuergen je poznat u Engleskoj kao Tansilvanija i predstavlja geografsku oblast Rumunije na granici sa Mađarskom. Pokriva oko 39.000 kvadratnih milja. Govoreći o koloniji Saksonaca u siebenbuergenskoj oblasti, Newman (*str. 307*) piše:

„Kao i Poljska i Mađarska, i Siebenbuergen je pao kao lak plijen jezuita koji su od 1560. naovamo pažljivo planirali rušenje svakog oblika evanđeoskog učenje i obnovu papskog autoriteta.“

Govoreći o Austriji, Newman (*str. 387*) piše:

„Prepiske tog vremena, pažljivi zapisi javnih i privatnih konferencija, i izuzetno dovoljan i dobro sačuvan arhivski materijal, daje nam uvid u proces kojim je protivreformacija bila osnovana i sprovedena do svog gorkog kraja... (Govoreći o Karlu) On je bio naveden da vjeruje da spasenje njegove duše i trajno zadržavanje njegovih posjeda nasljednika zavisi od njegovog nemilosrdnog progona jeretika.

Na skupu katoličkih kneževa u Minhenu (oktobar 1579.), Karlo je bio podsaknut da žestoko pristupi poslu a kneževi su jedni drugima

obećali da će pružiti svu neophodnu podršku u suzbijanju pobune među njihovim podanicima... Jezuiti su već bili prisutni sa silom i oni su bili spremni da budu glavni instrument uništenja protestantizma...

Protestanti su se herojski borili dok god je uspješan otpor izgledao mogućim. Nigdje ne možemo naći plemenitiji tip luteranizma nego u ovom regionu. Nijedna zemlja u Evropi nije bila spremnija da odbaci papški jaram i prihvati jevanđeosko hrišćanstvo. Da nije bilo habzburgskih vladara, romanizam bi bio potpuno zbrisan bez otpora. Habzburgovski konzervativizam i jezuitska revnost bili su dobar spoj za čvrste luteranske plemiće.“

Freeman, (*General Sketch of European History, MacMillan and Company, New York, 1903, p. 264*) piše:

„Zato, na primjer u Austriji, gdje je veliki dio stanovnika postao protestantski, katolička vjera je bila vraćena prvenstveno zahvaljujući pomoći jezuita.“

Govoreći o Njemačkoj i Austriji posle 1620., Newman (*str. 388*) piše:

„Za svega nekoliko godina protestantizam je skoro potpuno istrijebljen iz habzburgskih područja, mnoštvo je bilo pobijeno a ostali prognani ili nasilno preobraćeni. Jezuiti su bili podstrekivači i glavni agenti ovog užasnog posla.“

U vezi sa Belgijom, Newman (*str. 388*) piše:

„U Belgiji je protivreformacija sprovedena pod jezuitskim uticajem sa značajnim uspjehom... Polovina stanovništva bili su protestanti. Za

svega nekoliko godina ova zemlja je postala potpuno katolička.“

Da neko ne bi pomislio da su ovi ljudi prebjegli u druge zemlje, važno je podsjetiti se da je cilj jezuita bio da zbrišu protestante a ne da ih progone iz jedne zemlje u drugu. Zato su se jezuiti trudili svim sredstvima da spriječe njihovo bjekstvo. U prilog ovome, Halley (*str. 780-781*) piše: „U Španiji, Holandiji, Južnoj Njemačkoj, Bohemiji, Austriji, Poljskoj i drugim zemljama oni (jezuiti) su predvodili masakr nad brojnim mnoštvom. Ovim metodama zaustavili su reformaciju u Južnoj Evropi i praktično spasili papstvo od propasti.“ Takođe, Halley (*str. 790*) piše:

„U Bohemiji, 1600. godine, od 4 miliona stanovnika 80 posto bili su protestanti. Kada su Habzburgovci i jezuiti obavili svoj posao, bilo je ostalo 800.000 ljudi, svi katolici.“

Polovina stanovnika u Austriji i Mađarskoj bili su protestanti, ali su pod Habzburgovcima i jezuitima bili pobijeni.

U Poljskoj, pri kraju 16. vijeka, izgledalo je da će romanizam potpuno nestati, ali i ovdje su jezuiti progonstvom pobili reformatore.

U Italiji, samoj papinoj zemlji, reformacija je postajala zaista jaka; ali djelovanjem inkvizicije, jedva da je ostao mali trag protestantizma.

Takođe, (*Halley, str. 792*) „... pod brilijantnim i brutalnim vođstvom jezuita, Rim je ponovo zadobio veći dio izgubljene teritorije: južnu Njemačku, Bohemiju, Austriju, Mađarsku, Poljsku, Belgiju i slovio je reformaciju u Francuskoj.“ Kao dodatni dokaz da je svega malo ljudi prebjeglo iz Bohemije, James A. Wylie (*The History of Protestantism Volume Third - Book Nineteenth, Chapter 10*) piše:

„Od običnog stanovništva prebjeglo je svega oko 36.000 porodica. Bilo je teško naći carstvo u Evropi gdje se prebjegli iz Bohemije ne bi mogli sresti. Skolari, privrednici, trgovci otišli su iz zemlje koja je postala plijen Lojolinim učenicima i Ferdinandovim dragunima. Od 4.000.000 koji su naseljavali Bohemiji 1620., mizerni ostatak, koji je činio petinu, bilo je sve što je ostalo 1648.“

Štaviše, Bohemija je smanjila svoje stanovništvo sa 3 miliona na 780.000 a bilo je područja gdje su ležali nepokopani leševi tako blizu jedan do drugog da je cijela oblast morala da se zaobiđe dok priroda nije uradila svoj posao sa truljenjem tijela mrtvih.

--*Joseph McCabe, Priča o religijskoj borbi, poglavlje XXIX Jezuiti: Religious rogues, 1929.*

Kurtz (*str. 162*) piše: „Ona (protestantska crkva) bila je potpuno istrijebljena u Bohemiji.“

Newman (*str. 400-401*) piše:

„Ferdinand iskorjenjuje protestantizam. Mora se s mukom kazati da je Ferdinand izvojevao svoje pobjede u Austro-ugarskoj carevini energičnim mjerama za istrebljenjem protestantizma. Jezuiti su bili pri ruci sa punom snagom da pruže podršku ovom užasnom djelu. Ovo nije mjesto da se opiše proces kojim su protestanti, koji su u Bohemiji na početku rata činili 80 posto stanovništva, bili za nevjerovatno kratko vrijeme gotovo potpuno istrebljeni. Kontrareformacija je ovdje uradila svoj posao sa zadivljujućom temeljitošću. Rimokatolicizam je ovdje imao priliku da pokaže sebe u svom pravom karakteru. Vrijeme za probitačnost se završilo. Strogo sprovođenje načela tog tijela sada se dogodilo.

Barton (*Burton, Robert, Martyrs in flames: or, the history of Popery, Bettesworth and Batley, London, 1729, p. 107*) bilježi da su kao rezultat progona u Bohemiji jezuiti stekli ogromne posjede u toj zemlji. Takođe, „1617. godine, Ferdinand II se nametnuo Bohemljanima koji su se pridružili papistima i podigao užasno progonstvo protiv protestanata, što je bio glavni razlog izbora Frederika, kneza Palatina od Rina da bude kralj Bohemije nad kojom su dalje slijedili žestoki ratovi i problemi, gdje su pobožni propovjednici i drugi pobožni, sveti i dobri ljudi trpjeli takvo varvarstvo i nehumanost od papskih vojnika, što uvo jednog hrišćana ne može čuti niti jezik to može iskazati bez najvećeg gađenja i ogorčenja... Godine 1621. svi propovjednici bili su prognani iz carstva Bohemije... Nedugo posle edikta u Bohemiji za protjerivanje svih protestanata i oduzimanje njihove djece i prevođenje u papsku religiju... Nakon ovoga uslijedilo je surovo progonstvo, tako da su gotovo svaki grad ili selo nastanjeno protestantima doživjeli ogromnu patnju i varvarizam.“ (*R.B., The scarlet whore, or, the wicked abominations, horrid cruelties and persecutions of the Pope and Church of Rome ..., Macnair, Glasgow, 1779, pp. 37-38*)

Osim toga, u nekim mjestima zatvarali su ljude u crkve i primoravali ih da prime euharistiju a ako ne bi klekli pred hostijom udarali bi ih po nogama toljagom sve dok ne bi pali na zemlju; drugima su silom otvarali usta i uguravali im hostiju u grlo. Neki su bili zatvoreni i držani u okovima dok nisu umrli a naročito je jedan držan u odvratnoj tamnici sve dok mu stopala nisu istrunula. Ako bi neko, u želji da izbjegne ovu tiraniju, pobjegao u šumu ili na neko skrovito mjesto, izdavani bi edikti protiv njihovog primanja pod prijetnjom velike novčane kazne za svaku noć njihovog zbrinjavanja. Ljudi na selu su bili istjerivani iz svojih kuća; čak iz samih kreveta grupe vojnika su ih vukli kao zvijeri po najoštrijoj hladnoći i lošem vremenu. Tako su ovim jadnim ljudima

punili zatvore, kule, ćelije i štale; čak i svinjce gdje bi bili ubijani glađu, žeđu i hladnoćom. Vjenčanje, sahrana i krštenje bili su zabranjeni protestantima, i ako bi to radili tajno bili bi uhapšeni ili bi platili ogromne kazne. ... U nekim mjestima jeretike su zatvarali u nužnike toliko dugo budu otrovani smradom. A ovo su bili milostivi načini kojima su bohemijski katolici nastojali da preobrate takve kao što su ovi koji su bili revoltirani tiranijom pape. (*The true spirit of popery, or, The treachery and cruelty of the Papists exercis'd against the Protestants ...*, London : Printed for Richard Baldwin ..., 1688, pp. 17-18)

Kao prikaz stava koji je Katolička crkva imala prema protestantima u Bohemiji, Robbins (*Ecclesiastical Megalomania, The Trinity Foundation*, 1999, p. 134) piše: „Dva vijeka posle Thomasa, Martin V se (1417-1431) je naredio kralju Poljske da istrijebi Husite. Papa piše kralju:

„Znaj da su interesi Svete stolice i svih pod tvojom krunom, da istrebljenje husita bude dužnost. Zapamti da se ove bezbožne osobe usuđuju da objavljuju principe jednakosti; oni se drže toga da su svi hrišćani braća i da Bog nije dao privilegije ljudima da vladaju narodima; drže se toga da je Hrist došao na zemlju da ukine ropstvo; pozivaju ljude na slobodu koja uništava careve i sveštenike. Dok još ima vremena, usmjeri svoju vojsku protiv Bohemije; spali, izmasakriraj, napravi svuda pustinje, jer ništa ne može biti prihvatljivije Bogu ili korisnije za cara od toga da istrijebi husite.“

Takođe, govoreći o Rimu, „ne zadovoljavajući se sitnim okrutnostima, već čisteći svoj put do apsolutne dominacije, putem opštih pokolja, potpunih pustošenja i apsolutnog uništenja. (*The true spirit of popery, or, The treachery and cruelty of the Papists exercis'd against the Protestants ...*, London : Printed for Richard Baldwin ..., 1688, p.3)

Nakon opisa progona u Njemačkoj tokom Tridesetogodišnjeg rata, R. B. izjavljuje (*R.B., The scarlet whore, or, the wicked abominations, horrid cruelties and persecutions of the Pope and Church of Rome ... , Macnair, Glasgow, 1779, p. 41*): „slične okrutnosti počinjene su u carstvu Mađarske i u drugim zemljama ... A u vezi sa Poljskom, „U nižoj Poljskoj ... 1654. godine papisti su odveli u smrt najekstremnijim mučenjima sve protestante koje su mogli da pronađu.“ (*R. B. op. cit., str. 42*)

Takođe (govoreći o Poljskoj 1655.) „Rimsko sveštenstvo je pobudilo u ljudima predrasude i strasti navodeći ih kasnije da smatraju zdravo za gotovo da su protestanti krivi i tako je počeo razjaren progon. U svakom gradu, varošici i selu bile su scene užasa i surovosti; nema nečovječnosti ni varvarizma koji se nijesu praktikovali. Nije pravljena razlika po pitanju starosti, pola ili položaja; svaki protestant se bez izuzetka osjećao žrtvom netrpeljivog bijesa.“ (Ovdje su navedeni neki detalji progona.) (*Southwell, op. cit., str. 226*)

(Govoreći o poljskim plemićima sa njihovom papskom vojskom 1655.) „Na koji način su oni koristili izbjegle građane (iz Lesne), ali posebno pastore, pokazali su svojim herojskim ponašanjem prema preostalima; i u drugim mjestima, najdivljačkim pogubljenima raznih službenika crkve i drugih vjernih Hristovih članova oba pola; jer sve koji su ulovili nijesu štedjeli, već ih surovo predavali na smrt sa najtežim mukama.“ [*Southwell, op. cit., p. 236*]

Kada je riječ o Litvaniji, „U Litvaniji su pobijeni svi koji nisu bili Rimokatolici bez obzira na starost ili pol“ i „njihove zemlje i crkve ostale su pusta; krv siromašnih napaćenih protestanata tekla je u potocima kroz varošice i gradove ...“ (*op. cit., str. 43*). *Southwell (op. cit., str.*

224) piše:

„Progoni u Litvaniji počeli su 1648. i sa velikom žestinom sprovedeni od strane Kozaka i Tatara. Surovost Kozaka bila je tolika da su je se, na kraju čak i Tatari užasavali i spasili neke od žrtava iz njihovih ruku.“

„Ovi varvarski postupci bili su: (ovaj dio citata je veoma eksplicitan, tako da oni preosjetljivi ne bi trebalo da ga čitaju) deranje kože na živo, kidanje ruku, vađenje utrobe, otvaranje tijela, vađenje očiju, odsijecanje glave, skalpiranje, kidanje stopala, bušenje tankih kostiju, sipanje otopljenog olova na tijelo, vješanje, probadanje i slanje na neprekidan progon.“

U protestantskim zemljama takođe, mnogi su bili progonjeni tokom prelaznog perioda do protestantizma. Na primjer, u vezi sa Tridesetogodišnjim ratom, Newman (*str. 410-411*) piše:

Obim uništenja života tokom Tridesetogodišnjeg rata bio je toliki da se ne može izračunati. Ako uzmemo u obzir mnoštvo ljudi koji su umrli od gladi i golotinje, stotina i hiljade žena i djece pobijenih na spavanju prilikom uništenja varošica i gradova, zastrašujuća pogubljenja koja su kasnije uslijedila, smrti prouzrokovane ratom mogu se popeti na više miliona. U Bohemiji, na početku rata, postojala je populacija od dva miliona od čega je 80 posto bilo protestanata; na kraju rata bilo je oko 800.000 katolika i nije bilo protestanata. Ako Njemačku i Austriju uzmemo zajedno, možemo slobodno reći da je stanovništvo smanjeno na polovinu, ako ne na dvije trećine. Smrti su u većini slučajeva bile prouzrokovane neizrecivim patnjama i užasom kakav ne možemo zamisliti.

(Govoreći o progonima u Njemačkoj nakon 1630.) „Surovost koju su sprovodile carske trupe pod vođstvom grofa Tilija u Saksoniji, bila je nemjerljiva: (ovaj dio citata veoma je eksplicitan, tako da oni preosjetljivi ne bi trebalo da ga čitaju) vješanja, gušenja, pečenja, probadanja, prženja, istezanja, rastrgnuća, otvaranja tijela, lomljenja kostiju, guljenja kože, razapinjanja divljim konjima, davljenja, gušenja, kuvanja, razapinjanja, zazidavanja, trovanja, siječenja jezika, noseva, ušiju itd., testerisanja udova, siječenja u sitne djelove, vukući ih na petama kroz ulice. Ova nebrojena mučenja biće neprestana mrlja u sjećanju na grofa Tilija, koji ne samo da je ovo odobrio već je i naredivao svojim vojnicima da to čine. Gdje god bi došao, bila su sprovedena najsurovija varvarstva i užasne pljačke ... i kao krajnji rezultat njegovih osvajanje bilo je ubistvo, siromaštvo i pustoš.“ (*Southwell, op. cit., str. 197*)

Du Pin (*Du Pin, Louis Ellies, A new ecclesiastical history of the seventeenth century: containing an account of the controversies in religion, Translated by Digby Cotes, T. Combes, London, and A. Peisley, Oxford, 1725*) piše:

„Cijelo carstvo Bohemije i polovina stanovnika Mađarske, Austrije i Moravske bili su protestanti... Jednom riječju, reformacija je bila uspostavljena autoritetom u većini pokrajina i carskih gradova Njemačke, Mađarske, Transilvanije, Poljske, Švajcarske, Švedske, Danske, Holandije, Velike Britanije i Irske... Car je tako iskorijenio protestantizam iz Bohemiji i Šlezije, da je bilo teško naći porodicu koja je ostala u ovim zemljama; njihova braća u Mađarskoj i Transilvaniji i mali su istu vjeru; i u Poljskoj su sada bili u velikoj opasnosti da budu potpuno istrijebljeni... Njihovo ime gotovo da je zamrlo u Francuskoj. Tako je protestantska religija koja se bila proširila gotovo svuda u

Evropi, ... oborena i uništavana od zemlje do zemlje da je danas dovedena do jednog zanemarljivog broja u odnosu na ono što je bila.

Progonstvo obično dovodi do jačanja revnosti i rasta hrišćanske crkve. Ove protestantske zajednice mogle su biti eliminisane jedino ubijanjem na masovnom nivou. Ogromno smanjenje protestantskih zajednica u Evropi takođe ukazuje da protestanti nijesu migrirali iz jedne zemlje u drugu, a i da jesu, bilo bi zapisa o masovnim migracijama miliona ljudi sa značajnim uticajem na kulturu zemalja u koje odlaze. Osim toga, papstvo je znalo da će progon samo izazvati rast protestantizma i shvatilo da je jedina nada za njegovu eliminaciju rat do istrebljenja.

Zbog toga što je stanovništvo 1600. godine bilo oko 80 do 100 miliona, većinom u katoličkim zemljama, logično je pretpostaviti da je ogroman dio populacije Evrope prihvatio protestantizam i suočio se sa progonom. U mnogim oblastima polovina i više stanovnika prihvatili su protestantizam i mnogi od ovih ljudi bili su ubijeni. Čak su bili ubijeni i neki od onih koji su se odrekli vjere pod pritiskom mučenja. Od 1518. do 1548. veliki broj ljudi prihvatio je protestantizam i suočio se sa reakcijom crkve. Stoga su se u katoličkim zemljama Evrope tokom ovih godina i kasnije dogodili značajni gubici stanovništva usled progona. Takve gubitke neki autori su vidjeli kao „inkviziciju“. Zato je razumno pretpostaviti da je inkvizicija progutala milione žrtava u jednom ili dva vijeka nakon reformacije iako jezuiti nijesu bili uključeni od početka jer su bili prepoznati 1540. Uostalom, politika ubijanja jeretika nije potekla od jezuita; oni jedva da su je sproveli.

Obim inkvizicije može se takođe sagledati iz sledećih navoda, koji govore o pet miliona duša pobijenih tokom reformacije u Španiji:

„Zemlja u kojoj je inkvizicija dostigla svoj procvat bila je Španija. Ovaj sud bio je najprije uveden u Kataloniji 1232. i proširio se na cijelu Španiju. Ponovo je uspostavljen, sa većom pompom i terorom 1481. od strane Ferdinanda i Izabele, prvenstveno zarad duhovnih pogodnosti Jevreja kojih je tada u Španiji bilo puno. Bula pape Siksta V uspostavlja velikog generala inkvizicije i vrhovni savjet koji predsjedava poslovima Svete stolice; pod tom bulom započeo je sistem sudskog uništavanja za koje se smatra da je Španiju koštalo preko pet miliona njenih stanovnika, koji su ili bijedno stradali u tamnici ili bili javno spaljeni. (Rev. J.A. Wylie, LL.D, *Genius and Influence of the Papacy, Book III - Chapter III*)

Ovo jednim dijelom objašnjava brojku od 15 miliona stradalih od rata i inkvizicije jer je većina žrtava pala nakon 1481. Oni u zatvoru mogu se računati kao ubijeni jer su oni nesumnjivo umrli veoma brže nego inače, i živjeli ostatak života u bijednim uslovima. U stvari, inkvizicija se nastavila tokom mnogo godina:

„Kada je papska vlast privremeno bila suspendovana 1849. od strane Rimske republike, inkvizicija je bila zatečena u aktivnom stanju i ponovo bila obnovljena kada se papa vratio u Rim. Različiti prizori strave – njene gvozdene alke, njene podzemne tamnice, njeni skeleti uzidani u zidove, njena vrata-zamke, njene peći za spaljivanje tijela, sa još uvijek neistrnutim ostacima djelova tijela – bili su otkriveni u to vrijeme. Ova djelimična otkrića mogu nas, možda, uvjeriti da je bolje da veo koji pokriva puni užas inkvizicije ostane neotkriven do dana kada će se grobovi dati svoje mrtve.“ (Wylie, *op. cit.*)

Takođe, Berg (*Lekcije iz romanizma, str. 258.*) piše:

„Kada je inkvizicija bila zbačena 1820. po naređenju madridskog

suda, od dvadeset jednog zatvorenika koji je bio zatočen tri ili više godina, nijedan nije znao grad u kome se nalazi niti prirodu zločina za koji je optužen. Jedan od ovih zatvorenika bio je osuđen kao proklet i morao je narednog dana da bude mučen. Kazna je bila da umire od oštrice klatna koje se njihalo.“

Ako je broj ubijenih u Španiji tokom inkvizicije iznosio 5 miliona, onda ukupan broj ubijenih u svim zemljama može lako biti veći, zato što je inkvizicija bila uspostavljena u mnogim zemljama:

„Gdje god da su siromašni albigenzi i valdenzi pobjegli, inkvizicija ih je pratila; i tako je za nekoliko godina uspostavljena ne samo u Italiji, Španiji i Pijedmontu, već i u Francuskoj i Njemačkoj, Poljskoj i Bohemiji a tokom nekog vremena se proširila čak i do Sirije i Indije. ... Španije, Portugalije i Italije bile su desetkovane od strane ovog tribunala. (*Wylie, op. cit.*)

Još jedan izvor koji ukazuje na milione pobijenih u inkviziciji je Halley:

„Užasi inkvizicije, naređeni i sprovedeni od papa, tokom perioda od 500 godina u kome su nebrojeni milioni mučeni i spaljeni, sačinjavaju najbrutalniju, zvjersku i đavolsku sliku u cijeloj istoriji. (*str. 732*)

Newman piše:

„Takođe je izvjesno da sačuvani dokazi inkvizicije predstavljaju samo jedan mali dio stvarnih inkvizitorskih procedura.“ (*Newman, Albert Henry, A Manual of Church History Volume 1, The American Baptist Publication Society, Philadelphia, 1899, p. 543*)

Mnogi su zapravo bili ubijeni od strane sekularnih vlasti i nisu ni bili zavedeni u zvaničnim dokumentima inkvizicije:

„Sam jezuita Sanders priznaje da je nebrojeno mnoštvo lolarda i sakramentarijanaca bilo spaljeno u čitavoj Evropi, koji ipak nisu bili osuđeni na smrt od strane pape i biskupa, već od građanskih vlasti ... (Towers, Joseph, *Ilustracije proročanstva ...*, William Duane, Philadelphia, vol. 1, 1808, str. 55)

Papstvo će naravno i dalje biti odgovorno za ove smrti jer je insistiralo da sekularne vlasti treba da progone jeretike. Jones piše:

„Autor nesumnjivog kredibiliteta potvrđuje bez ikakvog preuveličavanja, da su milioni ljudi bili upropašćeni ovim užasnim sudom.“ (Jones, William, *A History of the Christian Church, volume ii, page 98, 1812.*)

Robert Bellarmine, rimokatolički skolar, piše jednom o periodu 1586-1593. da je „gotovo nebrojeno ljudi ili spaljeno ili drugačije ubijeno“ od Katoličke crkve (*Disputationes de Controversiis Christianae Fidei Adversus Hujus Temporis Haereticos (Disputations about the Controversies of the Christian faith Against the Heretics of this Time), Tom. ii, Lib. III, cap. XXII*) Ovo je napisano prije početka Tridesetogodišnjeg rada i podržava ideju da je više miliona ubijeno od crkve prije nego što je započeo masakr u Svetom rimskom carstvu. Veslijevo svjedočanstvo obuhvata dva dijela: Prvo, da su „neki izračunali“ da je petnaest miliona ljudi nestalo ratom i inkvizicijom tokom određenog vremenskog perioda, i drugo, da Veslijevo poznavanje istorije potvrđuje da je ogroman broj ljudi nestao na ovakav način tokom ovog vremena, čak i da je cifra od petnaest miliona možda prevelika. Tako jedan broj izvora, uključujući Veslija, pruža dokaz da su rat i inkvizicija

odgovorni za milione smrti tokom ovog tridesetogodišnjeg perioda.

Posle jednog ovakvog istraživanja progonstva, moguće je ponovo postaviti pitanje kako se došlo do ukupnog broja od 50 miliona. Njemačka i Bohemija izgubile su većinu svog stanovništva, i „zemlja kao što su Poljska, Litvanija i Mađarska bile su na sličan način oblivene protestantskom krvlju.“ Tako je vjerodostojno uzeti najmanje nekoliko miliona pobijenih u Poljskoj, Litvaniji i Mađarskoj. Austrija je takođe imala veliki pokolj: „Uzimajući Njemačku i Austriju zajedno, sa sigurnošću možemo reći da je stanovništvo bilo smanjeno za jednu polovinu, ako ne i za dvije trećine.“ Mnogi su vjerovatno ubijeni u Siebenbuergenu, takođe. Ferdinand II želio je da uguši protestantizam u Svetom rimskom carstvu. U 18. veku, Sveto rimsko carstvo obuhvatalo je uglavnom savremenu Njemačku, Češku republiku, Austriju, Lihtenštajn, Sloveniju, Belgiju i Luksemburg, kao i savremenu Poljsku i djelove Holandije. Prethodno je obuhvatalo cijelu Holandiju i Švajcarsku i djelove Francuske i Italije. Zato je moralo biti gorkog progonstva protestanata u svim ovim zemljama: „Za samo nekoliko godina protestantizam je bio gotovo potpuno izbrisan širom habzburških oblasti, mnoštvo pobijeno a ostali protjerani ili prisilno preobraćeni.“ Habzburško područje obuhvatalo je cijelu Sveto rimsko carstvo: „Sa izuzetkom bavarskog Karla V 1742. prinčevi Svetog rimskog carstva su gotovo uvijek birali člana habzburške dinastije za cara, i Habzburgovci su stoga uvek imali porodično nasljedstvo, bez obzira na formalnosti oko izbora“

(iz <http://www.hapsburg.com/menu3.htm>) Sve zemlje Svetog rimskog carstva, uključujući Njemačku i Bohemiju, zajedno sa drugim područjima kao što je Siebenbuergen mogle su lako imati pet miliona žrtava progonstva. Gotovo svi od onih koji su pobijeni na svim ovim

lokacijama mogli su biti protestanti: „Car Ferdinand II bio je veliki progonitelj protestanata u Bohemiji i Njemačkoj i nakon pobjede nad Frederikom, princem Palatinom i bohemijskim zemljama, namjerio se da istrijebi protestantsku religiju u ovim zemljama i pretvori ih u tržnicu krvi, ne štedeći godine, pol ni položaj onih koji se nijesu htjeli odreći Istine.“ Zato je moguće da je bilo 18 miliona pobijenih u Njemačkoj i okolnim područjima tokom trideset godina rata, tri miliona u Bohemiji, četiri miliona u Francuskoj, pet miliona u drugim oblastima Svetog rimskog carstva i Evrope i petnaest miliona u ratu i inkviziciji od 1518. do 1548. što čini 45 milion za jedan ili dva vijeka nakon protestantske reformacije. Zbog dugog trajanja inkvizicije, ukupan broj pobijenih mogao bi biti značajno veći. U svakom slučaju, ovaj način izračunavanja pojavljuje se kao eminentno razuman.

Čak i nezavisno od specifične cifre, važan je suštinski koncept. Jezuiti „uskoro postaju omiljeni ispovjednici u carskom dvoru i u mnogim drugim carskim sudnicama Evrope“ i „diktiraju vladarima mjere koje treba da upotrijebe u iskorenjivanju jeresi.“ Broj protestanata koji će biti pobijen ovakvom politikom je očigledan od Njemačke, Bohemije i bilo gdje drugdje. Čak i tamo gde jezuiti ne bi bili glavni ispitivači, papstvo bi podstaklo katoličke vladare na slično postupanje. U vreme reformacije „mnoštvo jeretika i šizmatika, kako su ih zvali, podizalo se u svim mjestima“ tako da je bilo mnoštvo protestanata pobijenih u svim katoličkim zemljama Evrope i Katolička crkva je imala direktnu odgovornost za ove smrti.

Još jedna metoda izračunavanja takođe dolazi do velikog broja. Annie Besant (*The Freethinker's Text-Book. Part II. Christianity: Its Evidences. Its Origin. Its Morality. Its History, section I*) piše:

„Tokom Srednjeg vijeka stotine i hiljade je pogubljeno; u Francuskoj i Njemačkoj „mnoge oblasti i veliki gradovi spalili su dvjesta, tri-
sta i četiri stotina vještica svake godine, a u nekim je godišnje bio po-
bijen gotovo jedan procenat cjelokupnog stanovništva...”

Ovo se odnosi samo na vještice, ali pokazuje stav crkve prema je-
reticima generalno. Zbog toga što je crkva imala jedinstvenu politiku
u svim mjestima, može se očekivati približan broj pobijenih jeretika
svuda u Evropi. Bilo je mnogo jeretika tokom Srednjeg vijeka. Joseph
Towers (*Towers, Joseph, Illustrations of Prophecy ...*, William Duane,
Philadelphia, Tom 1, 1808, str. 202-203) piše:

„Valdenzi i albigenzi, poznati po brojnosti, vrlinama i čistoti vjere,
smatrali su u 12. i 13. vijeku da je papa antihrist a rimska crkva Vavilon
iz Otkrivenja.“

Fusnota: Ovo je, kaže Vitringa, bio jezik pobožnih ljudi uopšte to-
kom četiri vijeka koja su prethodila reformaciji. (*Apoc. str. 749*)

Stanovništvo Evrope od 1100. do 1500. je u prosjeku iznosilo 65
miliona ljudi. Ukoliko je godišnje jedan procenat populacije ponekad
bio spaljivan kao vještice, može se pretpostaviti da je prosječno pola
procenta populacije bilo ubijano svake godine kao ukupno svih jere-
tika.

Ovo bi u prosjeku bilo oko 300.000 ljudi ubijenih po godini za 400
godina, ili 120 miliona ukupno ubijenih ljudi tokom ovih četiri stotine
godina.

Ova brojka ne uključuje one koji su pobijeni u Novom svijetu i

nehrišćane pobijene u Evropi i Aziji. Na primjer, kada je riječ o izvještaju biskupa o Ćapinoj surovosti nad Špancima u Americi, Grosvenor (*Grosvenor, B., Persecution and cruelty in the principles, practices, and spirit of the Romish Church, 1735, p. 16*) piše:

„... zaista su prevalili ogroman put da ostvare svoje namjere u vezi sa novim svijetom, kada je prvi put otkriven: jer, na osnovu izvještaja jednog od njihovih biskupa, u periodu od četrdeset godina uništili su pedeset miliona ljudi.“

Dodajući još smrti ovome može se doći do obično pominjane cifre od 100 miliona pobijenih od papstva. Visok broj može se objasniti i imajući u obzir pobijene nehrišćane u Evropi. Dodajući ukupnom broju ubijenih sigurno pola procenata pobijenih godišnje u Evropi, za četiri stotina godina to bi iznosilo oko 200 miliona ukupno pobijenih. Izostavljajući one koji su pobijeni u Novom svijetu ukupan broj bi bio oko 150 miliona. Ovo može objasniti odakle dolaze obično pominjane cifre.

Postoji još jedna procjena koja doseže do 100 miliona pobijenih od papstva. U „Romanizam u svjetlu proročanstva i istorije: njegov pad i trijumf Hristove crkve“ (*New York, American and Foreign Christian Union, 1854, str. 58*) Brownlee navodi brojku od 68.500.000 pobijenih od papstva, koju sačinjavaju 50 miliona hrišćana u Evropi, 15 miliona Indijanaca u Novom svijetu, 1,5 miliona Jevreja u Španiji i drugim mjestima i 2 miliona Mavara u Španiji. On zatim piše:

„O milostivi Oče koji si na Nebu, ovo ne uključuje milione njihovih sopstvenih ljudi i njihove neprijatelje koji su pali u njihovim krstaškim pohodima, ratovima i masakrima! Ovdje bi trideset i po miliona bila blaga računica! Ovako papski Rim žuri u vječnost. Stotinu miliona od

ljudske rase, njegovom krvničkom religijom!“

Druge procjene broja ubijenih Indijanaca kreću se od 30 do 40 miliona; ukoliko ovo uzmemo u obzir, dolazimo do ukupnog broj oko 120 miliona.

Značajno je naglasiti da diskusija u vezi sa reformacijom i inkvizicijom u savremenim historijskim radovima propušta iz razmatranja vjerske ratove i izostavlja svako uzimanje u obzir velikog broja ljudi koji su prihvatili protestantizam u ranim godinama reformacije, skrivajući time istinu o veličini prošlih progonstava. Međutim, iako je puno toga iz historije zaboravljeno, ipak postoji dovoljno preostalih dokaza da pokažu da brojka od 50 miliona pobijenih za svoju vjeru od strane papstva u Evropi jeste razumna. Ova izračunavanja čak ne uključuju istrebljenje Herula, Vandala i Ostrogota ili one koji su pobijeni od strane krstaša.

Postoje dodatne informacije o broju pobijenih u Evropi u Srednjem vijeku. O ovome, G. H. Orchard u Sažetoj historiji Baptista, 1855. poglavlje 2, odeljak 11, daje procjenu da je u Italiji 1260. bilo preko 3 miliona ljudi koji su imali jevanđeosko gledište i pominje autoritet koji daje duplo veću procjenu. On navodi da konačan broj može biti „četvorstruk“, što iznosi 12 miliona ili mogućih 24 miliona ljudi koje naziva anabaptistima. Gotovo svi oni su su vjerovatno pobijeni u progonstvima. Takođe, sve od sedamdeset sekti bile su istrijebljene, kako pominje i Reinerius, i veliki broj vjerovatno su bili hrišćani Evrope i vjerovatno je u prosjeku svaka imala preko 100.000 vjernika. Ovo dodaje još 7 miliona hrišćana više koji su ubijeni u Evropi.

Generalno, kad god je papstvo proširivalo svoju teritoriju, događalo se da jedan značaj broj ili čak većina stanovništva budu ubijena,

kao što se dogodilo u Bohemiji, Španiji, Centralnoj i Južnoj Americi, zatim sa valdenzima kao i u istrebljenju Vandala, Ostrogota i Herula. Stoga je broj pobijenih mnogo veći od broja onih koji su ostali. Kada se ovaj odnos primijeni na cijelu Evropu sa stanovništvom od 50 do 100 miliona u to vrijeme, dolazi se do procjene od 50 do 100 miliona ili više pobijenih od papstva kako je ono širilo svoj uticaj kroz Evropu. Na primjer, preobraćenje Prusije u hrišćanstvo u trinaestom vijeku bilo je praćeno namjernim istrebljenjem koje su obavljali teutonski vitezovi.

Takođe je moguće izvesti ovu računicu na drugačiji način. U sjevernoj Italiji je 1260. godine bilo 3 miliona ili više ljudi sa stavovima sličnim valdenzima. Oni su postepeno istrebljivani tokom nekoliko vjekova. Njih broj u njihovim dolinama 1560. godine bilo je svega 10.000 do 20.000. ali su mnogi na drugim mjestima prihvatili njihovo vjerovanje. Pretpostavljamo da je njihov prosječan broj tokom ovih vjekova bio oko 1,5 miliona. Tako je sada grupa ljudi koji su slijedili biblijski način života trebalo da se duplira u svakom vijeku; ovo predstavlja stopu rasta od manje od jednog procenta godišnje. Zato je tokom ovih vjekova njihov ukupan broj trebalo da bude najmanje 4,5 miliona. Zajedno sa prvobitnih 3 miliona, ovo vodi do gubitka od 7,5 miliona u pogubljenjima. Kada se dodaju njihova braća vjernici u drugim zemljama ukupan broj bi onda nesumnjivo iznosio preko 9 miliona. Zbog toga što su bili aktivni misionari, Gospod je blagoslovio njihove napore, tako da se može procijeniti da je još 9 miliona bilo obraćeno zahvaljujući njihovim naporima, što vodi do ukupno 18 miliona gubitaka u progonstvu. Ako se u startu može pretpostaviti 6 miliona, kao što to čine neki autoriteti, došlo bi se do ukupnog broja od 36 miliona stradalih u progonstvu. Ili je veća stopa rasta ili veći broj valdenza, kao što tvrdi nekoliko autora, ili više obraćenika, mogu lako dovesti do preko 50 miliona. Zato uopšte nije nelogično pretpostaviti

da je 50 ili više miliona anabaptista ili biblijski vjerujućih hrišćana, kao što neki sugerišu, pobijeno tokom progonstva u Evropi u Srednjem vijeku. Još jedna stavka je da je progonstvo valdenza trajalo četiri vijeka, od 1160. do 1560., prije nego samo tri, po Armitažu. Zato je logično umnožiti navedene procjene sa četiri trećine, obuhvatajući 24 miliona ili vjerovatno 48 miliona pobijenih valdenza i njihovih obraćenika. Osim toga, stvarna procjena je 3,2 miliona umjesto 3 miliona ljudi sa jevanđeoskim stavovima u sjevernoj Italiji. Tako se izračunavanje povećava za oko 7 procenata do približno 26 miliona i preko 51 milion, respektivno. Uz to, crkva sa biblijskim vjerovanjem koja je vatrena za Gospoda će rasti najmanje za 5 procenata godišnje a progonstvo generalno samo dovodi do povećanja stope tog rasta. Zato što su valdenzi bili izuzetno motivisani i aktivni u misionarskom radu, i kod njih se može očekivati slična stopa rasta. Sa prosječnom populacijom od 1,5 miliona, moglo jr rezultirati rastom od 7,5 miliona po jednom vijeku, ili, 30 miliona u četiri vijeka. Dodajući prvobitna 3 miliona dolazimo do 33 miliona i povećavši to za 7 procenata dolazimo do ukupnog broja od 35 miliona, bez valdenza u drugim zemljama. Imajući u vidu i ovo, donja granica ukupnog broja pobijenih u progonstvu iznosi oko 40 miliona. Uzimajući da je bilo duplo više ljudi sa jevanđeoskim vjerovanjima dolazimo do ukupnog broja od 70 ili 80 miliona. Ako se uzme da je populacija valdenza bila postojana tokom ova četiri vijeka umjesto da opada, ukupan broj gotovo da se ponovo udvostručuje do približno 70 miliona ili približno 135 miliona, izuzimajući valdenze u drugim zemljama. Takođe, moguće je dati djelimično objašnjenje odakle potiče brojka od 3,2 miliona. Jones, u svojoj Crkvenoj istoriji, poglavlje 6, odjeljak 1, izjavljuje: „Godine 1530. George Morel, jedan od pastora crkve valdenza, izdao je Memoare istorije njihovih crkava u kojima navodi da je u vrijeme kada je pisao bilo preko 800.000 ljudi koji su ispovijedali religiju valdenza. (*Morlandove jevanđeoske crkve, str. 224*); ovo ne može biti preuveličan izvještaj,

ako uzmemo u obzir činjenicu koja je data u prethodnom poglavlju, o njihovom rasprostranjenosti u gotovo svakoj zemlji Evrope – ogroman broj koji je doživio mučeništvo; i što je ranije pomenuto, da je u 1315. godini, dakle dva vijeka prije ovog vremena, bilo 800.000 njih u malom carstvu Bohemije.“ Štaviše, bilo je najmanje od jednog do dva miliona albigenza u južnoj Francuskoj u ranom trinaestom vijeku. 1530. bilo je vjerovatno oko 10.000 do 20.000 valdenza u dolinama sjeverne Italije, tako da je ovih 800.000 bilo raspodijeljeno kroz Evropu. Razumno je uzeti da su ovi ljudi poticali od stanovnika sjeverne Italije, jer je progonstvo u drugim mjestima u velikoj mjeri zbrisalo valdenze. Zbog toga što je njihov broj neprestano smanjivan progonstvom, broj valdenza u sjevernoj Italiji 1260. godine bio je najmanje 800.000. Takođe, Orchard pretpostavlja da je na svaku osobu koja je bila zvanično član crkve bilo još troje drugih sa sličnim vjerovanjem; ovo može uključivati nekrštenu djecu kao i druge odrasle osobe koje iz nekog razloga nijesu upisane u crkvene knjige. Drugi autori iznose da je taj odnos bio sedam prema jedan. Evo odakle potiče ukupan broj od 3,2 miliona (ili 6,4 miliona). Najlogičnija pretpostavka iznad svih izgleda da je ta da je u jednom trenutku bilo najmanje duplo valdenza u odnosu na 1530. godinu i da se ovaj broj postepeno smanjivao na 800.000 tokom četiri vijeka. Takođe, može se pretpostaviti da je ukupan broj ljudi sa sličnim vjerovanjem bio najmanje četiri puta veći i zbog toga ovo opadanje sa 6 miliona na oko 3 miliona. Ovo nas vodi do prosječne populacije od 4,5 miliona tokom ovog vremena i ukupnog broja od 90 miliona pobijenih. Povećavajući ovaj broj za sedam procenata dolazimo do oko 96 miliona i dodajući 3 miliona nestalih imamo 99 miliona. Ovim se može objasniti odakle potiče ponekad pominjan broj od 100 miliona.

Glava 4.

Španska Inkvizicija

Razmotrimo sada posebno Špansku inkviziciju. Citiramo Šmukera:

Prema Ljorenteu, ovaj strahoviti sud (inkvizicija) koštao je samo Španiju 2.000.000 života i broj onih koji su prošli kroz mučenja od strane ovog suda i druge žrtve papskog progonstva bio je vjerovatno veći od broja u svim generacijama koje su ikada živjele i umrle hodajući Božjim putem, prirodnom smrću.

Ljorente je imao pristup arhivi Španske inkvizicije. Uopšte, Ljorente u svom „Kritička istorija Inkvizicije u Španiji“, 1823., iznosi nešto manju cifru. On računa da je više od 300.000 doživjelo progonstvo u Španiji, od kojih 31.912 pogubljeno u plamenu. Dva citata iz „Reformacije u Španiji“, 1824., od Thomasa M'Crie-a, str. 66, takođe ilustruju neke od diskrepanci u ovakvim ciframa:

Tokom prve godine kada je podignuta, inkvizicija Sevilje, koja se kasnije proširila na Kastilju, spalila je žive dvije hiljade ljudi, mnoge na lomačama, i osudila sedamnaest hiljada na razne kazne. Prema jednom umjerenom računanju, od istog datuma 1517. godine u kojoj se pojavio Luter, 13.000 ljudi bilo je živo spaljeno, 8.700 bilo je spaljeno na lomačama, i 169.023 bilo je osuđeno na kazne, što sve u svemu čini 191.423 ljudi osuđenih od strane nekoliko tribunala u Španiji tokom trideset šest godina. Postoji razlog za razmišljanje da je ova procjena daleko ispod istine.

Po Puigblanchu, „Inkvizicija bez maske“, broj pomorenih i protjeranih u Andaluziji od 1480. do 1520. bio je sto hiljada, dok je 44.000 bilo živo spaljeno u arhiepiskopiji Sevilje.

Sesil Rot u „Istoriji Maranosa“, str. 143, citira Amadeoa de los Riosa koji navodi brojku od 28.450 živih spaljenih, 16.520 spaljenih na lomači i 308.847 kažnjenih na druge načine. Ove brojke su isključivo za Jevreje do 1525., u manje od jednog vijeka postojanja, ukazujući na to da su prave brojke veće čak i od onih koje je naveo Ljorente. Govoreći o Ljorenteovoj procjeni, Rot kaže:

„...ove velike brojke su otvorene za sumnju. Međutim, one su povećane indikacijama datim od žestokog katolika Amadeoa de los Riosa, obično prilično umjerenog u svojim pogledima.“

Wilder (na strani 86) prikazuje brojke na način koji može objasniti neka od nerazumijevanja u vezi sa brojem pobijenih. Citirajući Ljorentea, strana 5:

„Užasno ponašanje ovog svetog ureda oslabio je snagu i smanjio populaciju Španije, hapšenjem naprednih umjetnika, naučnika, industrijalaca i trgovaca i prisiljavanjem mnoštva porodica da napuste kraljevstvo, protjerivanjem Jevreja i Mura, i spaljivanjem na gomilama više od 300.000 žrtava.“

Braunli izjavljuje:

„Broj žrtava Inkvizicije nikada neće biti poznat sve dok ne dođe dan konačne kazne. Bile su date različite brojke. „Autori nesumnjivog kredibiliteta“, kaže Jones, „potvrdili su, i to bez ikakvog preterivanja, da su milioni ljudi uništeni od strane ovog suda. Mnogi su protjerani

iz Španije, milion u jednom trenutku. Od šest do osam stotina hiljada Jevreja odvedeno je van odjednom; i sva njihova imovina zaplijenjena.“

(Jones' Church History II page 98)

Nakon što citira Ljorenteove brojke, on piše:

Ovaj broj na kojem se zadržavaju ovi neobično precizni istoričari, daleko je ispod istine. Uopšte je prihvaćeno da je samo pod prvom Inkvizicijom Španije pod imenom Torkemada, stradalo ne više od 100.000 ljudi: tu spadaju oni koji su spaljeni, stradali u mučenju, protjerani i doživotno zatvoreni!

-- *Brownlee, 1834, pp. 339-340.*

Zapravo, dobar broj onih koji su umrli u zatvoru tokom Inkvizicije izostavljeni su iz redovnih statistika, što pominje jedan članak na Internetu:

„Dr Nikolaj Velimirović, vladika Srpske pravoslavne crkve, koji je bio dobro upoznat sa anglosaksonskim svijetom, sa razlogom upoređuje ono što se dogodilo u Hrvatskoj i to u tako ogromnoj mjeri, sa najmračnijim danima srednjeg vijeka. U članku objavljenom 1954. od crkvenog glasila Svečanik, vladika piše: „Španska inkvizicija poznata je po svojim zločinima. Glavni inkvizitor, imenovan od strane pape, bio je dominikanski monah Tomas de Torkemada, upamćen po toliko zlokojnoj gorčini. Tokom svog osamnaestogodišnjeg mandata, 10.220 ljudi bilo je živo spaljeno na lomačama dok je 114.401 (prema istoričaju Motleju) stradalo od gladi i mučenja u zatvorima, što je činilo 125.000 ljudi za period od svega osamnaest godina. Ovaj izvještaj je dovoljno zastrašujući ali inkvizicija nad Srbima pravoslavcima bila je više nego užasna jer je 750.000 Srba pobijeno za samo četiri godine.“

Ova brojka od 114.401 je očigledno pogrešna i prema Ljorenteu trebalo bi da obuhvata sve one koji su stradali na bilo koji način od strane Torlemade tokom ovih osamnaest godina, uključujući one koji su doživotno zatvoreni. Takođe postoji indirektan dokaz o obimu žrtava inkvizicije:

„Nijedna tajna nije se mogla zadržati pred inkvizitorima; često je stotine ljudi bilo uhapšeno za jedan dan i kao rezultat njihovog mučenja, još hiljade bili bi pohapšeni. Zatvori, manastiri, čak i privatne kuće bili su puni žrtava; ćelije inkvizicije bile su punjene i ponovo ispražnjivane, iznova i iznova; njene dvorane za mučenje bile pakao.“

-- *Romanism and the Reformation by H. Grattan Guinness, lectures, London, England, 1887, lecture 4, page 101.*

Uzećemo lično svjedočanstvo jedne od žrtava.

Prije nego što dozvolimo da zavjesa padne na ovu groznu temu, poslušajmo za trenutak neke riječi Williama Lithgowa, Škotlanđanina, koji je prošao torturu Inkvizicije za vreme Džejmsa I. Nakon što je ispričao o đavolskom tretmanu kroz koji je prošao, koji je veoma sličan onom koji sam maloprije opisao, on kaže: „Sada su moje oči postale izbezumljene, moja usta počela da ispuštaju pjenu a zubi da cvokoću kao da udaraju bubnjeve. O, čudni, neljudski, čudovišni mučitelji!... I pored mojih drhtavih usana u strašnoj mucij, užasnog stezanja, i prskanja krvi iz mojih ruku, mojih pokidanih tetiva, da, i tijela koje se oslanjalo na uža koja su ga sjekla, ipak su me udarali u lice toljagama kako bi utišali tu gromoglasnu viku iz mojih usta. Napokon, oslobodivši me tog vrhunca bola, brzo su me spustili na pod i neprekidno ponavljali: ‘Priznaj, priznaj, priznaj na vrijeme i tvoje nepre-

kidne muke će prestati.' Ali ja sam i dalje nedužan, - Oh! Ja sam nedužan. O Isuse, Jagnje Božje, smiluj mi se i ojačaj me strpljenjem da izdržim ovo varvarsko ubistvo.“ Dosta! Spustimo ovdje zavjesu. Razbolio bih vas kada bih nastavio sa daljim opisivanjem; previše je užasno, suviše je gnusno.

-- *Romanism and the Reformation by H. Grattan Guinness, lectures, London, England, 1887, Lecture 4 pp. 103-104.*

Takođe postoje i niže procjene u vezi sa brojem pobijenih u inkviziciji slične onima koje navodi Rimokatolička crkva u diskusiji na ovu temu:

„Najbolja procjena ukupnog broja pobijenih pod Španskom inkvizicijom dolazi iz Enciklopedije Judaice (ne-katoličkog izvora) i kreće se oko 7.000. Treba imati u vidu da je Inkvizicija bila jedan sud zadužen za sva zlodjela počinjena na crkvenom posjedu ili protiv crkve, sveštenika ili ispovijedanja religije. Osim jeresi postojalo je nekoliko glavnih zločina nad kojima je sudila Inkvizicija. Oni obuhvataju ubistvo, silovanje, kidnapovanje, napad na biskupa i druge.“ Preporučujem vam da uzmete Henry Kamenovu poslednju knjigu Španska inkvizicija : Istorijski pregled (N. B. – Kamen ovde procjenjuje da je bilo svega 3.000 pogubljenja.)

Postoji, dakle, zabrinjavajuće neslaganje u vezi se brojkom pobijenih pod Španskom inkvizicijom. Ovakva neslaganja takođe imaju širi kontekst. Brojke su tokom vremena smanjivane a sjećanje na progonstva u prošlosti izgubljeno. Zbog gubitka zapisa i sjećanja tokom vremena, uopšteno se preferiraju najraniji zapisi i oni najbliži izvoru.

Još jedan navod pomaže nam da razumijemo ovu nepodudarnost.

I Walter M. Montano, pišući u Hrišćanskom nasleđu, kaže:

„Španija ima dugu istoriju netolerancije. Broj žrtava pobijenih od strane Inkvizicije u Španiji gotovo je očigledan za povjerovati. Ipak je Ljorente pokazao, pažljivo proučivši zapise Tribunala ali su njegove izjave povučene iz najautoritativnijih izvora, da je 105.285 žrtava palo pod inkvizicijom generala Torkemade; 51.167 pod Cisnerosom i 14.952 je palo pod Diego Perezom. Dalje se računa da je 31.912 živo spaljeno! Polovina tog broja, 15.659 pretrpjelo je kaznu po zakonu a 291.450 bilo je utamničeno. Inkvizicija je uništila pola miliona porodica i to košta Španiju dva miliona djece!“

-- *INTOLERANCE—BIGOTRY— PERSECUTION* by *Lorraine Boettner D.D.* (taken from his book *“Roman Catholicism” first published 1962*), Chapter 18.

Ovaj citat objašnjava odakle Šmuker dolazi do brojke od 2 miliona, iako je i dalje nejasno šta ona predstavlja. Brojka od 15.659 (koja bi vjerovatno trebalo da bude 17.659) prikazuje one koji su ubijeni prije nego što su spaljeni. Takođe su mnogi bili prognani iz Španije; i ovim se može objasniti brojka od 2 miliona. Rot u „Španskoj inkviziciji“ na strani 251, govoreći o onima koji su proterani iz Španije, kaže:

„Broj onih koji su prebjegli može se procijeniti između 300.000 i 3.000.000. Vjerovatno je taj broj mogo bliži donjoj granici.“

On takođe govori o prebjegloj djeci, verovatno objašnjavajući Šmukerovu izjavu i Montanovu izjavu u vezi sa Španijom koja je izgubila 2 miliona djece. Neki od izbjeglih morali su da ostave svoju djecu da budu odgajana kao rimokatolici, što može objasniti komentar o uništenju pola miliona porodica.

Takođe, ukupan broj Jevreja protjeranih iz Španije od strane Ferdinanda i Izabele različito se izračunava od 160.000 do 800.000 duša; taj brojčani jaz dovoljno ukazuje na nedostatak autentičnih podataka. Većina savremenih autora, sa uobičajenim preferiranjem prema začuđujućim rezultatima, prihvatila je kasnije procjene; i Ljorente ih je učinio osnovom za neke važne procjene u svojoj Istoriji inkvizicije. Uvid u sve okolnosti vodiće nas da bez puno oklijevanja prihvatimo najumjereniju procjenu. Ona je, štaviše, van razumne sumnje od strane direktnog svjedočanstva Bernaldeza. On izvještava da se jedan jevrejski rabin, jedan od protjeranih, posle toga vratio u Španiju gdje ga je Bernaldez krstio. Ova osoba procjenjuje ukupan broj svih njegovih nekrštenih zemljaka u trenutku izdavanja edikta na 36.000 porodica. Jedan drugi jevrejski autoritet, kog citira paroh, procjenjuje da ih je bilo 35.000. Ukoliko uzmemo četvoročlanu porodicu kao prosjek, dolazimo do 160.000 pojedinaca...

Ne moramo dalje tražiti principe ovakve netrpeljivosti sa začuđujućom svirepošću, koji su na sličan način bili ispoljeni prema Jevrejima u Engleskoj, Francuskoj i drugim djelovima Evrope, kao i u Portugaliji, nekoliko godina kasnije. ...

(fusnota) Portugalska vlada naredila je da sva djeca od četrnaest godina i manje budu uzeta od roditelja i zadržana u zemlji, kao ona koja će primiti hrišćansko obrazovanje. Možemo dobro zamisliti kakvu je žalost izazvao ovaj surovi dekret. Mnogi očajni roditelji ubijali su svoju djecu kako bi zaustavili propis; i na njih su bile stavljene divlje ruke.

-- *Williams, Henry Smith, Historian's History of the World, vol. X. pp. 159-160.*

Komentarišući Ljorenteov metod izračunavanja, Žan Dumont u

svojoj knjizi *L'Eglise au Risque de l'Histoire* (Limoge: Criterion, 1985) navodi:

Profesor Žerar Dufou pokazuje da te impresivne Ljorenteove brojke koje su gotovo sveopšte prihvaćene „nijesu uopšte ubjedljive“. One ni u kom slučaju nijesu razumna statistika, već samo naivna podvala čisto problematičnih brojki koje su nastale na osnovu nepodržane krhkosti i pretjerivanja. Kako je Ljorente došao do ovih brojki? Odgovor je potpuno jednostavan. Potpuno nesvjestan broja žrtava Inkvizicije, fabrikovao je taj broj iz problematičnih izvještaja koji su mu bili dostupni iz suda iz Sevilje tokom prvih godina njegovih aktivnosti, brojki koje su zabilježili rani hroničari i istoričari i izgubljenih zapisa. Kako je Mariana, jedna od ranih istoričarki, ukazala, Ljorente nije uzeo u obzir činjenicu da su ove brojke bile samo glasine. Štaviše, vođen svojom strašću, Ljorente je u svojim dodacima pogrešno citirao i veoma preuveličavao. Jer, kako Žerar Dufou zapaža, između 2.000 žrtava koje pominje Mariana bilo je uključeno, neke je dodao Ljorente a 700 pominje Bernaldez, antisemitski istoričar koji je naduvao brojku kako bi zadovoljio potrebe ovog slučaja. Ljorente nije uzeo u obzir sve ove činjenice.

Uzimajući „potpuno pogrešne brojke“, i jedino one iz Sevilje tokom ranih godina, Ljorente ih je spokojno pomnožio sa ukupnim brojem iz inkvizicionih sudova i brojem godina tokom kojih su funkcionisali. Ali kako je stigao, metodom slijepog umnožavanja naduvanih brojki, do ukupne brojke koja je bila toliko enormna da je bila apsolutno nevjerovatna, smanjio ju je po sopstvenoj procjeni za 50% generalno i za 90% za prvu godinu nakon koje je svaki tribunal bio uspostavljen zato što nije bilo dovoljno vremena za izricanje presuda bilo kome tokom prve godine.

Dumont je nekatolički profesor istorije na Sorboni u Parizu i zalaže

se za veoma male brojke. Ali je bar iz njegovih objašnjenja jasno da je Ljorente mogao koristiti ne samo zapise same Inkvizicije već i usmene zapise koje je smatrao pouzdanim. Možda Ljorente nije vjerovao da su pisani dokumenti inkvizicije bili potpuni. Takođe, sam Ljorente kaže da je brojku podijelio sa 50% da bi „izbjegao sva pretjerivanja, iako je i to generalno bilo prilično puno“. Dumont takođe nevoljno citira druge procjene broja pobijenih uključujući i one tokom Torquemada kada je 100.000 bilo desetkovano vatrom tokom pet godina, iz *La Grande Encyclopedie, Inventaire Raisonne des Sciences, des Lettres et des Arts, par une Societe de Savants et de Gens de Lettres / sous la direction de MM. Berthelot, Hartwig Derenbourg [etc.]. Paris: H. Lamirault, 1886-1902*. Ovo ukazuje na Braunlijevu brojku od 100.000, ali sa drugačijim značenjem.

Drugi problem u vezi sa tumačenjem ovakvih brojki je jezički. Wilderova brojka od 68 miliona očigledno obuhvata one koji nijesu bili pobijeni već progonjeni i ostali živi. Ako autor kaže da je bilo 68 miliona „žrtava“ papstva onda se to može pogrešno protumačiti da su svi bili pobijeni. Očigledno je da izvori ranih 1800-ih interpretiraju brojku od 68 miliona kao one koji su bili pobijeni. Isti problem pojavljuje se u vezi sa Šumkerovom izjavom o Ljorenteu; Šmuker kaže da je Ljorente isticao da je bilo 2 miliona pobijenih u Španskoj inkviziciji. Drugi izvori kažu da je Ljorente ukazao na 300.000 pobijenih (što se dogodilo vjerovano tokom prevođenja ili kopiranja greške koju objašnjava Dumont). Međutim, sam Ljorente navodi jedan mali broj pobijenih a veći broj onih koji su samo kažnjeni ali ne i ubijeni. Nije jasno da li su ova neslaganja rezultat nerazumijevanja teksta ili je Ljorenteova istorija bila mijenjana na neki način. Ovo poslednje nije sigurno jer se M'Crice poziva na Ljorenteove brojke i to veoma rano.

Glava 5.

Aletijeva procjena

Na osnovu čega postoje tako velike uopštene procjene, da je bilo 50, 68 ili 100 miliona pobijenih? Dauling ne kaže odakle je dobio ovu brojku. Braunli, u najmanju ruku, dijeli ovu brojku na kategorije, ali ne kaže odakle brojka od 50 miliona. Drugi izvor, po imenu M.D. Aletheia, *The Rationalist's Manual* (1897) takođe pruža neke informacije u vezi sa ovim:

Pogledajmo za trenutak broj pobijenih na oltaru „hrišćanskog Moloha“: -- 1.000.000 ubijeno tokom rane arijanske šizme; 1.000.000 tokom kartaginske borbe; 7.000.000 tokom pokolja Saracena. U Španiji je 5.000.000 bilo pobijeno u osam krstaških pohoda; 2.000.000 Saksanaca i Skandinavaca gubi svoje živote suprostavljajući se počecima „blagoslova hrišćanstva“. 1.000.000 je bilo ubijeno u „Svetom ratu“ protiv Holanđana, albigenza, valdenza i hugenota. 30.000.000 Meksikanaca i Peruanaca bilo je poklano kako bi prihvatili „ljepote hrišćanskog kreda“. 9.000.000 bilo je spaljeno za vještičarenje. Ukupno 56.000.000.

Izvor ovih navoda pojavljuje se u „Pismima iz Rima“ od Midltona. Conyers Middleton je živio od 1683. do 1750. i 1729. je napisao svoje „Pismo iz Rima pokazujući na potpuno slaganje između papstva i paganizma“. Bio je teolog racionalista i poricao je pojavu čuda u crkvi. Naravno, protestanti kao i katolici uspostavili su lov na vještice. Ali, možda je Middleton bio izvor za neke od brojki pobijenih od papstva. Zato što nije bio ortodokсни hrišćanin, neki protestantski pisci ga nerado citiraju. Iz datih informacija moguće je objasniti porijeklo nekih

opštih brojki. Bengelova brojka od 15 miliona izgleda da je uopšteno poznata, obuhvatajući period samih progona i uključujući određeni metod izračunavanja. Metod izračunavanja brojke od 50 miliona bio je razmatran u prethodnom poglavlju. Braunli pokazuje kako se brojke od 68 i 69 miliona mogu izvesti iz ovih 50 miliona. Midltonova brojka od 56 miliona ne obuhvata brojku od 50 miliona protestanata osim preklapanja od 3 miliona. Dodajući ovo Midltonovoj brojci dolazimo do rezultata od oko 100 miliona. Brojke od 120 i 150 miliona pobijenih od papstva u srednjem vijeku još uvijek su naobjašnjene. Volter očigledno izračunava da je bilo pobijeno 20 miliona vještica; vjerovatno korišćenjem procjene i gubitaka tokom Tridesetogodišnjeg rata objašnjava neke od tako visokih brojki.

Važno je zapaziti da ove milionske brojke pobijenih od papstva ne proizilaze isključivo od skolara devetnaestog vijeka, kao što se nekad tvrdi, već takođe idu do izvora iz osamnaestog i čak devetnaestog vijeka (Klark). Ako Klark navodi da je samo valdenza bilo pobijeno oko 2 miliona, sigurno je mogao da izračuna ukupan broj pobijenih od papstva u milionima. Ostaje pitanje da li su ove brojke u vezi sa maginitudom vjerskog progona vjerodostojne. Čak iako je brojku od 56 miliona Midlton podijelio u kategorije, nejasno je odakle potiču pojedine brojke i koliko su pouzdane. Moguće je dati makar djelimičan odgovor na ovo pitanje. Midlton daje brojku o milionu pobijenih među valdenzima, albigenzima i drugima; Mede (citiran u *Casselsu*) daje jednu brojku isto tako veliku. Klark je duplira. Za ovu brojku, makar dr Midlton ima neke osnove i ne izmišlja je iz vazduha. Isto je istinito i za brojku od 9 miliona pobijenih vještica:

Gottfried Christian Voigt (1740 – 1791) iz svog odjeljka o Njemačkoj izvodi brojku od 9.442.994 vještica pobijenih u čitavoj Evropi. Odatle dolazi opšteprihvaćena procjena od 9 miliona.

-- *Selected Death Tolls for Wars, Massacres and Atrocities Before the 20th Century, by Matthew White.*

Zato brojka od 9 miliona pobijenih vještica takođe ima izvor i nije izmišljena. Iz ova dva primjera moguće je izvesti zaključak o Midltonovom pristupu: Sve brojke koje on daje dobijene su iz drugog izvora. Njedna od brojki nije uvećana; zapravo, neke od njih su čak i bile smanjene. Čak i 30.000.000 pobijenih Meksikanaca i Peruanaca, za šta nemamo nijedan izvor, nije predaleko od procjene od 15 miliona koju daje gore citirani Šmuker.

Međutim, bilo bi korisno pogledati detaljnije u jednu od ovih brojki da vidimo koliko je pouzdana. Ovo nam pomaže da imamo unutrašnji pogled na pouzdanost cjelokupne procjene. Moguće je rekonstruisati kako je Voigt došao do ove brojke. Ovo je iz njemačke publikacije Sepp-Deep od jula 2001. Citirajući Voigta,

Ich habe aus dem Zeitraume vom Jahre 1569 bis 1598 also ungefähr in 30 Jahren einige 30 Fälle nachgewiesen. (...) Ich schätze die Anzahl derselben noch einmal so hoch. (...) Ich will nun annehmen, dass in dem genannten Zeitraum von 30 Jahren wenigstens 40 Personen durchs Feuer als Hexe hingerichtet sind; ob ich gleich glaube, dass ich die Zahl auf 60 annehmen könnte. Nach diesem Verhältnis würden in jedem Jahrhundert in Quedlinburg 133 Personen als Hexen verbrannt worden seyn.

Publikacija je visoko kritična prema Voigtovoj procjeni, nazivajući je „statisfikcijom“. I pored toga, jedan od okolnih tekstova (takođe na njemačkom) može razumjeti Voigtov metod izračunavanja. Za period od 30 godina on je pronašao 30 slučajeva osuđenih vještica. Procje-

njuje da je prava brojka najmanje dvostruka ali u korist procjene pretpostavlja da je 40 vještica bilo spaljeno tokom tridesetogodišnjeg perioda. U ovo vrijeme, za jedan vijek to bi bilo (100/30) puta 40 ili 133 spaljenih vještica i u periodu od 1100. do 1600. (pet vjekova) bilo bi 665 spaljenih vještica u prosjeku. Dalje on bilježi da je stanovništvo ovog dijela Njemačke bilo oko 1/15.000 stanovnika Evrope (zapravo nešto manje), pa množenjem 665 sa 15.000 dobija se procjena od nešto manje od 10.000.000 pogubljenih vještica u Evropi za 500 godina. Stanovništvo Evrope bilo je oko 50.000.000, tako da je Voigtova njemačka oblast imala nešto preko 4.000 stanovnika. Jedno ili dva pogubljenja jeretika godišnje bilo je samo jedna mala frakcija stanovništva, ali to ipak nije bilo manje ozbiljno. Ova brojka je zabrinjavajuća u nekom smislu. Ako su dva procenta stanovništva bile vještice a polovina njih bila uhvaćena tokom njihovog života i pogubljena u prosječnom dobu od 40 godina, onda će 1/40 od jednog procenta populacije biti uništeno kao vještice svake godine, što je jedna osoba godišnje u stanovništvu od 4.000.

Broj pogubljenih vještica može da varira od vremena do vremena i od mjesta do mjesta, tako da pomenuta procjena ne mora biti neophodno tačna. Međutim, Voigt je mislio da je njegovo područje Njemačke bilo reprezentativno za Evropu tokom perioda od 500 godina. Moderni autori koji opovrgavaju njegove brojke pominju da ne postoji puno zapisa o pogubljenju vještica. Ali oni ignorišu činjenicu da se zapisi često gube ili uništavaju; čak iako Voigt ovo shvata u svojoj diskusiji. Moguće je da neka pogubljenja nikada nijesu bila zabilježena. Takođe, činjenica da toliko Midltonovih izvora daje brojku u milionima daje kredibilitet ukupnoj Midltonovoj brojci. Po pitanju vještica, zanimljivo je da mnogi autori raspravljaju o tome da se ne zna odakle potiče brojka od 9 miliona i ismijavaju se toj brojci misleći da je nastala iz vazduha. Neki kažu da su ovako velike brojke o gubicima

obojena anti-katolicizmom. Drugi takođe mogu reći da su argumenti protiv ovih brojke obojeni pro-katolicizmom. Brojke su tako velike da je čak i protestantima teško da povjeruju i zato radije prihvataju da su manje nego da su veće. Vesli ili Bengel, u najmanju ruku, nijesu pronašli da je brojka od 15.000.000 pobijenih u 30 godina smiješna, iako on priznaje da može biti da je nekako prevelika. Mnogi drugi cijenjeni autori takođe shvataju da su ove brojke razumne, kao što je ranije citirano. Takođe postoje i slučajevi surovosti protestanata prema katolicima koji treba da budu pomenuti. I protestanti su, kao i katolici, zlostavljali Indijance. Prema web sajtu „Savremena istraživanja (*Drescner, 1987, Kung, 1991*) ukazuju da su prethodne procjene broja žrtava suđenja vješticama ozbiljno razblažene.“ Crkvene arhive, po pitanju navedenih suđenja, ostaju zatvorene čak i za akademske skolare. Kungovo istraživanje je jedinstveno jer predstavlja unutrašnje procjenjivanje broja žrtava suđenja vješticama. Zbog ovoga je Kung bio zbačen sa svoje pozicije predavača i oduzeto mu je pravo da uči u parohijskim školama u Njemačkoj. Kung kaže da nijesu u pitanju stotine hiljada žrtava kao što se prethodno računalo već nekoliko miliona ljudskih bića podvrgnutih torturi i mučenju u sistemu koji ih je optuživao za vještičarenje. Među ozloglašanim sudijama koji su predsjedavali ovim suđenjima bili su Bernard Gui i Hajnrih Boblig od Edeldstadta. Jedna od najpoznatijih njihovih žrtava bila je Jovanka Orleanska.“ Ovo daje podršku činjenici da je riječ o milionskim žrtavama.

Postoji takođe jedan pouzdan izvor za Midltonovu procjenu od 30 miliona pobijenih u Novom svijetu. 1542. godine Bartoleme de Las Casas napisao je „*Brevissima Relacion*“, kratak opis zvjerstava počinjenih prema američkim domorocima od strane Španaca. U ovom djelu on kaže:

„Potvrđujem kao veoma izvjesno i dokazano da je tokom ovih 40

godina (1502 – 1542) zahvaljujući već pomenutim tiranima i paklenim radnicima hrišćana više od dvanaest miliona duša, ljudi, žena i djece nepravedno i tiranski uništeno; i u korist istine, reći da je bilo petnaest miliona, ne bi bilo pretjerivanje... na dva načina su oni koji sebe nazivaju hrišćanima iskorjenili ove jadne Indijance iz njihove zemlje. Prvi je putem nepravednih, surovih, krvavih i tiranskih ratova; drugi je bio nakon što bi pobili sve one koji su čeznuli ili uzdizali za slobodom, a to su poglavice i ratnici, pritisnuvši one koji su ostali, obično djecu i žene, najužasnijim i nemilosrdnim ropstvom u kome su ljudi ili zvijeri bili stavljani.“

Las Casas je naveo brojne očevice ponavljanih masovnih ubistava i mučenja. U jednoj verziji ovog rada prevedenoj 1699. kaže se: „Izvještaji prvih putovanja i otkrića Španaca u Americi sadrže do sada najtačnije činjenice o surovosti prema Indijancima, u uništenju više od 40 miliona ljudi; po naredbi kralja Španije da se zaustavi dalja vladavina zapadnih Indijanaca.“ Las Casas je proveo poslednjih četrdeset godina svog života pokušavajući da popravi životne uslove domorodaca u zemljama pod španskom kontrolom. Stanovništvo Haitija iznosilo je skoro 8 miliona prije španskog osvajanja ali je 1516. samo jedan mali broj Indijanaca ostao. Velike boginje se na Haitiju nijesu pojavile prije 1516. Mnogi istoričari vjeruju da je stanovništvo Meksika i Južne Amerike smanjeno za 20 do 30 miliona tokom španskog osvajanja. Kasniji zapisi navode da su smanjenju populacije prije doprinijele bolesti, kao što su velike boginje, prema kojima Indijanci nemaju imunitet, nego surovost Španaca. Međutim, čak i crna kuga, čija je stopa smrtnosti viša nego kod velikih boginja, pobila je samo četvrtinu evropskog stanovništva, tako da je teško povjerovati da je većina ovih Indijanaca nastradala od bolesti. Kod žestokih epidemija velikih boginja, 30 od 100 napadnutih može umrijeti a nije svako ni podjednako izložen. Istoričar Rómulo Carbia je 1944. označio Las Casasov rat kao

„crnu legendu“, koja oslikava Špance isto tako surove i netrpeljive. Carbia je osjećao da je Las Casas pretjerao u opisu brutalnosti Španaca. Ali makar Midltonova brojka od 30 miliona ima razuman izvor. Međutim, i dalje ostaje otvoreno pitanje da li papstvo snosi odgovornost za ove smrti. Indijanci bi bili ubijani kada ne bi željeli da se preobrate u katolicizam i zbog političkih razloga. Jasno je da je papstvo odgovorno za ubistvo onih koji nisu željeli da budu preobraćeni. Takođe, time što je papstvo dalo dozvolu Špancima i Portugalcima da osvoje Centralnu i Južnu Ameriku, odgovorno je za smrt Indijanaca iz političkih razloga i još više time što je bilo svjesno ubijanja i nije pokušalo da ih zaustavi. Još jedna je činjenica da ova brojka od 30 miliona čak i ne uključuje one koji su umrli nakon španskog osvajanja, bilo od inkvizicije ili lošeg postupanja ili ratova koje je podstaknulo papstvo.

U vezi sa Midltonovom procjenom od 5 miliona pobijenih u Španiji tokom osam krstaških pohoda, krstaši se pojavljuju od 1095. do 1272 kako bi ponovo zauzeli Svetu zemlju, i tokom ovog perioda bilo je takođe progonstva u Evropi. Zbog toga Midltonove brojke čak i ne uključuju one koji su pobijeni tokom kasnije Inkvizicije. Vesli ili Bengel su prihvatili brojku od oko 15 miliona ili više pobijenih od 1518. do 1548. ratom i Inkvizicijom a mnogo više je pobijeno kasnije, što su drugi autori dodali ukupnoj Midltonovoj brojci. Muslimani su osvojili Španiju i povratak papskih zemalja trajao je vjekovima. Krstaši se nisu samo usredsredili na Svetu zemlju već i na ponovno zauzimanje Španije, što je bio papski imperativ. Ovo objašnjava Midltonovu brojku od 5 miliona pobijenih u Španiji tokom krstaških ratova. Kada je riječ o krstašima, H. Wollschläger (*Die bewaffneten Wallfahrten gen Jerusalem, Zürich 1973*) procjenjuje da je bilo vjerovatno 20 miliona žrtava u Svetoj zemlji i samo u arapsko/turskim teritorijama, sa svim brojkama koje su uzete savremenih hrišćanskih istoričara. Ova

knjiga sadrži punu listu originalnih zapisa srednjovjekovih hrišćanskih historičara. Naravno, druge procjene po ovom pitanju su manje, ali ovakvih originalni izvori zaslužuju visoko vrednovanje. Wollschläger takođe procjenjuje da je milion albigenza bilo pobijeno, što dostiže Midltonovou brojku jer se kasnije tu dodaju i ostale grupe. U vezi sa krstaškim ratovima, Braunli navodi:

„Na kraju, u Svetoj zemlji, počevši od 1096. godine i sa žestokim bijesom, tokom dva vijeka; izazvavši, prema Mons. Volteru, smrt dva miliona ljudi u cvijetu njihove mladosti; i plašimo se, nespremnih da sretnu svog Sudiju.“

-- *Brownlee, 1834, page 341.*

Williams takođe piše:

„Životi i rad miliona koji su sahranjeni na Istoku, bili bi mnogo profitabilnije iskorišćeni u poboljšanju njihove rođene zemlje...“

-- *Williams, Henry Smith, The Historian's History of the World, vol. 8, p. 480.*

Razmotrimo sada procjenu od 9 miliona pobijenih vještica. Naša glavna briga nije u vezi sa brojem pobijenih vještica, već u vezi sa ukupnim brojem pobijenih od strane papstva. Logično je pretpostaviti da je ukupan broj pobijenih od crkve mnogo veći od broja vještica, vjerovatno od najmanje 2 ili 3 puta više (najzad, mnogo više čitamo o ubijanju biblijski vjerujućih hrišćana nego vještica). Ako je Voight računao da je 40 (ili čak 60) pogubljenih vještica za 30 godina razumna stopa, vjerovatno je mogao da pretpostavi da je ukupno 80 pogubljenja vještica i ostalih od strane crkve za 30 godina takođe logično. Ovo Evropi stavlja na teret 18 miliona pogubljenja tokom 500 godina. U-

koliko ovaj argument proširimo na druge teritorije u kojima je dominiralo papstvo (posebno na Centralnu i Južnu Ameriku i Indiju) brojka će se najmanje duplirati na 36 miliona a onda uzevši njegovu vladavinu od 1260 godina dodajemo još 15 miliona koje pominju Vesli ili Bengel i tako nesumnjivo dolazimo do preko 50 miliona. Ovo daje podršku često pominjanoj procjeni od 50 miliona. Ovdje se čak ne podrazumijevaju oni koji su pogubljeni u posebnim okolnostima, kao što su krstaški ratovi i ratovi i oni koji su umrli u zatvorima od bolesti ili neljudskih uslova ili izvršili samoubistvo. Voigt oblast Njemačke morala je imati zatvor, pa je logično pretpostaviti da je postojao ekvivalent od skoro 15.000 zatvorenika u cijeloj Evropi. Ako svake godine, četvoro ljudi umre u svakom zatvoru od bolesti, neljudskih uslova ili zbog samoubistva, onda će to biti 60.000 smrti godišnje i proširivši to na hiljadu godina dolazimo do 60 miliona smrti, ali ne svih uzrokovanih od strane papstva. Iako, s ove strane vječnosti, nikada nećemo znati tačan broj, razumno je zaključiti da je procjena od 50 miliona premala.

Lajman Bičer navodi da je papstvo „njihalo gvozdeno žezlo deset vjekova prema skoro trećini svjetskog stanovništva.“ Danas oko trećina svjetskog stanovništva ispovijeda hrišćanstvo. Procjenjuje se da je svjetska populacija rasla od 200 miliona u 600. godini posle Hrista na 545 miliona u 1600. god. Jedna trećina ove populacije porasla je sa 70 miliona na oko 200 miliona za ovo vrijeme, sa razumnim prosjekom od oko 100 miliona. Voigt smatra da su pogubljene vještice za godinu dana za stanovništvo od 4.000 jedna razumna brojka, čak i u oblastima koje su bile hrišćanske stotinama godina. Ovo iznosi 1/20 procenta pogubljenih po godini. Uzimajući ovu proporciju pogubljenja na sve jeretike, ne samo vještice, za hiljadu godina u prosječnoj populaciji od 100 miliona kojom vlada Rim, dobijamo oko 50.000 po-

gubljenja godišnje ili ukupno 50 miliona smrti. Kad god se Rim susretao sa drugim religijama, kako je papstvo širilo svoju dominaciju, smrtni gubici bili su visoki, tako da je logično pretpostaviti da je prosječan broj pobijenih veći od ovog. Ovo čak i ne uključuje one koji su pobijeni tokom krstaških ratova i ratova podstaknutih od strane papstva. To je takođe jedna čvrsta brojka koja ne uključuje one koji su ubijeni tokom žestokih perioda Inkvizicije. Možda ovo rezonovanje objašnjava porijeklo nekih procjena.

Bičer izjavljuje da je papstvo proširilo svoju dominaciju na skoro polovinu civilizovanog svijeta do 1800. godine. Procjenjuje se da je svjetsko stanovništvo 1800. iznosilo 900 miliona, tako da je za dva vijeka od 1600. do 1800. imalo prosjek od oko 650 miliona. Polovina ovoga bi bilo 300 miliona i po stopi od 1/20 procenta po godini dolazi se do 150.000 pobijenih godišnje za 200 godina ili 30 miliona više za ukupno 80 miliona smrti. Ovaj iznos mogao bi se smanjiti na određeni obim za one koji su umrli tokom progonstava, ali se može povećati sa nasiljem koje je povezano sa novim osvajanjima u Novom svijetu i drugdje.

Takođe je moguće izvršiti procjenu progonstava u manjoj mjeri rezonujući na sledeći način: Pretpostavimo da su progonstva neko vrijeme bila žestoka, zatim se smanjila za kratko vrijeme i onda iščezla. Ovo se može dogoditi zbog prirodne odvratnosti ljudi prema progonu drugih. Takođe, nakon perioda intenzivnog progonstva, ne bi puno „jeretika“ bilo ostalo. Štaviše, papstvo je moglo da uvidi reakciju protiv progonstava i onda ih umanji. Zbog toga 15 miliona koje su Vesli i Bengel prihvatili mogu biti blizu ukupnoj brojci.

Ovakva logika izgleda da nije ispravna. Na prvom mjestu, mnogi

ugledni protestanti i ateisti u posljednjih nekoliko stotina godina prihvatili su visoke brojke žrtava, i najmanje jedan rimokatolik ovo podržava. Uz to, bilo koja organizacija tako moćna i korumpirana kao papstvo nastavila bi da se godinama sveti svojim neprijateljima. Ovim bi se opet podizali protivnici crkve koji bi se progonili. Ono što znamo o žestokom neprijateljstvu u prošlosti od strane papstva prema biblijskim vjernicima, Jevrejima i drugim religijama ukazuje da su se intenzivna progona nastavila za dugo, dugo godina.

U prilog činjenici o dugotrajnim progonoima, Dešner bilježi da je u Poljskoj oko 200.000 Jevreja bilo pobijeno u Čmilnicki 1648. (*K. Deschner, Opus Diaboli, Reinbek 1987*). 1349. u više od 350 gradova Njemačke svi Jevreji bili su pobijeni, uglavnom živi spaljeni (samo u ovoj godini bilo je pobijeno više Jevreja nego hrišćana u prvih 200 godina progona hrišćana od strane drevnog Rima). 1257. i 1267. godine jevrejske zajednice u Londonu, Kanterberiju, Nortemptonu, Linkolnu, Kembridžu i drugim gradovima bile su istrijebljene. U 17. vijeku katolici su opljačkali grad Magdeburg u Njemačkoj i pobili približno 30.000 protestanata (*D. Stannard, American Holocaust, Oxford University Press 1992*).

Mogu se navesti mnogi drugi slični incidenti. Stoga su se progona nastavila za mnogo vjekova. Valdenzi su slali misionare na misije na nekoliko godina i samo se polovina njih vratila kući. Ovo ukazuje da je najmanje 10 do 20 procenata stanovništva – „jeretika“ bilo pobijeno tokom godine, ne isključivo od strane Inkvizicije i takođe to nije neophodno bilo zabilježeno u istorijskim zapisima. Mora da je bio jedan značajan broj jeretika ili papstvo u suprotnom ne bi moralo da pokreće mašineriju Inkvizicije. Samo jedan procenat jeretika teško da bi ih alarmirao. Mora da je postojala borba na život i smrt sa papstvom da bi se uspostavio ovakav mehanizam i održavao za tako dug

period. Dakle, procenat jeretika morao je da iznosi najmanje dva procenta i vjerovatno mnogo više u prosjeku. Ukoliko je pet procenata jeretika bilo pogubljeno svake godine a dva procenta stanovništva su bili jeretici, onda bi 1/10 procenta populacije bilo pobijeno svake godine. Od 1100. do 1600. prosječno svjetsko stanovništvo bilo je oko 350 miliona od čega je oko 100 miliona živjelo u rimokatoličkim zemljama. Sa 1/10 procenta pobijenih svake godine bilo bi 100.000 pobijenih svake godine, što za 500 godina iznosi ukupno 50 miliona. Ukoliko je procenat jeretika bio četiri procenta i razmjera jeretika pobijenih svake godine bila 10 procenta, ukupan broj pobijenih tokom 500 godina bio bi 200 miliona, što izgleda mnogo bliže istini. Progonstva prije 1100. bila su vjerovatno manja a progonstva nakon 1518. bila su vjerovatno mnogo intenzivnija.

Kao dokaz za broj „jeretika“ Braunli izjavljuje:

„Ovi valdenzi“, kaže Rainerus, „bili su gotovo u svakoj zemlji.“ „Umnožili su se u svakoj zemlji,“ kaže Sanderus. „Opustošili su hiljade gradova,“ kaže Caeserius. „Proširili su svoju zarazu kroz gotovo čitav latinski svijet,“ kaže Ciaconius. ... Newburgh kaže, -- „Postali su kao pijesak morski: bez broja; ...“

-- *Brownlee, 1834, page 351, Appendix 1, citing Newburgh, ii page 13.*

Dakle, bilo je puno „jeretika“ za progonstvo. Kako su valdenzi u periodu od 1100. do 1600. stalno slali misionare, stanovništvo u papskim zemljama uvijek je imalo priliku da bude upoznato sa biblijskom istinom. U vezi sa ovim periodom, Braunli kaže:

„Ponavljam riječi Edgara, čijem svjedočanstvu dajem prednost u odnosu na Malte Bruna ili bilo kog savremenog papistu koji nije ulazio u procjenu uporednih brojki u davnim vremenima; niti uzimao u obzir

izjave ovih očeva i putnika koje sada mi citiramo: „Evropske, azijske i afričke denominacije koje se nijesu slagale sa papstvom bile su četiri puta brojnije od sledbenika romanizma, kada je, prije reformacije, papstvo sijalo u svoj punoj slavi. Papstvo, umjesto univerzalizma, što je samo prazno razmetanje, nikada nije bilo prigrljeno više nego od petog dijela hrišćanstva.“ (*Variations of Popery*, p. 67, *Dublin edition*) -- *Brownlee, 1834, Appendix 1, pp. 352-353.*

Papstvo je moralo imati jedan veoma uspješan metod za eliminisanje jeretika, kao što navodi Belarmin:

„2. argument ‘Iskustvo pokazuje da teror nije djelotvoran.’ Ja odgovaram: „Iskustvo potvrđuje suprotno – jer su donatisti, manijejci i albigenzi bili iskorijenjeni i uništeni vojskama.“ -- *Robert Bellarmine, Disputationes de Controversiis, Tom. ii, Lib. III, cap. XXII, “Objections Answered,” 1682 edition.*

Belarmin navodi da su ove tri grupe „uništene“. Ovo takođe mora biti i sudbina gotovo svih valdenza kojih je u jednom trenutku bilo „kao pijeska na moru; bez broja“, i koji su u osnovi bili protestanti. Kako su i druge grupe bile uništene, kojih je bilo više miliona? U vezi sa svirepošću progonstava Guinness piše:

„Ovaj dio proročanstva počinje da se ispunjava pri kraju dvanaestog vijeka, kada se na Trećem lateranskom koncilu (1179.) papstvo kolektivno probudilo na rat za uništenje jeretika. Prije ovoga, neki djelovi ovog sistema, djelujući samostalno i nezavisno suprostavljali su se istini silom i surovišću. Ali u trinaestom, četrnaestom i petnaestom vijeku, romanizam se u punini svoje moći zajedno podigao u veliki, jasno određeni, udruženi i stalni napor da slomi svaki otpor njegovoj vrhovnoj vlasti i očisti hrišćanstvo od jeretika.“

-- *Romanism and the Reformation, Lecture 8, p. 200.*

Umjesto eliminacije jeretika, progonstva su često uvećavala njihov broj:

Tako historičar Sismondi piše: „Da bi održala jedinstvo vjere crkva je pribjegli spaljivanju svih onih koji su se odvojili od nje; ali iako se za dvjesto godina vatre nikada nijesu ugasile, ipak su se svakodnevno romanisti odriicali vjere svojih očeva i prihvatili religiju koja ih je vodila na lomaču. Uzalud je Grgur IX, 1231. godine odredio na smrt svakog ko se odrekao Rima. Njegova sopstvena pisma pokazuju da su se jeretici samo povećavali u broju.

-- *Romanism and the Reformation, Lecture 2, p. 45.*

U vezi se djelotvornošću progonstava u iskorjenjivanju jeresi tokom više vjekova, Guinness dalje piše:

Čujte Mošejevov opis kriza: „Kako je počeo šesnaesti vijek, izgledalo je da nijedna opasnost ne prijete rimskom pontifu. Vatrenost koju su podigli valdenzi, albigenzi, begardi i drugi, i napokon Bohemljani, bila je zaustavljena plaski i mačem. Preživjeli valdenzi teško su živjeli, pritiješnjeni među strmim stazama piedmontskih dolina a preživjeli Bohemljani, svojom slabošću i neznanjem, nijesu mogli ništa da postignu i stoga su bili objekti koji su prije prezirani nego što su izazivali strah.“ Milner, crkveni historičar, kaže da u ovo vrijeme, iako je Hristovo ime bilo ispovijedano svuda u Evropi, nije postojalo ništa što bi se sa punim pravom moglo nazvati jevanđeoskim. Svi koji su propovijedali Hrista, „iscrpljeni dugotrajnim protivljenjem, bili su dovedeni do ćutanja.“ „Sve je bilo tiho“ kaže jedan drugi pisac, „svaki jereetik istrijebljen.“

-- *Romanism and the Reformation, Lecture 8, p. 202.*

Ali, naravno, ovo je bilo samo privremeno stanje, jer je uskoro počela reformacija. Biblijska religija uvijek je bila privlačna u odnosu na rimokatoličku vjeru. Tako je bilo u danima valdenza, kada su se veoma umnožili. Tako je bilo u Bohemiji negdje u vrijeme protestantske reformacije, i takođe u Francuskoj, gdje su veliki dio stanovništva činili protestanti. I naravno, tako je bilo u protestantskim zemljama tokom reformacije, i ostalo je tako. Razumno je pretpostaviti da je biblijska religija uvijek bila popularna i da ju je značajan broj stanovnika u pap-skim zemljama uvijek preferirao. Zbog toga je broj jeretika, po definiciji Rima, uvijek bio jedan veliki dio stanovništva. A progonstvo, umjesto da smanji broj jeretika, često ga je uvećavalo, kao što je zabilježeno u Novom zavjetu i kasnije. Zbog toga što je Rim započeo tako ogorčen rat protiv biblijske religije od 1100. do 1600. i nadalje, broj pobijenih mora biti mnogo, mnogo miliona ljudi. Dodajući brojke koje su ili iz više izvora ili izgledaju razumno dobro dokumentovane, dobijamo 20 miliona pobijenih u Svetoj zemlji i okolnim oblastima tokom krstaških ratova, 1 milion valdenza, 1 milion albigenza, najmanje 18 miliona vještica i ostalih pobijenih tokom neprestanih državnih progona jeretika u Evropi od 1100. do 1600., oko 10 miliona u 30-godišnjem ratu, 20 miliona protestanata u Inkviziciji (ne samo u Španiji) od 1518. do 1548. i nadalje, i 15 miliona Indijanaca u Novom svijetu, što ukupno iznosi 85 miliona, zanemariivši čak mnoge manje događaje. Ovim ne uključujemo brojku od 9 miliona koju je dao Midlton, plus 7 miliona poklanih Saracena. Postoje neki dokazi da su milioni Saracena bili pobijeni u Španiji, što ne može imati bilo kakvo razumno vojno opravdanje. Međutim, Midltonova brojka od 7 miliona može da se odnosi na one koji su pobijeni tokom krstaških ratova u Svetoj zemlji, a oni su već ubrojani. Zanemariivši ovo, i dodavši 9 miliona dolazimo do ukupne brojke od preko 94 miliona. Sve ove procjene pojav-

ljuju se kao logične, a po Bengelu, izostavljena su mnoga druga progonstva:

Ovome možemo dodati bezbrojne mučenike starog perioda, iz srednjeg vijeka i kasnijeg perioda, u Bohemiji, Njemačkoj, Holandiji, Francuskoj, Engleskoj, Irskoj i mnogim drugim djelovima Evrope, Afrike i Azije.

Očigledno da je ova brojka otvorena za debatu, bar u onom smislu da se može vidjeti koliki ogroman broj se može izračunati.

Glava 6.

Procjena na osnovu rasta stanovništva

Takođe je moguće procijeniti magnitudu prognoza korišćenjem broja stanovnika. Slijedi procjena svjetskog stanovništva od 900. do 1600. (McEvedy, Colin and Richard Jones, 1978, „Atlas of World Population History,“ Facts on File, New York, pp. 342-351):

Godina	Svjetsko stanovništvo u milionima	Procentualni rast	Evropsko stanovništvo, u milionima	Procentualni rast
900.	240	9,1		
1000.	265	10,4	36	
1100.	320	20,8	44	22
1200.	360	12,5	58	31
1300.	360	0	79	36
1400.	350	-2,8	60	-24
1500.	425	21,4	81	35
1600.	545	28,2	100	23
1700.		12		20
1800.		50		50

Godina	Deficit rasta, svijet, u procentima	Deficit stanovništva, svijet, u milionima	Deficit rasta, Evropa, u procentima	Deficit stanovništva, Evropa, u milionima
1100.			14	5
1200.			5	2,2
1300.	19,75	71,1	0	0
1400.	22,55	81,2	59	46,6

1500.	-1,65	-5,8	0	0
1600.			12	9,7
Bilans		146,5		63,5
Prilago- đeni bi- lans		106,5 ili 51,5		53,5

Krstaški ratovi otpočeli su oko 1100. godine, Inkvizicija 1231. godine a protestantska reformacija 1517. Između ovih datuma progonstva su bila najintenzivnija. Rast stanovništva od 800. do 900. bio je 9,1%, od 900. do 1000. 10,4%, od 1000. do 1100 bio je 20,8% i od 1100. do 1200. bio je 12,5%. Rast stanovništva od 1500. do 1600. bio je 28,2%, ali bez 30 miliona pobijenih u Novom svijetu bio bi 35,3%. Izvlačeći prosjek dobijamo rast stanovništva od 19,75% tokom perioda relativno slabog progonstva. Od 1200. do 1300. godine svjetski rast bio je 0%, od 1300. do 1400. bio je -2,8% a od 1400. do 1500. 21,4%. Ovo odgovara razlikama u prosjeku od -19,75%, -22,55% i 1,65%. Pripisujući ovo progonstvima i „crnoj smrti“ dolazimo do broja od 146,5 miliona ljudi prisilno umrlih imajući u vidu prosječan rast stanovnika. Procjenjuje se da je „crna smrt“ pobila četvrtinu evropskog stanovništva ili oko 40 miliona ukupno. Oduzimajući ovu brojku od 146,5 miliona dolazimo do preko 100 miliona prisilnih smrti zahvaljujući progonstvu tokom srednjeg vijeka. Ova brojka je nijemo svjedočanstvo o bezbrojnim progonstvima širom svijeta koja nikada nijesu bila zabilježena i brzo bila zaboravljena, osim njihovog efekta na veličinu svjetske populacije. Ovo je jedna niska procjena zato što je takođe bilo progonstava od 1100. do 1200. i od 1500. do 1600. koja ne samo da bi povećala ukupan broj pobijenih, već bi dala viši prosječan rast stanovništva da se nijesu dogodila. Može biti logično oduzeti oko 55 miliona od ove brojke na osnovu procijenjenih 40 miliona koliko je pobijeno tokom osvajanja Mongola i 17 miliona pobijenih od

strane Timura Lenka.

Ukoliko počnemo sa računanjem progonstava od 1100. umjesto od 1200. prosječan rast stanovništva bio bi 22,2% u odsustvu progonstva. Deficit u rastu stanovništva od 1100. do 1200. godine bio bi 9,7%, od 1200. do 1300. bio bi 22,2%, od 1300. do 1400. bio bi 25% a od 1400. do 1500. bio bi 0,8%. Ovako dolazimo do 203,7 miliona ljudi ukupno. Oduzimajući 40 miliona umrlih od „crne smrti“ dolazimo do 160 miliona ljudi pobijenih u progonstvima tokom srednjeg vijeka. Naravno, bilo je progonstava i prije 1100. i posle 1500. koja nijesu uzeta u obzir, kao i 15 miliona Indijanaca pobijenih u Novom svijetu i procijenjenih 15 i više miliona u ratu i inkviziciji od 1518. do 1548. i nadalje. Vjerovatno je 55 miliona takođe izuzeto od ovog iznosa.

Međutim, rast stanovništva u Evropi pokazuje jednu drugačiju sliku. 1000. godine nove ere, broj stanovnika bio je 36 miliona, zatim raste za 22% 1100. i za 31% 1200. i 36% 1300. godine dostižući oko 79 miliona. 1400. bilo je 60 miliona zbog „crne smrti“, 1500. oko 81 milion i 100 miliona 1600. godine. Rast stanovništva od 400 na 800 bio je značajno sporiji. Da bi se ovo objasnilo u svjetlu progonstva, sjetimo se da kad god je papstvo širilo svoju dominaciju, kao što je to u Južnoj Americi ili tokom krstaških ratova, bilo je tako puno krvoprolića. Isto se može zaključiti i kada je riječ o širenju papske dominacije u Evropi. Nakon što su se progonstva širom Evrope smanjila, papstvo je usmjerilo svoju pažnju na širenje svoje dominacije van granica Evrope. Ali iako rast stanovništva po stopi od 36 posto nije neophodno visok, ukupan rast svjetskog stanovništva bio je skoro 50% između 1700. i 1800.

Od 1400. do 1500. godine progonstva u Evropi bila su drastično smanjena i rast stanovništva bio je skoro 36%. Rast stanovništva od

1200. do 1300. bio je gotovo idenitičan, što ukazuje na to da su progonaštva prilično bila smanjena s obzirom da je većina „jeretika“ već bila istrijebljena i Inkvizicija još nije bila započela. Stoga vrijednost od 36% od 1200. do 1300. može biti uzeta kao bazična vrijednost u odsustvu progonaštva. Zato su deficiti u rastu stanovništva zbog progonaštva i „crne smrti“ bila 14% od 1000. do 1100., 5% od 1100. do 1200., 0% od 1200. do 1300., 60% od 1300. do 1400., 0% 1400. do 1500. i 12% od 1500. do 1600. Uzimajući sve ovo u obzir, dolazimo do brojke od 63,6 miliona ljudi, od čega je 20 miliona stradalo od „crne smrti“ i 43,6 miliona od progonaštva. Zapravo, s obzirom da je Evropa imala manje od jedne četvrtine ukupnog svjetskog stanovništva, djeluje sumnjivo da je polovina svjetskog stanovništva umrla od „crne smrti“ koja je harala Evropom. Brojka od 10 miliona umjesto 20 miliona značila bi 53,6 miliona smrti koje se pripisuju progonaštvu. Ovo nije daleko od uobičajene procjene od 50 miliona pobijenih u Evropi. Dodajući 15 miliona za Novi svijet gotovo da se duplira Braunlijeva procjena od 68,5 miliona. Naravno, ukupan broj bi bio veći jer je bilo progonaštva i onda kada je rast stanovništva bio 36 posto. Uz to, progonaštva prije 1000. godine kada je papstvo jačalo svoju dominaciju širom Evrope, nijesu uračunata.

U vezi sa „crnom smrću“ Robertson piše:

„Za ovu „crnu smrt“ (kako je nazvana) kaže se da je uzela najmanje četvrtinu populacije u zemljama u kojima se pojavila.

(fusnota) Ovo je Heckerova procjena, i on izračunava ukupan gubitak od 25 miliona⁽²⁹⁾. Drugi kažu da je u pitanju trećina, tri petine, ili više. ... „*Eulogium Historiarum*“ smatra da je gubitak u Engleskoj bio jedna petina (III. 213)

-- James C. Robertson, *History of the Christian Church, Vol. VII, The*

Young Churchman Co., 1904, pp. 161-162.

Velika razlika u brojkama pokazuje nedostatak pravih podataka o magnitudi gubitka. Međutim, brojka za Englesku, pošto je reč o manjoj oblasti, vjerovatno je pouzdanija.

Uprkos razlikama, postoje značajne sličnosti u obrascima rasta stanovništva u Evropi i svijetu kao cjelini od 1100. do 1800. godine. U svim vjekovima, osim od 12. do 14. procjene o rastu su veoma bliske. Rast stanovništva u 14. vijeku takođe je veoma blizak osim kada je riječ o „crnoj smrti“. Ovo ukazuje da je postojala neka vodeća sila za ove stope rasta stanovništva. Nesigurno je ovo pripisati klimatskim, političkim ili tehnološkim faktorima zbog značajnog diverziteta širom svijeta. Međutim, globalno doseganje i politika papstva jeste jedan ujedinjujući faktor. Rast progonstava će uticati na kretanje stanovništva širom svijeta. Štaviše, papska dominacija na svjetskom nivou od 16. vijeka, pa nadalje imaće jedan globalni uticaj. Razlike u rastu stanovništva u 12. i 13. vijeku mogu se pripisati nevjerovatnom rastu valdenza, koji su postali kao pijesak morski, bez broja. Slijedeći biblijski način života, imali su mnogo niže stope smrtnosti prilikom rođenja i usled bolesti, živjeli dugo i zbrinuto. Cjelokupno svjetsko stanovništvo raslo je po stopi od 4% u 12. vijeku i valdenzi su mogli rasti po istoj stopi u Evropi. Stoga je moglo biti više miliona valdenza širom Evrope. Ovako velika populaciona grupa predstavljala je ozbiljnu prijetnju papstvu i podstakla je uspostavljanje Inkvizicije. Čak i u 13. vijeku, milioni njih mogli su stradati u Inkviziciji, čime se dodaju na onih 25 miliona ili više za koje se procjenjuje da su stradali od progonstva u Evropi u 14. vijeku. Ove brojke o stanovništvu mogu zapravo potcijeniti gubitak stanovništva izazvan jednim značajnim faktorom. Ukoliko je ubijen neko ko već ima djecu i prošao je doba kada se mogu dobiti djeca, njegova smrt imaće privremeni efekat na stanovništvo. Neko

ko je ubijen nakon što ima polovinu djece, u prosjeku, imaće polovinu dugoročnog efekta na stanovništvo u odnosu na nekog ko je ubijen prije nego što je uopšte imao djecu. Stoga ukupni gubici mogu biti duplirani. Štaviše, imovina onih koji umiru biće preraspodijeljena među onima koji su preostali, što će uticati na to da stanovništvo raste nešto brže nego inače. Zatim, kao osnovna brojka za rast stanovništva lako se može uzeti 50% ili više umjesto vrijednosti datih iznad. Ovo je posebno istinito zbog mnogo miliona, vjerovatno 45 miliona, pobijenih u Evropi u kontra-reformaciji nakon 1517. i prije 1700. godine. Zato brojke o stanovništvu dozvoljavaju, čak i same navode na zaključak da su gubici tokom progonstva u srednjem vijeku astronomski, i više puta veći od 50 miliona.

Glava 7.

Indirektni dokaz progonstva

Takođe postoji indirektan dokaz da su mnogi pobijeni od strane papstva:

Ipak je papa imao svoju inkviziciju u Rimu. Vladao je direktno nad onim što je poznato kao Papska država u centralnoj Italiji od 756. do 1870. godine. Tako je i odgovornost za progonstvo i uništenje „jere-tika“ u tom regionu počivala na njemu. Kada je konačno bio izbačen sa ove teritorije 1870., ona je postala dostupna javnosti na uvid. U isto vrijeme pojavila su se pisma u *London Daily News*. Sam dopisnik *Daily News*, posjetio je Rim isključivo u cilju razotkrivanja strašne istine o užasnim zločinima koje su počinile papske vlasti. On je izvijestio da je vidio kosture i ljudske ostatke u ogromnim podzemnim tunelima, kako se raspadaju zajedno sa životinjskim ostacima. Uz ova raspadnuta tijela, ugledao je i svilenu kosu za koju je jasno uočio da je ljudska. Izjavio je da se zbog ovih prizora bio razbolio. Izvještaj o njegovom novinskom članku dao je Robert Roberts iz Birminghama 1893. u okviru serije predavanja u gradskim dvoranama četiri grada.

Ova informacija dolazi sa veb sajta *Christadelphian*. Predavanja su održana od nedjelje 12. februara do nedjelje, 12. marta, 1893. u gradskoj dvorani Birminghama, Engleska, pod naslovom „Hrist ponovo na zemlji“. Navedeni citat je iz četvrtog predavanja. U vezi sa navedeni citatom primio sam sledeću poruku putem e-pošte:

Informacija koju ste ispitivali dolazi sa četvrtog predavanja u gradskoj dvorani koja je održao Robert Roberts iz Birminghama. On je bio

urednik magazina *Christadelphian* u to vrijeme i savremenik događaja koja je opisao u svom predavanju. Oni su bili iz izvještaja dopisnika *London Daily News* koji je bio očevidac onoga što je zatekao u tunelima ispod Vatikana.

Ovaj urednik, Majkl Ešton, u to vreme imao je kopiju ovih predavanja koja mu je dao i uredio sam Robert Roberts u svojoj kancelariji u Birminghamu. Tu su bila sačuvana i takođe bila izdata u formi skripte u Australiji kada je sam Robert Roberts prebivao u Australiji i bio u mogućnosti da potvrdi sadržaj skripte koju je nazvao „Predavanja u gradskoj dvorani.“

Sličan izvještaj dat je u članku na veb sajtu

<http://www.ianpaisley.org/main.asp> :

Dobro su poznata otkrića koja je imala vojska Napoleona I prilikom zauzimanja Karnea. Tada su bili otkriveni i užasi Inkvizicije. Revolucija u Rimu 1819. bila je način da se zapanjenom svijetu na svjetlost dana prikaže Inkvizicija. U cilju smještaja vojske, planirano je preuređenje jednog od manastira i tada su tokom radova pronađene ljudske kosti i zamka-vrata.

Ovo je vodilo ka daljim iskopavanjima i pronalasku ljudskih kostiju. Kopajući dublje, radnici su pronašli jedan hodnik u kome je bio ogroman broj ljudskih kostura; neki od njih toliko blizu jedan drugog i amalgamirani krečom, da se nijedna kost nije mogla pomjeriti a da ne bude slomljena. U drugom hodniku pronađena je velika količina crne bogate zemlje, pomiješane sa djelovima raspadnutih životinjskih ostataka i ljudska kosa takve dužina da se može zaključiti da je prije pripadala ženama nego muškarcima. Zbog načina na koji su ovi

kosturi bili smješteni evidentno je da su morali biti naslagani od vremena podizanja građevine, što se dogodilo u periodu od manje od 24 godine.

Kosti ovalikog mnoštva ljudskih bića potvrđuju da je u pitanju djelovanje tzv. Svetog ureda. Kompletna istorija ovog užasnog mjesta, međutim, neće se znati sve do dana kada budu otkrivene sve nečasne skrivene stvari.

Još jedan dokaz masovnog progonstva je izjava koju je načinio pukovnik Lehmanovski koji je služio u Napoleonovoj vojsci koja je bila poslata u Španiju pod komandom generala Souлта. Ovaj izvještaj je uključen u Istoriju starih albigenza, od Žan Pol Perina sa dodacima napisanim 1840-ih, izdanje 1991. *Ages Digital Library, Book 3, pp. 311ff.* Pukovnik Lehmanovski je zapovijedao nad tri puka vojnika koji su imali učešće u razorenju jednog tajnog zatvora Inkvizicije u Madridu u Španiji 1809. godine. Evo dijela ovog izvještaja:

„Iz ove sobe nastavili smo desno i došli do ulaza u male ćelije koje su se pružale duž cijele građevine. Tu smo vidjeli takve prizore za koje se nadamo da ih više nikada nećemo vidjeti. Ove ćelije bile su samice u koje su zatvarani jadni objekti inkvizicione mržnje godinu za godinom, sve dok ih smrt nije izbavila od njihovih patnji a njihova tijela tu ostala dok potpuno ne istrunu i tako prostorija postala pogodna da može primiti druge. Da bi radnici inkvizicije mogli nesmetano da rade, postavljeni su dimnjaci ili cjevovodi koji su odvodili smrad. U ovim ćelijama našli smo one koji su platili dug prirode; neki su očigledno bili mrtvi kraće vrijeme dok su kod drugih ostale samo njihove kosti još uvijek privezane lancima za tamnički pod.

U drugim ćelijama, našli smo paćenike još uvijek u životu, oba pola i svih uzrasta, od 70 godina do 14 ili 15 godina – svi goli kao kada su

bili rođeni! I svi u lancima! Ovdje su bili stari ljudi i stare žene, zatvoreni na mnogo godina! Bilo je sredovječnih ljudi, kao i mladi čovjek i djevojka od četrnaest godina. ... Oko stotinu, koji su bili ovdje sahranjeni mnogo godina, sada su bili vraćeni u život. Bilo je očeva koji su pronalazili svoje odavno izgubljene ćerke, žene su bile vraćene svojim muževima, sestre svojoj braći a roditelji svojoj djeci; a bilo je i onih koji nijesu mogli da prepoznaju nijednog prijatelja u mnoštvu. Scena je bila takva da je jezik ne može opisati.“

Jasno je da oni koji su umrli u ovom zatvoru nisu bili uključeni u zvaničan izvještaj Španske inkvizicije. Pukovnik Lehmanovski i njegovi vojnici u ovom zatvoru su takođe pronašli mnoge instrumente za mučenje. Ali Sesil Rot izjavljuje: „Gubljenje je vremena spominjati apsurdnosti i nepovezanosti u ovom nametnutom izvještaju, koji je bio prikazan užasnoj javnosti na vrhuncu perioda sred-viktorijanske uvaženosti.“ (*History of the Inquisition, page 251*). Teško je evaluirati njegovu izjavu zbog toga što on ne želi da pominje ove „apsurdnosti“. Istoričar Napoleonovih ratova, opisujući osvajanje Toledoa u Španiji od strane Napoleonove armije, govori o otvaranju još jednog zatvora Inkvizicije:

Kada su Francuzi zauzeli Toledo i otvorili zatvor Inkvizicije, čitamo sledeće: „Izgleda da su se otvorili grobovi i iz tamnica koje su mirisale na grobnicu pojavile su se figure blijede kao duhovi. Dugih brada, višeci preko prsa, sa noktima dugačkim kao ptičje kandže, unakaženih skeleta, i po prvi put nakon dugo godina, jedva dišući svjež vazduh. Mnogi od njih bili su svedeni na bogalje, sa glavom izbačenom naprijed, šakama i rukama koje su visile, ukočeni i bespomoćni: toliko dugo su bili zatočeni u ovim malim sobama da u njima više nijesu mogli ni da ustanu: ... uprkos svoj brizi ljekara, mnogi od njih umrli su istog dana. Svjetlost sunca posebno je izazvala bol na optički nerv. ...

Narednog dana general Lasal, praćen nekolicinom svojih oficira, za jednu minutu je obišao ovo mjesto. Brojne mašine za mučenje pres-travile su i najčvršće ljude bojnog polja. Jedna od njih bila je specifična po svojoj surovosti:

„U udubljenju podzemnog prolaza, pored kugle za ispitivanje, stajala je drvena figura, napravljena rukama monaha i predstavljala Djevicu Mariju. Glava joj je bila pozlaćena, a u desnoj ruci držala je jednu zastavu. To nas je sve na prvi pogled šokiralo i bilo nam sumnjivo, što je bez obzira na svilenu odoru, imala neku vrstu oklopa koji se spuštao sa njenih ramena. Kada se bliže pogleda, vidi se da je prednji dio tijela bio pun izuzetno oštrim ekserima i malim uskim noževima okrenutim ka posmatraču. Šake i ruke bile su udružene; a iza pregrade bio je mehanizam koji je pokretao statuu. General je natjerao jednog od slugu Inkvizicije da pokrene mašinu. Kada je figura produžila svoje ruke, kao da grli voljenu osobu, dobro napunjen ruksak poljskog grenadira stavljen je na mjesto žrtve. Statua je je prigrlila ranac sve bliže i bliže i kada je izvršilac pokrenuo mehanizam za vraćanje ruku u prvobitni položaj, ruksak je imao rupe dubine 5-6 centimetara i ostao je da visi na ekserima i noževima. U takve paklene svrhe, u građevini podignutoj u čast prave vjere, služila je Madona!“

[Thiers & Bowen, The Campaigns Of Napoleon, cited by H. Grattan Guinness, The Approaching End Of The Age (London: Hodder and Stoughton, 1878), 205-207]

Još jedan takav izvještaj dao je Rot, koji je, kao što je objašnjeno na veb sajtu „zabliežio otvaranje ureda inkvizicije u Lisabonu prije nego što je bio pretvoren u opersku kuću. Svjedočenja očevidaca (štampana u *Annual Register* 1821) pokazuju bez sumnje da je bilo ljudi koji su pronađeni u tamnicama koje su bile u upotrebi do 1809.

Ovo podrazumijeva i monahe čije su odore bile pronađene među ljudima i drugi ostaci koji su ležali na tamničkim podovima među dokazima ubistava i starih i mladih.“ (*Cecil Roth, The Spanish Inquisition, Robert Hale Ltd, London, 1937, pp. 84-85*) Iako malo skeptičan prema ovom izvještaju, Rot izjavljuje: „U suštini, ipak je slika vjerovatno pouzdana kao da je živa.“ (str. 86)

Glava 8.

Zatvoreni manastiri

Postoji takođe jedan broj nezavisnih očevidaca užasnih zlostavljanja koji su se dešavali u zatvorenim manastirima u prošlosti. Zapazite da zatvoreni manastiri nijesu isto što i otvoreni manastiri, u kojima monahinja mogu da uđu i izađu. Iz jednog zatvorenog manastira, monahinja ne smije da izađe i postoji mnogo veći potencijal za zlostavljanje:

Tada je bilo šesnaest manastira, ali sada ima preko četiri stotina ovih zabranjenih, zabavljenih i neprobojnih zatvora, u kojima su 15.000 Engleskinja držane kao zatvorenici na milost i nemilost sveštenika u celibatu, koji su, sve dok se njihove naredbe ne poštuju, imali moć da, u ime ispaštanja, nanose patnju ovim bespomoćnim žrtvama.
-- *Romanism and the Reformation by H. Grattan Guinness, lectures, London, England, 1887. Lecture 1, page 14.*

Rim je, sa druge strane, u načelu progonio i to tako revno počev od 7. vijeka sve do Francuske revolucije i u nekom obimu, čak do današnjih dana. Činio je to tako tiho u tajnim mjestima svojih samostana i manastira, u ime ispaštanja. Zašto bi im inače bile potrebne radnje za prodaju instrumenata za mučenje tijela, kakve postoje danas u Londonu?

-- *Guinness, Lecture 2, pp. 41-42.*

Sam sv. Ligori iznosi jednu činjenicu, kao što g-din Smit ispravno posmatra, snažno podupirući otkrivenja Marijinih monaha; naime, te

tvrdoglave i nepopravljive monahinje kažnjene su doživotnim zatvorom. „Jedna monahinja [kaže on] koja je kriva za težak i poguban zločin, i koja je bila izuzetno tvrdoglava biće osuđena na doživotan zatvor.“ One ipak nisu izbačene kao što je to bio slučaj sa nekim sveštenicima. Razlog je očigledan. Ukoliko bi monahinje bile izbačene, one bi objelodanile razuzdan i brutalan tretman koji su doživjele od sveštenika, dok bi kasnije bile pažljive da ne pominju sebe. (*Smith's Synopsis of Ligor's Moral Theology*, p. 231, 232). Upamtimo da su spisi Ligorija bili odobreni od strane pape Pija VII i od strane Svete kongregacije prava 1816; i da su, kao što dr Varela, sveštenik iz Njujorka, priznaje prije tri godine, bili u rukama gotovo svakog sveštenika i takođe onih u Montrealu; i da ne postoji ništa nevjerovatno u priči o Marijinim monasima. ...

-- *Schmucker, Glorious Reformation*, page 17.

Pozicija zatvorenih monahinja, onih koje su se zavjetovale na doživotan zatvor, bila je potpuno drugačija od običnih monahinja. One su obično odlazile u izolaciju zbog neke velike žalosti ili razočarenja. Dr Montano kaže sledeće u vezi sa njima:

„Ima 100.000 monahinja u svijetu koje žive u manastirima u potpunoj odvojenosti. One preživljavaju iza doživotno zatvorenih vrata. Mlade žene, prihvativši zavjet da budu zatvorene monahinje, odrekle su se svojih domova, svojih voljenih, svojih porodica, da ih nikada više ne vide. One će ostati iza ključaonica do kraja svojih života, zatvorene daleko od svijeta.

Ove nesrećne duše su sebe zatvorile, misleći da time što neće dotaknuti svijet biti sačuvane od iskušenja. Ali iznova i iznova, tokom čitavog života, neki od najuglednijih monahinja i monaha priznali su mi da ih je, tačno iza ovih samostanskih i manastirskih zidova, iskuše-

nje mučilo više nego ikad dok su bili u svijetu. Ovdje ih iskušenje salijeće sve dok mu konačno ne podlegnu zbog neprirodnog života koji vode. Mnoge jadne duše postale su Sotonina oruđa, žrtve najmonstruoznih grijehova.

Glavna monahinja – ‘nadređena majka’, nameće strogu disciplinu ovim monahinjama, bičevanje i mučenje tijela. Samokažnjavanje ima za cilj dobijanje zadovoljenja kroz djela; to je stremljenje da se dobije spasenja kroz zasluge. Ove sirote duše su učene da time stavljaju svoje blago u trezor indulgencija...

Psihološki nemiri koji rezultiraju iz ovakvog načina egzistiranja su takvi da nije samo nekoliko ovih sirotih stvorenja moralo da provede ostatak života unutar zidova mentalnih institucija. U prilog ovome, otac Mor, sa Katoličkog univerziteta Amerike, Vašington, D.C, izjavljuje: ‘Ludilo među sveštenicima i monahinjama (u poređenju sa opštom populacionom srazmjerom od 100.000) ... među sestrama koje su zatvorene u odnosu na one koje su slobodne iznosi 1.034, gotovo duplo.’ ...“

Širom svijeta postoji 100.000 zatvorenih monahinja. Govoreći o jednom od strožijih redova i navodeći pravila pod kojima su živjele, dr Montano kaže:

„Bosonoge sestre karmelićanskog reda, na primjer, niti uče, niti njeguju, niti brinu o starima, siročadi, nemoćnima. One su uzele zavjet tišine – potpune tišine.

U 5:30 monahinje ustaju sa svojih paleta, drvenih dasaka postavljenih između nogara za siječenje drva, prekrivenih navlakom napunjenom slamom – jer su one takođe uzele zavjet siromaštva.

U 8:30 one jedu jedno parče hleba i piju jednu šolju crne kafe. Na stolu se nalaze obične drvene posude i pokriveni bokal sa vodom. Maska smrti, lobanja, takođe je na stolu, da simbolizuje misli o smrti,

da ćemo mi, smrtna bića uskoro preći u napoznato.

Njihovo glavno jelo može biti riba i povrće a njihovo večernje supa i hljeb. Njihov dan završava se u 11 uveče, kada se tiho vraćaju u svoje ćelije u kome se nalazi samo paleta, sto i stolica.“

(Iz *Celibacy*, by *Lorraine Boettner, D.D.*, preuzeto iz njegove knjige *“Roman Catholicism”*, 1962. On je diplomirao na Teološkom seminaru Princeton (*Th.B.*, 1928; *ThM.*, 1929), gdje je studirao sistematsku teologiju kod *Dr. C. W. Hodge*. Navodi dr Montana su iz *“Christian Heritage,”* September, 1959.)

Takođe, kardinal Piter D’Ajli (Peter D’Ailly) je rekao da se ne usuđuje da opiše nemoral monahinja i da je „skidanje vela“ bio jednostavno drugi način postajanja javne prostitutke.

(*Henry Charles Lea, A History of the Inquisition of the Middle Ages*, vol. 3, 1888, pp. 629-631.)

Evo još jednog primjera među mnogim svjedočanstvima o problemima u zatvorenim manastirima:

„Želim da načinim izjavu za one koji misle da sam jedan neupućeni protestant koji ne zna ništa o Katoličkoj crkvi. Primio sam brojne poruke putem e-pošte od ogorčenih katolika koji misle da ne znam ništa o onome o čemu pišem i postavljam na ovaj sajt. Kao prvo, dovoljno sam star da mogu da kažem da sam godinama prisustvovao misama na LATINSKOM! Ne na engleskom kao što je većina danas! Dovoljno sam upoznat sa svim katoličkim doktrinama, tradicijom i ritualima, od brojanice, položaja krsta, molitve Mariji kao posredniku, uzdržavanju od jedenja mesa petkom. Štaviše, odrastao sam u San Antoniju, Teksas, živeći udaljen šest blokova od velike Katoličke crkve koja je nekada bila zatvoreni manastir. Danas mnogi ne znaju za njih. Moj očuh bio je mali od oltara (pomoćnik sveštenika) u crkvi, planirajući da

postane sveštenik, dok vlada nije dala naredbu o otvaranju manastira. Tada su našli kosti beba ispod poda koje su došle iz seksualnih ludorija sveštenika (koji predstavljaju Hrista) i monahinja (koje su 'u-date za Hrista'), što je trebalo da znači da je monahinja imala seksualni odnos sa sveštenikom, da su oni imali seksualni odnos sa Hristom i da to nije bio grijeh. Kada bi sveštenik došao tražeći mladu monahinju, glavna monahinja – nadređena majka bi ih poređala kako bi sveštenik odabrao svoju žrtvu za taj dan. Onda bi otišli u privatnu prostoriju sa krevetom i tada bi dobio ono što kod kuće nije imao, pošto sveštenicima nije dozvoljeno da se žene. Ovo je jedna od najvećih zabluda Katolička crkve i kršenje Riječi Božje i izvor svih afera sa ženama (često sa onima koje bi dolazile na ispovjest i bile prisiljene na gnusobu zvanu usmena ispovjest) ili su u pitanju homoseksualni susreti o kojima ste čitali u novinama tokom godine. A dotakli su samo vrh ledenog brijega seksualnih perverzija sveštenstva (onih ljudi za koje se smatra da su 'Božji ljudi'). Kada bi beba bila rođena, glavna monahinja bi je ugušila i sahranila je u okviru manastira. Sada je grijehu seksualnog odnosa dodat grijeh ubistva! Sve to zbog seksualnih zadovoljstava i zadovoljenja strasti sveštenika. Lično sam sreo jednu dragu monahinju koja je bila porobljena u jednom zatvorenom manastiru u Sjedinjenim Državama. Usudila se da pobjegne kako bi spasila svoj život i zatim počela da govori čime je natjerala Vladu da prisilno otvori ove manastire i zaustavi užasne farse religijske pobožnosti i svetosti iza ovih zidova (svjedočila je pred Kongresom). Čim je pobjegla i počela da govori da i druge porobljene monahinje držane protiv svoje volje mogu biti oslobođene (jer ući u manastir znači biti zapečaćen u njegovim zidovima do smrti bez mogućnosti da ga ikada napustite), pokušali su da je ubiju. Dok ste u manastiru, sva pošta se provjerava i cenzuriše i nikakav spoljašnji kontakt nije dozvoljen. One su bile robinje Rima! Ne dajući slavu Bogu! Ali naravno, sirote male monahinje nijesu znali znale šta ih čeka kada jednom uđu unutar ovih

zidova, zbog laži, licemjerstva i prikrivanja od strane crkve.“

Monahinja o kojoj se ovde radi može biti Edit O’Gorman koja je još uvijek bila živa 1947., ili Eva Mos koja je govorila pred hiljadama u Vašingtonu, D.C. u martu 1928. Sestra Šarlota je dala slično svjedočanstvo o zlostavljanjima u manastirima. Napustila je svoj dom u SAD da bi preko okeana otišla u manastir 1910. i kasnije pobjegla iz njega. Posle je prihvatila Hrista i počela da govori o svom iskustvu, odakle slijedi ovaj isječak:

„Vidjela sam puno beba rođenih u manastirima. Većina je bila abnormalna i deformisana i rijetko da je neka bila normalna. Svojim sam rukama predala puno, puno njih i zato to znam. Svojim sam očima vidjela užas svega toga i svijetu se mora reći šta se dešava u ovim odajama strave. Mnogi su rekli da pretjerujem i da ove stvare nisu takve, ali su me već vukli na sud da opovrgnem ove optužbe. Trebalo je da uđu u ove manastire ali se nijesu usudili. Nakon što sam 22 godine bila uhvaćena u zamku ovog pokvarenog sistema, dobro znam o čemu govorim. Normalna mlada majka željno očekuje dolazak svoje dragocjene bebe. Sve je spremno: jaslice, krevetac, odjeća i svi su srećni sa njom. Ali nasuprot ovome, jedna mala monahinja u manastiru se plaši trenutka kada će da rodi. Ovo dijete je produkt sramote, nedopuštene veze sa nekim pijanim sveštenikom koji ju je na to natjerao. Iz gorkog iskustva ona zna da će bebi biti dopušteno da živi četiri ili pet sati u najboljem slučaju. Nikada neće biti okupano ili uvijeno u toplo ćebe jer će glavna monahinja – nadređena majka staviti svoju ruku preko njenih usta i zapušiti njene nozdrve kako bi ugasila njen život. Ovo je razlog zašto postoje jame sa krečom u manastirima. Tijela beba bacaju se u ove rupe da bi bila uništena. Molimo se za Vladu da natjera manastire da otvore svoja vrata i oslobode zatvorenike da cio svijet vidi užase koji se skrivaju iza ovih vrata surovog religijskog

licemjerstva. Ukoliko se ovo dogodi, uvjeravam vas da će se čak i katolici složiti da manastire treba zatvoriti kao što je to učinjeno u Meksiku 1934. Oni niti znaju šta se tamo dešava, niti bi ikada dozvolili da njihove ćerke budu izložene takvom varvarskom razvratu i torturi. Manastiri u starom Meksiku pretvoreni su u vladine muzeje koje možete posetiti po povoljnoj cijeni. Možete da odete i vidite svojim sopstvenim očima i dodirnete svojim rukama stvari o kojima govorim. Spustite se u tamnice i prođite kroz tunele i prostorije za mučenje i pogledajte sve đavolske naprave, demonski zamišljene da nanesu patnju tijelima bespomoćnih monahinja. Pogledajte za sebe ćelije u kojima su svake noći bile zatvorene monahinja i zapazite krevete i daske za molitvu. Manastiri su bili zabranjeni u Meksiku 1857., ali je jedan Convento de Santa Monica, nastavio da tajno funkcioniše sve dok nije bio razotkriven 1934. i ukinut. Danas je to muzej.“

Veb sajt jednog fratra kaluđera-bolničara homoseksualca sadrži sledeću izjavu:

„Seksualna orijentacija i/ili sklonost sveštenstva bila je skandalozna i štetna dugo vremena. Sa ostalim svijetom, sramno moramo da pogledamo u jame sa krečom koje su akademski arheolozi otkopali blizu gotovo svakog manastira dok se ‘zvanična crkva’ pretvara da nema tolerancije prema kontroli rađanja ili abortusu.“

U jednoj propovjedi „Mudrost naspram vjere“, održanoj u nedjelju, 1. aprila 1962. u Branhamovoj crkvi u Džefersonvilu, Indijana, SAD, Vilijam Branham kaže:

„Lično sam bio dolje u Meksiku i vidio te krečane ... Ono što je načinilo komunizam niklo je u Meksiku. Oni su razbili tu glupost. Ono što je načinilo komunizam niklo je tamo.“

Teško je povjerovati da su sve ove izjave mogle poticati iz anti-katolicizma bez da postoji osnova u činjenicama. Zapravo, otkriće tijela pokopanih beba u mnogim manastirima u Španiji dovelo je do formiranja Druge republike koja je trajala od 1931 – 1936. Primio sam poruku putem e-pošte od osobe čiji je otac bio prisutan u Španiji kada je jedan od ovih manastira bio otvoren i kada su bila otkrivena tijela beba zakopanih unutra. Ova osoba je potvrdila da su tijela beba pronađena u velikom broju manastira, da je otkrivanje ovih manastira trajalo dugo godina i da su ova objelodanjenja dovela do zabrinjavajuće odbojnosti prema Rimokatoličkoj crkvi među španskim narodom. Takođe, grobovi ovih beba nijesu obilježeni ni u kom slučaju. Uz to, postoje mnogi lavirinti u podzemnim prolazima u Španiji koji povezuju crkve, manastire, zankove i samostane a neki od njih su otvoreni za javnost u rijetkim prilikama. Vjerovatno su mnogi drugi još u vijek živi koji se ili sjećaju ovih događaja ili su čuli za njih od svojih roditelja. Takve događaje zabilježili su istoričari:

„U 9. vijeku, mnogi manastiri bili su utočišta homoseksualizma, mnogi samostani bili bordeli u kojima su bebe bile ubijane i zakopane. Sve do kraja Rimske imperije, istoričari kažu da čedomorstvo vjerovatno nije bilo praktikovano na Zapadu u nekoj velikoj mjeri – osim u manastirima. Koncil *Aix-la-Chapelle* je to otvoreno priznao 836. godine. Sekularni sveštenici željni seksualnog uživanja često su bili optuživani za incest sa majkama, tetkama ili sestrama koje su živjele u njihovoj kući. Djeca, plod incesta, bila su ubijana od strane sveštenika, što je zapisao i francuski biskup.“

-- *Peter de Rosa, Vicars of Christ: The Dark Side of the Papacy, pp. 566-567.*

Ovo je jedan posebno tužan primjer jedne monahinje koja je pobjegla iz manastira Sv. Josif, Tipton Kaunti, Indijan, koju je šerif vratio nazad:

Menace, februar 1927.

Rim je izvojevao još jednu pobjedu, pobjedu koja zauvijek stavlja tamnu mrlju na istoriju jedne od najjačih protestantskih oblasti u jednoj od najjačih protestantskih zemalja, Union Tipton Kaunti, Indijana. Mala Neli Forčen, djevojka od dvadeset godina, manastirski broj 096, vidjela je šansu da pobjegne. Iako je noć bila jako hladna ona je išla kroz polja, šume i preko potoka, konačno stignuvši jednu farmersku kuću koja je bila udaljena pet milja, prije nego što je svjetlost dana natjera da potraži sklonište. Nekako se dovukla u jednu spoljnu građevinu i jedan ljubazni farmer ju je uzeo i dao hranu i odjeću. Ovaj čovjek pripremao se za selidbu i odnio je Neli u dom svojih komšija gospodina i gospođe Čarli Fuller iz *Rock Prairie* zajednice. Ova protestantska porodica ju je prihvatila sa dobrodošlicom i pružila joj dom. Otkrila je puno stvari koje se dešavaju iza manastirskih zidova Sv. Josifa, i rekla da nije više mogla da podnese takve uslove i odlučila da pobjegne, pa čak i ako umre u tom pokušaju. Bila je došla u Ameriku iz Sjeverne Irske i rekla da su uslovi u manastirima ovdje daleko gori od onih u Irskoj. Bila je srećna u svom novom domu govoreći svojim dobrotvorima „da bi bilo dobro da bude protestant“. Planirali su da je vode u crkvu i „postane pravi protestant“, kao što je i izrazila. Život je počeo da pokazuje svoju svijetlu stranu prema sirotij maloj Neli Forčen. Imala je dobar dom, imala je slobodu i još više, ljudsku ljubav i prijateljstvo. Ali njena radost bila je kratka. Nepopustljivi psi Rima bili su joj na tragu. Kada su je konačno otkrili, šerif Klod Louks iz Tiptona (izabran i zaklet da brani američki dom, itd.) bio je pozvan i bez ikakvog naloga ili autoriteta, po zahtjevu Rimske crkve, otišao pravo u dom gospodina i gospođe Fuller, zgrabio bespomoćnu djevojku koja

je molila, plakala i preklinjala za svoju slobodu i borila se do poslednje kapi snage da joj bude dozvoljeno da ostane sa onima koji su joj prijatelji. Gospodin i gospođa Fuller su takođe molili i preklinjali ali uzalud. Neli je bila dovučena nazad u manastir Sv. Josif, a samo Bog zna ono što je tu čekalo.

Još jedna informacija iz uvoda u izdanje iz 1957. „*The Convent Horror: The Story of Barbara Ubryk*“ otkriva kako se postupalo prema monahinjama u nekim od zatvorenih manastira:

Sledeće stvari uzete su iz zadnjeg izdanja američkog dnevnog lista:

London, 23. maj 1892. – Dvije ogromne peticije dokotrljale su se u Donji dom ovog podneva. One nose potpise 13.305 članova Protestantske alijanse i 101.408 članova Lojalne protestantske lige i drugih, moleći za sastanak komisije koja treba da ispita uslove koji postoje u samostanima i manastirima u Ujedinjenom Kraljevstvu.

Grad Meksiko, 26. decembar 1891. – Vjerovatno je ljudima u Sjedinjenim Državama, gdje su crkva i država razdvojene u svojim sferama djelovanja, teško da shvate nedavno prinudno zatvaranje samostana u Puebla i Cholula od strane vojske, i sveopšti metež koji je rezultirao u ubijanju vojnika i pobunjenika.

Ali svi ovdje razumiju probleme koje su stvorili tajno formirani manastiri usled nedostatka zakona koji regulišu vjerska pitanja. Svi samostani ili druga udruženja religijskih ljudi, nisu tretirani zakonom i samostani crkve episkopalnih kaluđerica i kaluđera bića bliski vlastima kao i udruženja katolika.

Napulj, 21. oktobar 1890. – Sudske vlasti su pokrenule postupak

protiv nadređenog manastira popularno nazvanog „Manastir živo sahranjenih“ gdje su nedavno, u okviru njegovih zidova, bili otkriveni užasni prizori izgladnjenih i poludjelih kaluđerica. Još jednu inspekciju uradila je policija u jednom konvencionalnom utočištu sličnog tipa u Tenkuraboliju, gdje nije bilo otpora prilikom ulaska. Iz informacija koje su proslijeđene slijedi da ni institucije „Sepolta Vive“ ili „Živi sahranjeni“ pod ingerencijom Sv. Orsole, nijesu izuzete. U vatikanskim krugovima se ističe da će na sledećem saboru papa uložiti protest protiv narušavanja manastira ovdje. U međuvremenu sveštenici ovog grada će uložiti prigovore kardinalu San Felicea, arhibiskupu Napulja, protiv nedavnih posjeta.

Drugi izvještaj kaže: „Šesnaest kaluđerica bilo je pronađeno u stanju koje se graniči sa ludilom. Bile su pokrivene dronjcima a oko njih je bilo tako prljavo da se ne može opisati. Mnoge su zaboravile da govore a ponašanje svih njih bilo je sličnije životinjama nego ljudskim bićima. One koje su podstaknute da govore izrazile su potpuno razočarenje prema svojoj vjeri.

„Uzrok ovog upada među kaluđericama bila je želja roditelja jedne mlade djevojke koja je ušla u manastir da bi se oporavila. Bila je otjerana u ženski manastir zbog ljubavne veze koju je zabranjivala njena porodica. Kasnije, pošto nijesu mogli da komuniciraju sa njom, požalili su se policiji i Ministarstvo pravde izdalo je nalog za njen premještaj. Pronašli su je u stanju pravog skeleta a njeni roditelji nijesu mogli da dođu sebi zbog toga. Manastir je bio zatvoren a vlasti Napulja pokrenule su striktnu istragu.

„Kasnije istrage govore da je još deset kaluđerica oslobođeno iz podzemnih tamnica ženskog manastira „Živi sahranjeni“ u Napulju koji je bio otvoren po naređenju Ministarstva pravde. Među njima je

bilo osam mladih žena koje su bile zatvorene protiv svoje volje po naređenju svojih roditelja. Policija je izdala naređenje za obilazak svih ženskih manastira u južnoj Italiji koji su bili zatvoreni za javnost. Kardinal Sanfelice napustio je Napulj i otišao u Rim da dobije dalje instrukcije od pape po ovom pitanju. Zbog ovih otkrića vladalo je ogromno uzbuđenje.“

Članak napisan 1886. godine i pronađen na stranici
<http://www.ianpaisley.org/main.asp> veb sajta kaže:

Zadnjeg 25. januara, jedan gospodin piše londonskom žurnalu velike reputacije, sledeće:

„U vašim novinama od 17-og objavili ste pismo od C. F. u vezi sa čudnim događajem 1829. u *Charenton-sur-Marne*. Mogu li da izjavim da je vaš korespondent napravio grešku u vezi sa lokalitetom? To mora da se dogodilo u *Charenton-sur-Seine*, blizu Pariza. Radio sam u kompaniji *Messrs. Manby i Wilson* koji su radili sa inženjerom g-dinom Holrojdnom, s vremena na vrijeme otkrivali bi ogroman broj skeleta novorođenčadi u svim djelovima prostorije, što je, vjerujem, bio manastir jednog veoma rigoroznog reda kaluđerica. U početku nismo razmišljali o okolnostima ali kada je pažnja g-dina Holrojda i g-dina Armstronga pokrenula aferu, bilo nam je naređeno da prebrojimo preostale; i od tog dana počeli smo da brojimo i stavljamo na jednu stranu, ne manje od 378 potpunih kostura novorođenčadi. Nismo obraćali pažnju na djelove skeleta, koji bi, kada bi se sastavili, daleko premašili broj onih koje smo izbrojali. Kažem da su te kosti bile ostaci 800 djece i da među njima nije bila nijedna kost odrasle osobe. Gradonačelnik je došao na ovo mjesto, stavio kosti u kutije i tajno ih zakopao na groblju i naređenje je bilo izdato da se o ovoj aferi ne govori.“

Teško je povjerovati da se ovakve stvari mogu dogoditi u devetnaestom i dvadesetom vijeku. Ono što je posebno uznemirujuće u vezi sa ovim izvještajima je to da je papska hijerarhija morala znati šta se događalo, ali nije preduzimala djelotvorne mjere da to zaustavi. Ne samo ovo, već su i negirali da je sirota Neli Forčen bila vraćena u manastir! Ova zlostavljanja takođe ukazuju na drugu opasnost: uniju crkve i države. Makar se u zemljama u kojima vlast ne kontroliše crkve ovakva zlostavljanja mogu kontrolisati, ali kada su crkva i država ujedinjene, postoji malo nade za napredak. Vjerovatno da su današnji manastiri mnogo bolji nego u prošlosti. Ali u izračunavanju broja ljudi pobijenih od strane papstva, ako se uključe i sve kaluđerice i djeca koji su umrli u manastirima, onda sigurno ukupan broj rasta za više miliona.

Glava 9.

Ratovi

Takođe, mnogi su pobijeni tokom ratova koje je iniciralo papstvo. Chiniquy, u „*Fifty Years in the Church of Rome*,“ poglavlje 60. citira predsjednika Linkolna:

„Obični ljudi vide i čuju velike i bučne točkove kola Južne Konfederacije; nazivaju ih Džef Dejvis, Li, Tumbs, Boregard, Semes itd., i iskreno misle da su oni glavni pokretači i prvi razlog naših nevolja. Ali ovo je zabluda. Prava pokretačka sila skriva se iza debelih zidova Vatikana, jezuitskih koledža i škola, manastira za kaluđerice i rimskih ispovjedaonica.

Postoji jedna činjenica koju američki narod previše ignoriše i sa kojom sam upoznat samo otkako sam postao predsjednik; to je da su najjače, vodeće porodice Juga dobile svoje obrazovanje u velikom dijelu, ako ne i u potpunosti, od jezuita i kaluđerica. Otuda ti degradirajući principi ropstva, ponosa, surovosti, koji postoje kao druga priroda među tolikim brojem ovih ljudi. Otuda i otpor prema poštenju, ljudskosti, neumoljiva mržnja prema ideji jednakosti i slobode, ideji koju nalazimo u Hristovom jevanđelju. Nemojte ignorisati to da su prvi naseljenici Lujzijane, Floride, Novog Meksika, Teksasa, Južne Kalifornije i Misurija bili rimokatolici i da su njihovi prvi učitelji bili jezuiti. Tačno je da smo ove zemlje osvojili ili kupili. Ali Rim je ubacio smrtonosni virus anti-društvenih i antihrišćanskih maksima u vene ovih ljudi prije nego su postali američki građani. Nažalost, jezuiti i kaluđerice su u velikoj mjeri ostali učitelji ovih ljudi do danas. Nastavili su da na jedan tih ali mnogo efikasniji način šire svoju mržnju protiv naših institucija, naših zakona, naših škola, naših prava i naših sloboda, što je

dovelo do ovog neizbježnog užasnog sukoba između Sjevera i Juga. Kao što sam vam maloprije pomenuo, papstvo je zaslužno za ovaj užasan građanski rat.“

Ako je građanski rat zaista dijelom bio uzrokovan papstvom, onda je papstvo jednim dijelom odgovorno za njegove žrtve. Papstvo takođe može biti jednim dijelom odgovorno za neke od pogibija u Drugom svjetskom ratu; naredni citat je sa jednog veb sajta: „Otac Petar Oajić, u jednom izdanju biskupije u Sarajevu, Katolički Tjednik, broj 35, 31. avgust 1941. izjavio je ove ‘katoličke’ riječi sa mjesta moći ... :

„Do sada je Bog govorio kroz papske enciklike, brojne propovjedi, katehizme, hrišćansku štampu, kroz misije, kroz herojske primjere svetaca itd... I? Zatvorili su svoje uši. Bili su gluvi. Sada je Bog odlučio da upotrijebi druge metode. On će pripremiti misije. Evropske misije. Svjetske misije. One će biti uzdignute, ne od strane sveštenika već od strane vojnih komandanata, vođenih Hitlerom. Propovjedi će se čuti uz pomoć topova, pušaka, tenkova i bombardera. Jezik ovih propovjedi biće međunarodni. Niko se neće moći žaliti da ih ne razumije, jer svi ljudi veoma dobro znaju šta je smrt i šta su rane, bolest, glad, strah, ropstvo i siromaštvo.“

Ovaj arhibiskup nije bio otpušten, niti su njegove riječi osuđene kao jeres; to nije bila tajna; o tome se čitalo; i rečeno je bilo sa namjerom da se čita. Njegov jezik biće praktično slijeđen u djelima njegove doktrine. Zapravo, ovi primjeri nisu izuzeci, već tipični:

Ratovi – Vjerovatno na sudu gdje hrišćanski moral i čovjekoljublje predsjedavaju i sude, papstvo nije bilo više izloženo krivici i više razotkriveno i osuđeno na jednako prokletstvo, nego zbog toga što je bilo kao glavni uzročnik i primarni pokretač svih ovih zaraznih ratova,

koji tokom poslednjih stotina godina ispunjavaju evropska carstva i njihove stanovnike konfuzijom, glađu, pomorom i svakakvom vrstom zlobe. Ovi atributi rimskog dvora nalaze se kao primjeri u nizovima djela, što je previše žalosno istinito da bi se moglo osporiti.

-- Bourne, George, *The American Textbook of Popery*, Griffith & Simon, Philadelphia, 1846, pp. 400-401.

Uzevši u obzir sve ratove koje je podstrekivalo papstvo u srednjem vijeku i u drugim vremenima, ukupan broj žrtava biće zaista veliki. Ukoliko ove žrtve dodamo onima koji su pobijeni u progonstvima i onima koji su umrli u manastirima, dobićemo enormnu brojku.

Glava 10.

Zaključak

Međutim, uz svu grozotu iz prošlosti, Rimokatoličku crkvu karakterišu mnoga djela milosrđa i poniznosti. Kontradiktornosti u ovom sistemu su dobro objašnjene u sledećem citatu:

Nosilac papske vlasti izazvao je oduševljenje i divljenje mnogih istoričara. „Dokazano je da je to najčudesnija tkanina onoga što nazivamo lukavost koju naše oči mogu da vide – koja kontroliše kraljeve, ispisuje zakone drevnim monarhijama i vezuje duše miliona savršeni-jim despotizmom nego što su orijentalni carevi ikada mogli da sanjaju. Kakvu veličanstvenu životnu snagu izgleda ima... To je suviše veliko i veličanstveno za sarkazam, ismijavanje ili izrugivanje. To je suviše moćno i poštovano da bi mu se smijali ili lagali mu. Priznajem da sam zurio u njega kao što bi jedan seljak gledao u cara ili dječak posmatrao kraljicu ljepote... U isto vrijeme je i uzvišeno i degradirano; jednostavno a ipak lukavo; ponizno a ipak prezrivo i ponosno; pere prosjacima noge a ipak nameće komande zemaljskim moćnicima; ljubazan a ipak opak prema onima koji se bune; ovdje odjeven u rite a tamo uživa u palatama; podržavan milosrđem a ipak naslađuje zemaljske prinčeve; prisvojio titulu ‘sluga slugama Božjim’ a ipak preuzeo najviše mjesto među svjetskim dostojanstvenicima. Da li je ikada bilo takve protivrječnosti? – ‘slava u snižavanju i snižavanje u slavi’, - tip mizerije i veličine čovjeka? Da li je ikada bilo takve misterije? Tako su okultni njegovi umjetnici, tako suptilni njegovi principi, tako prihvatljivi njegovi izgovori, tako sigurna njegova koplja? Kakvo nametanje riječi očinskog blagoslova! Kako veličanstvena liturgija donešena iz doba vjere! ... A ipak kakvi su zločini i gnusobe počinjeni u ime

crkve?

Ako se vratimo unazad i prihvatimo istoriju mračnog [srednjeg] vijeka, koje ratove ova crkva nije podstrekivala, koje razdore ona nije inicirala, kakvo sujevjerje ona nije prigrlila, kakav ponos nije prihvatila, kakve surovosti nije nanijela, koje zemlje nije opljačkala, koje teškoće nije nanijela, kakve prevare nije upotrijebila, koje dobro nije ismijala i progonila? ... Razmišljajte o zavjerama sa barutom i inkvizicijama, intrigama i torturama, sve čvrsto sprovedenim pod plaštom religije – varvarstvu gorem nego kod divljaka, sprovedenom pod komandom ‘službenika jevanđelja ljubavi’... Bez obzira da li su [progonstva] preuveličana ili ne, ona su mnogo sramnija od progona hrišćana od strane rimskih imperatora... Što se tiče vrhovnih vladara ove kontradiktorne crkve, tako dobronamjernih a ipak tako surovih, tako prosvetljenih a ipak tako fanatičnih, tako poniznih a ipak tako ponosnih – ove institucije pomiješane pobožnosti i prevare... radosti i prekora, slave i sramote zemlje – nikada nije bilo većih genija ili većih budala, svetaca ili pasa, učenjaka i glupana, asketa i halapljivaca, krasnih ljudi i ljudi koji svoju uzvišenu poziciju dovode do skandala.“ *Beacon Lights of History, John Lord, Vol. 3, pp, 96-101.*

-- *Bunch, Taylor, Studies in the Book of Revelation, 1933?, page 242.*

Moramo biti pažljivi da ne pokažemo neprijateljstvo prema rimokatolicima danas zbog njihovih grijehova u prošlosti. Siguran sam da mnogi od nas poznaju puno divnih i nježnih rimokatoličkih sveštenika i članova crkve. Ali važno je da poznajemo istorijske činjenice ili ih u suprotnom možemo ponoviti. Kako crkva i država sve više idu ka jedinstvu u SAD, za nas je neophodno važno da budemo upoznati sa opasnostima religijskog progona tako da sloboda religije bude garantovana za mnogo godina u budućnosti. Zbog opasnosti koju predstavljaju, zatvoreni manastiri treba da budu zabranjeni ili redovno kontrolisani i otvoreni. Moramo se čuvati religijskih uticaja koji

dovode do ratova. Iz ovog i drugih razloga, važno je sačuvati istorijske činjenice ili će u suprotnom biti u cjelosti zaboravljene. Teško da među američkim građanima danas postoji bilo koje poznavanje činjenica religijskog progonstva. Ali Leki je, napokon, u svoje vrijeme osjećao da je spoznaja takvih progonestava bila toliko raširena da zahtijeva malo opravdanja. Ovo pokazuje da su istorijske činjenice značajno erodirane i da postoji konstantna potreba da ljudi i žene istražuju i objelodanjuju istinu kako bi bila sačuvana za buduće generacije. Bez ovakvih napora, za generaciju ili dvije, biće normalno vjerovati da je jedva bilo nekog progonestava tokom srednjeg vijeka, i tako će se postaviti pozornica da se progonestava ponove. Zapravo, ova progonestava mogu početi mnogo prije nego što mislimo.

[Izvorni materijal od Braunlija](#)

[Izvorni materijal od Borna](#)

[Izvorni materijal od Petersona](#)

[Dodatni izvorni materijal od Petersona](#)

[Izvorni materijal od Banča](#)

[Izvorni materijal od Džona Lorda](#)

[Dodatni izvorni materijal od Braunlija](#)

BIBLIOGRAFIJA

Mnoge druge reference su navedene direktno u paragrafima i nijesu uključene u ovaj spisak.

[Armitage] Armitage, Thomas, 1819-1896. A history of the Baptists : traced by their vital principles and practices, from the time of Our Lord and Saviour Jesus Christ to the year 1889 / New York : Bryan, Taylor, 1889.

[Bourne] Bourne, George, The American Textbook of Popery, Griffith & Simon, Philadelphia, 1846.

[Brownlee 34] Letters of the Rev. Dr. W. C. Brownlee on the Roman Catholic Controversy, second edition, 1834

[Brownlee 36] Brownlee, W.C., Popery the Enemy of Civil and Religious Liberty, J. S. Taylor, New York, 1836.

[Bunch] Bunch, Taylor, The Book of Daniel, 1950.

[Chiniquy] Chiniquy, Charles, Fifty Years in the Church of Rome, Protestant Literature Depository, London, 1886.

[Edwardson] Edwardson, Christian, Facts of Faith, Southern Publishing Association, 1943.

[Lord] Lord, John, Beacon Lights of History, 1902, volume VI.

[Perrin] Perrin, Jean Paul, History of the Ancient Christians, 1618.

[Peterson 59] Peterson, F. Paul, The Rise and Fall of the Roman Catholic Church, published privately, 1959.

[Peterson 60] Peterson, F. Paul, Peter's Tomb Recently Discovered in Jerusalem, 1960

[Wills] Wills, Gary, Papal Sins: Structures of Deceit, Doubleday, 2000.

[Wylie] Wylie, J.A., History of the Waldenses, Cassell and Company, London, 1860.